

**MOEDWILLIGE ONBEKEERLIJKHEID
DE GROFSTE Z E L F M O O R D.**

Allen die daaraan schuldig staan, worden in deze predikaties
gevangen, onderzocht en veroordeeld,

door

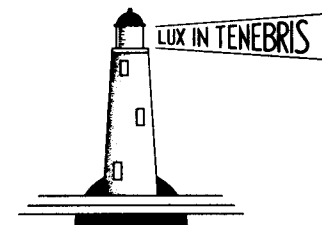
Ds. William F E N N E R, B.D.,

gepredikt te ROCHFORD (Essex),
niet lang voor zijn dood, en uitge-
geven door één van zijn onwaardige
mede-arbeiders.

Thans in de huidige spelling overgezet door:

ds. J. van der Haar,
Herv. pred. te Houten.

naar de uitgave van 1661: „Gedruckt tot Middelburgh, by Hen-
rick Smidt. Voor Abraham van Laren, Boeck-verkooper inde
Kerkck-straet/tot Vlissinghe.

**DE VUURTOREN - URK
1978**

VOORREDE.

Aan de christelijke lezer, wiens wens het is, om aan het voorbeeld der gezonde woorden in het geloof, en aan de liefde die in Christus Jezus is, vast te houden en om de vrije genade boven de vrije wil te verheffen!

Beminde lezer,

Wonderlijk wijs en Vaderlijk is in alle eeuwen 's Heeren zorg voor Zijn Kerk geweest. Want toen er onder het Oude Testament valse profeten waren, had de Heere een Jeremia, om hun mond te stoppen. Want Hij stelde hem tot een vaste stad, tot een ijzeren pilaar en tot een koperen muur tegenover alle tegenstand (Jer. 1:18). Toen de duivel eens een Hymeneüs, Philétus en anderen opwekte om de waarheid van het Evangelie, onder het Nieuwe Testament, te ondermijnen (1 Tim. 1:20), heeft Hij een Paulus verwekt en bekwaam gemaakt om hen evenzeer te beschamen. U zult bemerken dat, wanneer de kerk van Christus in een vervallen toestand verkeert en de slang uit zijn mond water als een rivier de vrouw achterna werpt (Openb. 12:15v.), d.w.z. tal van ongezonde en ketterse opvattingen, de aarde de vrouw te hulp komt en de rivier verzwelgt, die de draak uitwierp. Dat betekent, dat Jezus Christus hier op aarde zulke mensen heeft, die tegen de valse leerstellingen, waarmee de duivel door middel van zijn trawanten de Kerk tracht te vergiftigen en te verderven, optreden en ze terneer werpen. Zo verging het op die vier algemene concilies, nl. te Nicea *) - waar *Arius*, een ouderling uit *Alexandrië*, die loochende dat Gods Zoon eens-wezens is met de Vader, weerlegd werd. De waarheid behield daar de overhand. Want God verwekte vele geleerde mannen om hem te bestrijden.

Daarop volgde het tweede concilie te Constantinopel **),

*) Ongeveer in het jaar 330, onder Constantijn de Grote.

**) Ongeveer in het jaar 383, onder (keizer) Theodosius.

toen er een zekere *Macedonius* opgestaan was, die de Heilige Geest een geschapen schepsel noemde. Maar velen waren toen, door de kracht der waarheid, in staat hem te weerleggen.

En het derde *) concilie vond plaats, toen er een zekere *Nestorius* was, die ontkende dat de maagd Maria „moeder Gods” genoemd kon worden. Gods voorzienigheid heeft het toen zo bestuurd, dat er een concilie van geleerde opzieners **) en ouderlingen te *Ephese* die opvatting afwees.

En tenslotte toen er een zekere *Eutyches*, die (in tegenstelling met *Nestorius*, die de personéle vereniging van de twee naturen in Christus loochende) de Goddelijke natuur in Christus zo opvatte, dat de menselijke natuur in het gedrang kwam, heeft een ander concilie, nl. dat van *Chalcedon* ***) hem uitgestoten.

God bezit een verscheidenheid aan kampvechters, om met de meest scherpzinnige en sterkste tegenstanders te worstelen; vooral toen er een zekere *Manes* en (met hem) de *Manicheën* opstonden, die het Oude Testament verwierpen en van mening waren, dat de mens niet gevallen was door een vrijwillige afwijking, maar uit dwang, aangezien 's mensen lichaam door de vorst der duisternis gemaakt zou zijn (met welke zuurdesem ook een *Augustinus* vóór zijn bekering besmet was). Toen had de Heere een *Chrysostomus* en anderen ter beschikking, om het verspreiden en doorbreken van die dwaling te beletten.

Toen er een *Arius* was, die de godheid van Christus loochende, was er ook een *Athanasius* verwekt om hem te verslaan.

Stond er een *Macedonius* op om de Heilige Geest te bestrijden, er kwam een *Basilius* om hem te weerleggen.

Toen er een *Pelagius* kwam, om de vrije wil op de troon der vrije genade te verheffen, beliefdde het Gode om een *Augustinus* te verwekken (dat uitnemende licht der kerk in die tijd!), om die verkeerde leer te vernederen en de zuivere leer in haar waarheid te herstellen.

*) Ongeveer in het jaar 490, onder Theodosius II.

**) 'Bisschoppen'.

***) Ongeveer in het jaar 456, onder Martianus.

Deze *Pelagius* werd in Engeland geboren, en wel op dezelfde dag *), als *Augustinus* in Afrika. Hij was de eerste verwaten verbreider van de hoogmoed van 's mensen vrije wil. Hij was van opvatting, dat Gods genade niet nodig was om de vrije wil tot het goede te hulp te komen, ja zelfs niet bij enige daad. Deze leer is op het concilie van *Carthago* veroordeeld. Om zichzelf vrij te pleiten, maakte hij toen een dubbelzinnig gebruik van het woord 'genade', want hij maakte onderscheid tussen een natuurlijke, opwekkende genade én (na de bekering) een helpende genade. Deze leer was al 120 jaar **) tevoren op de synode van *Palestina* veroordeeld, en daar is de Arminianerij nog voor haar geboorte gedood, en wel door de bewijskracht van 2 Tim. 1:9.

Deze *Pelagius* had zijn leerlingen in *Julianus* en *Celestinus*. Maar Jezus Christus wilde ook *Augustinus* niet zonder leerlingen laten, om met hem mee te strijden (zoals een *Chrysostomus* zijn *Oecumenius* en *Theophylactus* als navolgers had), nl. een zekere *Prosper* en *Hilarius* uit Arelate, ten einde de oude Massilianen en Semi-pelagianen in Frankrijk te bestrijden.

Toen er voorts een zekere *Faustus Rhegiensis*, een zeer geslepen tegenstander, was - een bisschop, die in het geheim, in een tweetal boeken over de vrije wil, de leer van *Pelagius* verdedigde -, had de kerk een *Fulgentius* en een *Petrus Diaconus*, en nog anderen, om zich tegen hem te verweren. Ja, toen is de uitspraak tegen *Pelagius* en de Semi-pelagianen op het concilie van Oran-gien ***) uitgesproken, t.w. (in het algemeen uitgedrukt), dat hun opvatting inzake de vrije wil en de vrije genade niet overeenkwam met het rechtzinnige geloof.

Verder schreef - ongeveer in het jaar 850 - een zekere *Johannes Scotus* (wél te onderscheiden van die andere *Scotus*, die zo hevig de 'Sententiën' van *Thomas Aquinas* bestreden heeft!) een boek tegen de predestinatie; welk boek door de kerk van Lyons met een godzalig en geleerd werk weerlegd werd.

*) Ongeveer in het jaar 418 (? ?).

**) De tekst zelf heeft hier.. 1200 jaar.

***) Ongeveer in het jaar 529.

Toen kwam *Godschalck*, een Nederlander, die omstreeks 849 bestreden is door *Hincmarus* en door andere geleerden, en wel op het punt van de predestinatie*). Hij leerde nl., dat zij die verordineerd waren tot het leven, door het besluit van Gods voorbeschikking gedwongen werden om het goede te doen: daarentegen zij die voorbestemd waren ter verdoemenis, zouden door Gods besluit gedwongen worden om verkeerd te doen.

De besmettelijke dwaling der Pelagianen heeft zich in Engeland verbreid, waar ze des te gereder diep wortel kon schieten, omdat Pelagius Engelsman van geboorte was. Maar de Heere verwekte *Bradwardin*, de aartsbisschop van Canterbury, en enkele anderen, om de zaak van God en van de vrije genade te verdedigen, en Gods Kerk tegen alle Pelagianen (die door Augustinus 'vijanden van Gods genade', en door Fulgentius 'vaten van Gods toorn' genoemd waren) te versterken.

Daarna heeft de list van satan zich in de hof van Gods Kerk gedrongen, door de slimheid en geleerdheid van *Faustus Socinus* (en nog een zekere *Infaustus Faustus* in Polen). Zij die in de gelegenheid zijn om Socinus' boek 'Over de bediening'**) en de *Krakause Catechismus* (een zeer arglistig en gevaarlijk boek!) in te zien, zullen het zaad van Arminianerij, hun 'Helena' en hun 'Media Scientia' daar ontvangen bevinden (ondanks het feit, dat *Molina* en andere Roomse schrijvers onderling daarover twistten, zoals eenmaal de zeven steden deden over de vraag, aan wie Homerus toebehoorde). Zij willen wel een Goddelijke voorkennis aannemen, maar zij loochenen, dat Gods besluit over alle dingen gaat, daar zij de wil aan hemzelf overlaten om zijn eigen werken voort te brengen; en dat is inderdaad niet anders dan een stap naar de atheïsterij, daar zij de tweede oorzaak op de troon van de eerste (oorzaak) plaatsen.

Op dit punt - evenals in tal van andere dingen - volgen hun de Arminianen, zoals hún duidelijk zal worden, die *Peltius'* boek 'De overeenstemming van de leer der Socinianen en der Armini-

*) = Voorbeschikking.

**) 'De Ministerio'.

anen' onderzoeken. Ik wenste wel, dat dit boek in het Engels bestond. Dan zou het velen in onze dagen beschaamd maken, wanneer zij zagen, hoe onvoorzichtig (en ik wenste wel, dat dit bij velen het ergste was!) zij overhellen naar de leer der Socinianen en Arminianen, en nu niet weten, hoe zij zich nog eervol zullen terugtrekken.

Ongeveer in het jaar 1570, toen *Petrus Baro*, een Fransman, *Cambridge* met de Franse ziekte besmet had (endaaraan merkt u, dat er zowel een geestelijke als een lichamelijke ziekte uit Frankrijk afkomstig is)!, en een zekere Mr. Barret, die met hem samentandte, juist in die tijd dat God aan de hoofden der Colleges met de onderkanselier een voorzichtige ijver ingaf om dat kwaad te weerstaan, gingen *Dr. Tindal* en *Dr. Whitaker* zich bij de aartsbisschop *Whitgift* beklagen, met als gevolg: dat zeer nuttige Boek met de *Lambeth*-artikelen.

Daarna brak de zuurdesem in Nederland door; en (zoals de Zeergel. koning *Jakobus* zegt) was Arminius de eerste, die Leiden met de pelagiaanse ketterij besmette. Deze man bezat een flink en helder verstand. En er zijn wel enkele uitnemende dingen in zijn werken te vinden, maar ook andere, die totaal in strijd zijn met het verbond der genade, daar ze alle schakels in die Gouden keten onzer zaligheid verbreken; hetgeen immers het grote kwaad van de Arminianerij is.

Toen hij nog een jong student was, voorzeggde *Junius* reeds van hem, dat hij òf een zeer nuttig òf een hoogst schadelijk instrument in Christus' kerk zou zijn. In deze Junius (toen de Heere hem van atheïsterij bekeerd had, door het lezen van het begin van Johannes 1, waarin hij zoveel luister opmerkte, dat, naar het hem toescheen, de Heere daarin uit de hoogte donderde*) gaf de Heere een souverain tegengif aan Zijn kerk in die gewesten, tegen deze besmetting der Arminianen. Evenals Hij dat in diezelfde tijd ook deed in Engeland, door middel van dat heerlijke licht *Mr. Perkins*. Want de Heere maakte hem tot een hamer voor de Rooms en Arminianen, en schonk hem de allerklarste en

*) detonare ab alto.

gevoeligste openbaring van Christus, zodat hij de diepzinnige verborgenheden van de bespiegelende én de hemelse geheimen van de praktikale Godgeleerdheid elkaar op de kansel deed ontmoeten; en dat alles in zo'n korte tijd (want hij leefde maar ongeveer 44 jaar, daar hij - naar ik meen - geboren werd in het eerste, en stierf in het laatste (regerings-)jaar van koningin Elizabeth). O, hoe veel heeft die man in zo korte tijd gepresteerd!

Maar toch zal de duivel steeds weer onkruid in Christus' hof zaaien, door op te rapen hetgeen al uitgeroeid was, en door het weer over de muur te werpen.

Nu neemt hij Van Oldenbarneveld, in Holland, in zijn dienst, om de godsdienst te benutten voor de staatszaken, en zo heeft hij zich daar aan het hoofd der Arminianen gesteld. Deze geschillen nu inzake de betekenis van de vrije wil, met de aankleve daarvan (want er is een 'primum movens' *) werden nu in Vijf Artikelen samengevat, zodat daaruit de Haagse Conferentie tussen beide partijen voortgevloeid is; zoals *Brandt* en *Bertius* dat nader uiteenzetten.

In deze tijd ontstond de naam Remonstranten, zoals daarvoor de naam Protestanten. *Dr. Amesius* (tevorens een lid van Christus-college te Cambridge, maar ten tijde van *Dr. Carey's*, het toenmalige hoofd van die plaats, werd het hem daar te benauwd, omdat hij zich niet met de gebruikelijke ceremoniën kon verenigen, en hij in de universiteitskerk een preek tegen het kaartspelen gehouden had, welke preek men toen afkeurde) is toen door de allesbesturende hand van Gods voorzienigheid daarheen geleid, waar hij (als de Augustinus van die tijd en plaats) alle voorstanders van de vrije wil aanviel. Daartoe schreef hij dat uitnemende boek 'De Coronis', dat zoveel is als een aanhangsel van de Haagse Conferentie (zoals het door *Brandt* uitgegeven werd). Desniettemin hebben *Arminius'* leerlingen zich tot het uiterste geweed**). Want *Bertius*, *Grevinchovius* en anderen hebben die kerken zo ontsteld, dat men er genoodzaakt werd een Synode bijeen te roe-

*) = eerste beweging, nl. God.

**) 'gewoeld'.

pen; en God gaf hun die als een heilzaam geneesmiddel in het jaar onzes Heeren 1618.

O, die onvermoeibare intrigues van de bestrijders van Christus' zaak (hetgeen anderen wel schaamrood mocht maken, die zich zo traag gedragen in het verdedigen van de leer der vrije genade!). Want voordat wij nog goed en wel konden weten, wat de Contra-Remonstranten ter Dordtse Synode bedoelden, bezaten we reeds de *Synodale Acta* van de Remonstranten; een boek, voorzeker, dat wel een *Amesius* vereiste om het te kunnen beantwoorden (hetgeen hij dan ook uiterst bekwaam gedaan heeft; en u vindt daar „iets groots in iets kleins”*), een grote ziel in een klein lichaam, overvloedige vorm in een weinig stof, evenals in zijn „Bellarminus Enervatus”). Want deze Acta waren eensgezind opgesteld door de (Remonstrantse) Broederschap, en wel door de bekwaamste geleerden die onder hen te vinden waren.

Ongeveer in het jaar 1627 opende *Mr. Montague*, een man van een uitstekende geleerdheid, op aandrang van die zo machtige Hertog van *Buckingham*, zijn Arminiaanse (bijna had ik gezegd: Paapse) winkel, terwijl Bisschop *Carleton* een *Dr. Featly*, *Dr. Preston* en anderen als heilzame instrumenten benutte, om zijn vervalste waren te ontdekken.

Onlangs ontstond er een nieuw gebroedersel van mensen die de Arminianerij dreven, zoals die Duitse *Tompson*, lid van *Clare-Hall*, *Mr. Will. Channel*, lid van Christus-college, zodat vele leerlingen onder zijn leiding die Arminiaanse dwaalleer aanhingen (al of niet door zijn invloed; dat weet hij zelf 't best!). Maar men is te meer in z'n argwaan bevestigd, sinds men van soortgelijke praktijken aan de universiteit van Ierland hoort. Maar zoals zij te Oxford, toen daar enig gevaar van het verbreiden der Arminiaanse leer dreigde, hetzij in Acten, boeken of door preken, gehad hebben een *Robert Abbot*, *Dr. Twisse*, *Dr. Prideaux* en anderen, om dat gevaar te verijdelen, zo gaf God ons in Cambridge onlangs *Davenantius* en *Ward*, die de strijd

*) *Magnum in Parvo*.

zegevierend streden tegen de vermetelste vijanden der vrije genade, zodat dit bittere onkruid in niet één van deze drie koninkrijken ooit diep heeft kunnen wortelen, of zich erg vruchtbaar heeft voortgeplant. In Ierland was die zeer geleerde aartsbisschop *Usher*, om het aldaar te onderdrukken. En een belijnd man in deze geschilpunten, nl. *Dr. Twisse* (een tweede Augustinus!), om het in Engeland ten onder te brengen; zoals de geleerde en ijverige *Mr. Rutherford* e.a. het hunne daartoe bijdroegen in Schotland. Maar het valt te beklagen, dat *Arminius* ons nu wel niet zo zeer parten speelt op de scholen en kansels, als wel in de bijeenkomsten van het gewone volk.

Want zoals *Zanchius* met groot leedwezen over de Lutherse Ubiquitisten klaagt, dat zij zich overal bevonden om hem te plagen en lastig te vallen, zo mag het ons wel bedroeven (en och, dat wij het eens met een verbijzeld hart konden bewenen!), dat onze Universalisten onder ons bijna *alom* verspreid zijn. Het is in onze Nederlanden, meest in de moerassige delen van dit koninkrijk verbreid, ja onder vele mensen die Christus Jezus liefhebben, en er daarom aan vasthouden, in de verbeelding dat dit het meest tot Zijn eer strekt. En daarom dient men des te meer medelijden met hen te hebben, en moeten zij door de Geest der zachtmoedigheid onderwezen worden. Bewijst daarom duidelijk uit de Schrift, dat de Heere Christus op deze manier niet vordert, en u zult ze wel weer terugwinnen. Deze leer heerst nu onder het gewone volk, en daarom hebben wij zulke mannen nodig als de schrijver van dit Traktaatje. (Gezegend zij de Vader der barmhartigheid, de Fontein van alle goede en volmaakte gaven voor zijn vruchtdragende werken en voor die van vele anderen!). Want zij weten met arme christenen aan hun tafel, in hun winkel te spreken, en ze achter de ploeg te volgen (zoals die waardige *Mr. Greenham* placht te doen!), vol begeerte om hen weer op het rechte pad te krijgen.

Hij wist ervan, hoe men moet omgaan met spitsvondige tegenstanders, opdat hij des te meer voordeel op hen behalen zou. Hij gaf hun zoveel mogelijk toe, maar bleef toch aan zijn eigen uitgangspunt vasthouden, opdat hij hen des te gemakkelijker van

het ongerijmde van hun opvattingen zou overtuigen. Alleen moet u er wel met een oprechte genegenheid op letten, dat hij hier tot het volk *) spreekt. En zoals de oudvaders, gebruikt hij daarom op de kansel vaak liever de vrijheid van spreken als een predikant dan als een professor. Ik acht dit een zeer bondig argument, om de kracht van de vrije wil - om enig geestelijk werk op een geestelijke manier te verrichten, nl. - te weerleggen; te weten: de treurige ervaring van mijn eigen boze hart, dat van nature zo volslagen verkeerd is, dat het zich verzet tegen alles wat geestelijk-goed is. Toch kan dit anderen niet overtuigen. Slechts als terloops zou ik wel eens willen weten, waar het vandaan komt - als tenminste de leer van *Arminius* waarheid bevat -, dat wij een vrije wil hebben om te verkiezen wat inderdaad goed is, en waarom dan de Arminianen niet allemáál heel goede lieden zijn. Zal dit hun niet in die vreselijke Oordeelsdag tot verwijt strekken?

En daarom, de Heere is hoogst wonderlijk genadig, omdat Hij ons zulke „meesters der verzamelingen” geeft (Pred. 12:11), die ons zulke Schriftuurlijke waarheden schenken om ons te bevestigen en te verzegelen.

Hij was een zegen voor het college van *Pembroke-hall*, waarvan hij een lid was (hetwelk een vruchtbare plantentuin voor deze kerk en een sieraad voor de universiteit geweest is!), en daarna een brandende en lichtende kaars in Staffordshire. Hij vond er een behagen in, om op een Evangelische manier van plaats tot plaats te prediken, onderwijl zich erbarmende over vele arme, kwijnende en verleide zielen onder blinde en bijgelovige leraars. De Heere vervulde hun hart met medelijden over hen, die macht in hun handen hebben om ze te helpen, opdat toch zovele miljoenen niet bij gebrek aan profetie verloren gaan.

Daarna verbond hem die weled. Graaf van Warwick aan Rochford in Essex, waar hij grote dingen ter ere van de vrije genade gesproken en verricht heeft. Daar heeft hij door ijverig voor zijn grote Heere en Meester, Jezus Christus te arbeiden, in enkele jaren tijds langer geleefd, dan de meesten van ons, zijn broeders,

*) ad populum.

in vele (jaren) doen.

O, laten wij die in deze twistvolle tijden overgebleven zijn, zijn voorbeeld nog nader en korter volgen! Want het is niet het bestuderen van de ongegronde dwaasheden van het pausdom, noch een zich geheel inleven in bepaalde dorre twistgesprekken inzake sommige uiterlijke omstandigheden van de godsdienst (zoals men in onze tijd maar al te veel doet, wanneer men eenmaal partij gekozen heeft), waardoor wij of ons hart zo geestelijk gemaakt worden om te kunnen studeren en prediken over het genadeverbond. Nu, wanneer de verborgen en hemelse geheimen des Evangelies juist verklaard en recht toegepast worden, zal dit, onder beding van Gods zegen, een evangelie-geest in u verwekken en een heilzame indruk bij de predikanten en de toehoorders achterlaten; terwijl er bij gebrek daaraan, misschien een wettische scherpzinnigheid en gestrengheid in de geest en in de mond van kloeke en goede mannen zijn kan.

De goede en almachtige God, Die leert wat nuttig is, zalve al Zijn kinderen met die heilige zalving, opdat zij in staat mogen zijn, om tussen verschillende zaken te kunnen onderscheiden, en tussen waarheid en dwaling een helder verschil te kunnen maken. Nu, dat Hij hiertoe en tot nog andere heilzame voornemens dit smakelijke, scherpzinnige en bondige Traktaatje moge zegenen, zal het ernstig gebed zijn van hem.

die de uwe is in en om de Heere Jezus

Thomas Hill.

MOEDWILLIGE ONBEKEERLIJKHEID DE GROFSTE ZELFMOORD.

EZECHIEL 18 vers 31 v.:

„Want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls? ”

De goddeloze twist in dit hoofdstuk tegen de HEERE: „De vaders hebben onrijpe druiven gegeten en de tanden der kinderen zijn stomp geworden” (vers 2): onze vaders hebben *gezondigd*, en wij worden *gestraft*. Dit is de algemene uitvlucht in het hart van elk natuurlijk mens, wanneer men het er namelijk voor houdt, dat *Adam gevallen is*, en dat nu zijn *arme nakomelingen* daarvoor moeten *boeten*. Want ingeval God ons zou willen veroordelen, dan kan Hij dat ook, en dan hebben wij niet het vermogen om dat te weerstaan. Want wie heeft Zijn wil weerstaan? Zulk een (verkeerd) *besluit* maakt nu de mens, en God geeft hem daarop nog een zachtmoedig antwoord, hoewel Hij de mens hellewaarts zou kunnen zenden, in plaats van hem te antwoorden.

God antwoordt door een *eed*: „Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo het ulieden meer gebeuren zal, dit spreekwoord in Israël te gebruiken! ” Vers 3.

Hij *stelt vast*, dat de ziel „die zondigt, die zal sterven”, vers 4. Geen ziel zal er sterven, dan alleen die zondigt.

Hij *verklaart Zichzelf*, door te spreken, dat ingeval een mens doet hetgeen ‘recht’ is, hij zal ‘leven’, vers 5 en 6. Ook al was hij nog zo goddeloos, toch zal hij leven, als hij zich bekeert, vers 21.

Ook doet Hij een *beroep op hun geweten*: „Zoude Ik enigszins lust hebben aan den dood des goddelozen? spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijne wegen, dat hij leve? ” Vers 23. Heb Ik daar ook maar enig vermaak in? Ik be-roep Mij op uw aller consciëntie, als Ik ook maar enigszins vermaak schep in de dood des goddelozen!

Hij keert de beschuldiging precies *óm*: „Hoort nu, o huis Israëls, is Mijn weg niet recht? Zijn niet uwe wegen onrecht? ” Vers 25.

Daarom *besluit* Hij: „Daarom zal Ik u richten, o huis Israëls! een ieder naar zijne wegen,” vers 30.

Tenslotte *beëindigt* Hij het geschil als volgt: „Keert weder en bekeert u van al uwe overtredingen, zo zal de ongerechtigheid u niet tot een aanstoot worden” (vers 30). „Want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?” (vers 31).

Hier nu vinden wij *vier* opmerkelijke dingen:

1. God wijst het van Zich, alsof ook maar enige oorzaak van hun verdoemenis te zoeken zou zijn in Zijn *verborgen wil*, als Hij zegt: „Ik heb geen lust aan de dood des stervenden” (vers 32).

2. Ook ontnemt Hij aan Zijn *geopenbaarde wil* alle oorzaken van hun ondergang, wanneer Hij spreekt: Keert weder en bekeert u enz., zo zal de ongerechtigheid u niet tot een aanstoot worden. Werpt van u weg,” etc. (vers 30v.).

3. Ook wendt Hij elke reden van hun ondergang af van Zijn *toelatinge wil*. En hoewel die ‘toelating’ er is, toch mogen zij die niet als uitvlucht gebruiken, waarom zij verhinderd zouden worden, om zich een nieuw hart en een nieuwen geest te maken. Zeg toch niet, dat de schuld voor Zijn deur ligt, o neen, die ligt voor de uwe. „Maakt u een nieuw hart” (vers 31).

4. Hij legt *heel de schuld* van hun ondergang op hun eigen wederspanningheid. „Waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?” (vers 31).

Wat is toch de reden, waarom gij in uwe zonden leeft, zodat gij sterft en vergaat in uw zonden? Is het, omdat Ik niet barmhartig ben? Ge weet toch wel, dat Ik barmhartig en vol genade ben, en bereid om te vergeven? Welnu dan: „Waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?”

Komt het, omdat Ik haastig *toorn*? Gijlieden weet toch wel, dat Ik traag ben tot toorn, en dat Ik u eerst bedreig, eer Ik u verdelg? Waarom wilt gij dan sterven, o huis Israëls?

Dacht u, dat Ik u verdelgen wil om de zonde van een Achaz, of van Manasse, of van Zedekia of van Adam? Het is u toch wel bekend, dat indien de zoon niet wandelt in de overtreding zijns vaders, het Mijn gewoonte is hem aan te nemen?

Komt het, omdat ge *geen Heiland* hebt? U weet toch wel, dat het Lam Gods, Christus Jezus, voor u geslacht is „van de grondlegging der wereld” (Openb. 13:8), en gij door het geloof behouden kunt worden (Joh. 3 : 16)?

Is dit de oorzaak, dat gij *onmachtig* zijt? Zoals u wel weet, stel Ik u genade en het kunnen vóór, doch gij begeert die niet. Waarom zoudt gij dan sterven, o huis Israëls?

Sommige schrijvers brengen nog wel eens zóveel ‘Waaroms?’ naar voren: „Waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?” Is het om *déze* of om die oorzaak, of om nog weer een andere? Ja, wat is eigenlijk de oorzaak? Die oorzaak ligt niet aan Gods kant. O neen! U hebt het aan uw eigen wil te wijten, als ge omkomt. Dit, *dit éne* stelt u schuldig, dat ge u nl. niet bekeren wilt. U bent zorgeloos tegenover God, Christus en de genade; en u *wilt* dat trouwens zijn: u bent ijdel, vleselijk en hardnekkig. Ja, zo wilt ge zijn! „Wee u, Jeruzalem, zult gij niet rein worden? Hoe lang nog na dezen?” Jer. 13:27. Hij zegt dus niet: „Wee u, Jeruzalem, *kúnt* ge niet rein worden?” maar: „Wilt gij niet rein worden?” *)

Om *niet misverstaan* te worden, stellen we enkele dingen vooraf vast.

I. Het staat vast en zeker, dat een goddeloze zich niet kan bekeren of zich metterdaad uit zichzelf bekeert. Maar het is niet uitsluitend dit niet-kunnen, dat hem hindert. Want indien dit niet-kunnen het enige beletsel was voor een goddeloze, dan zou hij zichzelf voor de rechterstoel van Christus als volgt kunnen verontschuldigen: „Heere, U weet toch wel, hoe zeer ik mijn best gedaan heb; want ik wenste wel door Uw Woord geregeerd te worden, maar ik kon het niet; ik wilde wel vernederd en vernieuwd worden, méer dan ik was, . . . maar ik heb het niet gekund.” Ja, als alleen de onmacht van de goddeloze hem belette, dan zou hij zichzelf op die manier kunnen verontschuldigen.

Maar och-arme! zó kan hij niet spreken, zonder *openlijk* te

*) Naar de Engelse vertaling.

liegen: „Heere, het lag niet alleen aan mijn vrije wil, dat ik uitsluitend verkeerd deed. Ik heb boosheid gedaan, maar ik kon nu eenmaal niet anders” (Hoewel het buiten uw macht lag om niet in erfzonde geboren te worden..., wie heeft u echter genoodzaakt om zulke grote dadelijke zonden te begaan?). Spreuken 1:29: „Daarom dat zij de wetenschap gehaat hebben en de vreze des HEEREN niet hebben verkoren”. Zij hebben hun wils-vrijheid niet in het werk gesteld, om te verkiezen hetgeen goed was. Welnu, kwam dat vanwege het feit, dat zij *niet konden*? Want gesteld al, dat zij niet konden, dan was dat toch de oorzaak niet. Neen, „zij hebben in Mijnen raad niet bewilligd, al Mijne bestraffingen hebben zij versmaad,” vers 30. Let goed op de reden, waarom zij die niet verkoren. Deze bestond niet daarin, dat zij niet hebben gekund, maar omdat zij *niet wilden*.

II. Het is waar: God geeft hun niet de kracht om te geloven en vernieuwd te zijn. Maar kunnen zij daarom dan toch zeggen: Ondanks het feit, dat ik serieus gewild heb, zo heeft *God niet gewild*? Hebben zij reden om als volgt te spreken: Hoewel ik er van harte naar gestreefd heb, toch heeft God mij Zijn genade niet willen geven? Want dan zouden zij enige schijn (van recht) hebben, om de schuld op God af te schuiven: „Ik wilde wel, maar God heeft niet gewild.” Maar zij *kunnen* daarvan de schuld niet aan God geven. „Hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild” (Matth. 23:37). Ik heb gewild, zegt God, maar gijlieden hebt niet gewild”! Hoewel God dus niet zo gewillig is om hun *alle kracht* te geven om te geloven en zalig te worden, zo komt Hij hun intussen toch voor, om hun iets af te eisen.

III. Het is waar: Ook al zouden de goddelozen zoveel willen, als zij wel zouden *kunnen* willen, dan zou hun dat toch niet ten volle genoegzaam zijn. Maar dit doet hen niet vrij uitgaan, aangezien God Zich voornam om hun altijd *vóór* te zijn. Voorwaar, wanneer God Zijn dienstknechten deze regel - die Hij een ieder

voorlegt - in Matth. 25:29 voorhoudt: „een iegelijk die heeft, dien zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben,” dan spreekt Hij over dingen van één zelfde soort. Maar wanneer men dit woord zou willen toepassen op mensen, die nog in hun natuurstaat verkeren, dan zou het betekenen, dat er genade gegeven wordt volgens de werken: en zulks zou de ware droesem der Pelagianen zijn. En toch is dit van een uitnemende, moedgevende betekenis, dat nl. een ieder die kracht, die hem van God gegeven is, in het werk stelt, en hij zal nog meer ontvangen; zoals iemand die ijverig is om geleerd te worden, of zoals iemand die de middelen ter hand neemt om zijn levensstaat te verbeteren, dank zij de algemene voorzienigheid bemerken zal, dat „de hand der vlijtigen rijk maakt” (Spr. 10:4 en 12:24). Wie zijn éne pond goed gebruikt, zal het tot twee ponden doen worden; en wie zijn twee ponden goed besteedt, zal ze op vier brengen.

Hoewel er nu niet zo'n onfeilbare samenknoping is, waardoor God Zich ertoe verbonden heeft om op het gebruik van onze natuurlijke bekwaamheden een bovennatuurlijke genade te schenken..., toch zal Hij nooit in gebreke blijven om een goed werk te begunstigen, tenzij de mens zelf dat nalaat of versmaadt; en zulks ontnemt die mens alle verschoning, en het bewijst, dat het niet zozeer ligt aan zijn onmacht, dan wel aan zijn onwil. Want die onwil bezorgt hem zijn geestelijke schade, nl. zijn opzettelijke verwerping van Gods genade-aanbiedingen.

IV. Het is waar: God geeft de goddelozen slechts één talent, terwijl Hij er Zijn kinderen vier verleent, of tenminste twee. En toch kunnen zij niet zeggen, dat Hij een hard mens is, maaierende waar hij niet gezaaid heeft, en vergaderende vanwaar hij niet gestrooid heeft. O neen, er bestaat een zelfde overeenkomst tussen één talent en het vergaderen van er nog één bij, als er bestaat tussen de twee en het vergaderen van twee andere, enz.

Zoals u wel weet, klagen zij terstond, zoals Christus dat aan-toont in genoemde gelijkenis: „Heere, ik kende u, dat gij een hard mens zijt, maaierende, waar gij niet gezaaid hebt, en vergaderende van daar, waar gij niet gestrooid hebt.” Maar het is u

ook bekend, dat de Heere antwoordde: „Gij boze en luie dienst-knecht,” enz., Matth. 25:26. Let wel, Hij geeft de schuld aan zijn moedwil. Want hij had de moeite niet willen nemen om ermee te handelen. Zo nu ook klaagt de goddeloze: Helaas! God heeft totaal geen kracht van bekering in mijn hart gezaaid, en wil Hij dan toch nog proberen om die te vergaderen? Dit is toch wel een strenge en harde handelwijze! O, gij boze en luie dienst-knecht! enz. Waarom hebt ge dan dat talent, dat Ik u gegeven had, niet gebruikt? Dat éne talent zou er één bij gewonnen hebben, zo goed als die twee er twee bij wonnen, enz. Ik gaf u verstand, maar u hebt die in de aarde begraven en u bent daar aards mee omgegaan. Ik gaf u kennis, maar u hebt ze in de aarde verborgen en niet tot verbetering aangewend, zoals ze vereiste, enz. Och arme! u kunt het daarom niet aan uw onmacht, maar alleen aan uw onwil wijten.

V. Het is zeker waar, dat de wil van de éne goddeloze gewilliger is dan die van de andere. En dit komt niet uit de mens zelf, maar van God. Want wat hebt gij, dat ge niet ontvangen hebt? 1 Kor. 4:7. God is het, Die de ene goddeloze van de ander in goedheid verschillen doet, en Hij maakt, dat de één beter is dan de ander. De ene goddeloze is een dronkaard en anderen zijn beter, enz. De éne goddeloze is moedwilliger dan de ander. Maar al maakt God dit onderscheid, toch is het desniettemin zijn eigen schuld, wanneer hij niet zo goed is als zijn buurman; vooral wanneer hij beter hulpmiddelen heeft dan die buurman. „De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en zullen hetzelfde veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas; en ziet, meer dan Jonas is hier” (Mat. 12:41). Zie, dat geslacht (in Jezus' dagen nl.) was nog erger dan de Ninevieten. Want Ninevé bekeerde zich, grotendeels zelfs in zak en as, maar „dit geslacht” deed dat niet. Ik geef toe, dat God het was, Die hun meer liet doen, dan dit geslacht doet. Want allen zouden zij even moedwillig zijn, als het (verschil) niet van Hem voortkwam. En toch kan ook dit geslacht in het gericht niet als excuus aanvoeren: Heere, U was ons niet zo gunstig-gezind als Ninevé. O nee! Christus Jezus zegt het hun met nadruk, dat Ninevé in het

oordeel tegen hen zal opstaan; alsof Hij zeide: „Ninevé was niet zo onwillig als gij; Ninevé wilde wel, maar gij wildet niet.” Onze Heiland Christus schrijft het dus aan hun onwil toe, dat zij niet zo gewillig waren als Ninevé: Ninevé wilde wel, maar gij hebt niet gewild.

LEER: *De reden waarom de goddeloze zich niet bekeert of uit zijn zonden opstaat, is niet, dat hij niet kan (al kan hij niet!), maar omdat hij niet wil.*

Petrus zeide tot Ananias: „Waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt en onttrekken van den prijs des lands? Was het niet in uwe macht?” (Hand. 5:3v.). Alvorens u het beloofde, het was in uw macht, of u het al dan niet beloven wilde. Heeft u iemand soms gedwongen om het te beloven? En toen u het eenmaal beloofd had, heeft iemand u de leugen aan de tong afgeperst, zodat u den Heiligen Geest liegen zoudt? Heeft soms iemand uw vingers naar het geld getrokken, of u gedwongen zo te handelen? O nee, maar u hebt willen liegen, en u hebt er de vingers aan willen slaan.

ZEVEN BEWIJZEN OM DIT AAN TE TONEN.

1. De goddelozen dénken dat zij iets kúnnen, en toch willen ze dat niet ten uitvoer brengen. En wat is er toch wel de reden van, dat zij denken dat zij zich wel op een andere keer zullen bekeren, dan alleen dit, dat zij denken er de kracht toe te hebben! En wat is er toch de reden van, dat zij hopen om zich nog eens op hun sterfbed te zullen bekeren, dan uitsluitend dit: dat zij volgens hun gedachte dat wel kunnen! Of althans, dat zij bekwaam zijn om daartoe de kracht, van Christus Jezus te smeken. Welnu, God zal hen uit hun eigen gedachten ervan overtuigen, dat zij hun zonden niet nalaten, omdat zij *niet willen*. Het vergaat hun als de luiaard (Spr. 6:10): „Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende.” Zo'n luiaard denkt, dat hij nog tijdig kan opstaan om al zijn werk voor de avond te verrichten, ook al ligt hij nog een poosje

langer; en daarom durft hij het aan om nog wat te blijven liggen. Precies zo kunt ook u maar node uit uw zonden opstaan. Er is nog tijd genoeg, denkt ge. Ja, u denkt in het verborgene, dat u wel in staat bent om later eens te denken aan de hemel. Kom, kom*) - zegt hij -, op een bandeloze jeugd volgt wel eens een bezadigde ouderdom, en een jonge heilige wordt wel eens een oude duivel.. Vandaar dat de overspeler betoogt: Bedreef ook David geen overspel? Precies alsof hij evengoed weer op zou kunnen staan als David. De dronkaard zegt: Is Noach soms niet dronken geweest? Alsof hij dan ook evengoed in staat was om zich te bekeren als Noach. Bekeerde zich de moordenaar aan het kruis niet bij zijn laatste ademtocht? (Luk. 23:40v). Alsof ook hij op het laatste moment het er ook zo goed zou afbrengen. En zo kunnen zij, volgens hun mening, met hun zonden breken wanneer het maar nodig is. En daarom is de *enige reden*, waarom zij zich niet bekeren, het feit dat ze *niet willen*. Hij gelijkt op iemand die met honderd pond in zijn zak loopt, welk bedrag van hemzelf is: en toch wil hij er nog geen cent **) van aan een arme geven. Wat is toch wel de reden, van dat hij zijn beurs niet wil openen, om iets te geven? Is het, omdat hij niet kan? O nee, hij denkt en weet, dat hij het heeft en dat hij het kán geven, maar hij wil niet. Zo is ook de reden, waarom u niet beter bent (dan anderen nl.): omdat u niet wilt.

2. U neemt zelfs niet de moeite om eens te onderzoeken, of u *al of niet zoudt kunnen*; zodat het u niet aan een niet-kunnen, maar niet-willen ontbreekt. Wanneer een meester zijn knecht opdraagt: Ga mij eens die zak koren naar de molen brengen., en deze zou zeggen: Dat kan ik niet, zou dan zijn heer niet zeggen: Wel, maar zoudt ge het eens niet probéren, zoudt ge uw best niet eens doen? Maar nee, hij wil het niet proberen. Dus is hij immers moedwillig. Ingeval zijn meester hem zag zweten en zijn best doen om die zak koren te dragen, dan zou het nog iets te

*) Letterl. Tut, tut.

**) Letterl. een Oortjen.

betekenen hebben, als hij zei, dat het hem aan het kunnen haperde. Maar wanneer hij *niet eens de moeite wil nemen om het te proberen*, dan ligt het aan zijn onwil. Zo blijft ook gij in een onwil hangen. Ge slooft u dagelijks niet uit in goede plichten: ook overlegt of betracht ge dagelijks niet, hoe ge alle (mogelijke) aanleiding tot verzoeking zoudt mijden en al uw zonden zoudt overwinnen, en ge doet er uw best niet voor om uw gezin of huis te reinigen. Ge wilt er uw best niet voor doen; dáar ligt de knoop: u wilt het niet. Ja het doet er weinig toe, of ge al of niet kunt. Met welk doel gaf God u de kracht, als ge die toch niet gebruiken wilt. Ja, hoe weet ge ervan - ingeval u het eens ter hand nam -, of ge althans niet enige kracht zoudt krijgen (om het te doen)? Maar u wilt het niet proberen.

Werp af dat dronkemans-tapteken van uw huis, en probeer het eens; neem nooit drinkebroers en onmatigen in uw huis, en probeer het eens; houd voortdurend heilige samensprekingen, en probeer het eens; *bid* zonder ophouden in uw kamer, en probeer het eens, enz. Ja maar (zegt u), ik heb het al zo vaak geprobeerd, en toch wil het maar niet lukken. Maar probeer het dan elke dag overnieuw. Want al hebt ge honderdmaal dezelfde stenen geworpen *), dan zult ge toch de volgende keer een goede gooi doen. Maar u wilt het niet eens proberen. Ik heb Babel willen genezen, maar het wilde niet genezen worden. De akker van de luiaard was gans opgeschoten met distelen; en de doornen en netels hadden de gehele vlakte bedekt, en „zijn stenen scheidsmuur was afgebroken,” Spr. 24:31. En waarom had die man toch geen goede oogst? Kwam het omdat de grond niets kon voortbrengen? O nee, hoe weet u dat? Maar omdat hij het niet proberen wil, hij wil het land niet beploegen, niet eggen en wieden, niet bemesten en bezaaien. Hij wil het niet eens proberen, en vandaar komt het, omdat hij niet wil.

3. God stelt u vele goede hulpmiddelen om u te helpen vóór. Hij zegt: Ik wil u helpen en bekwaamheid schenken, maar gij

*) Dit beeld is duidelijk ontleend aan het dobbelspel.

wilt niet geholpen worden. God geeft u deze goede werkzaamheden in, en gij werpt ze weer eruit. „Zo zegt de HEERE: Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uwe ziel; maar zij zeggen: Wij zullen daarin niet wandelen” (Jer. 6:16). O, vraag toch maar naar die goede weg, en tracht daarin te wandelen; Ik zal u helpen en bijstaan. Maar zij zeggen: „Wij zullen niet luisteren” (vers 17). Of in plat-Nederlands: je wilt niet. U wordt elke Sabbat en elke week gepredikt, maar gewilt niet. God zendt u elke dag, ja elk uur goede werkzaamheden *), maar ge wilt niet. Wanneer een bedelaar weigert zich te laten helpen, wat doet hem dan honger lijden? Komt dat, omdat hij niet anders kan? O nee, hij lijdt honger, omdat hij honger lijden wil. O, zegt u, ik hoor naar het Woord, en ik kan het niet beter horen; ik bid dagelijks, en ik kan toch niet beter bidden, enz. Dus wendt u de schuld op God, zoals die boze en luie dienstknecht deed: „zie, gij hebt het uwe” (Matth. 25:25). Zie, hier is het beste geloof, waar Uw Geest mij mede helpt; hier is de beste gehoorzaamheid, waar Uw kracht mij toe geholpen heeft, enz. Zie, Gij hebt het Uwe! U helpt mij niet verder. Ik kon niet beter doen - zegt Gualther -, hoe durft ge dat zeggen? Is dit dan al hetgeen God u aangeboden heeft om u bekwaam te maken? Ach, gij weerspannig schepsel! De Heere bood u aan, om u duizendmaal meer kracht te geven, maar gij wilde niet geholpen worden!

4. God bood u niet alleen de kracht aan om meer te doen, en gij wilt het niet aanvaarden; maar Hij schonk u nog meer kracht, doch die wilde u niet gebruiken. Dat is daarom de reden, waarom gij het niet doet, omdat u het niet wilt. God heeft u althans één talent gegeven. Waarom zet ge dat dan niet uit bij de wisselaars, om er winst mee te maken. Chrysostomus zegt, dat de kracht waarmee God u verwaardigde, uw talent is; waarom doet ge er dan niet uw uiterste best mee? (Vgl. Spr. 17:16). Elke prediking geeft u weer nieuwe kracht: ze is als 't ware een nieuwe

*) Letterl.: bewegingen.

penning. Evenzo geeft u elke goede raadgeving nieuwe kracht, en wat bent u erdoor verbeterd? Elke zegen die ge ontving, geeft u nieuwe kracht, en in welk opzicht bent u reiner geworden? Als God u alleen maar ogen geeft, dan hebt ge meer kracht om Hem te verheerlijken, dan wie ze mist, enz. Elk genadewerk ondersteunt u met verse krachten, maar in welk opzicht maakt u er gebruik van? God gaf u een goed geheugen, maar waarmee hebt ge dat gevuld? Levensmiddelen en - onderhoud gaf Hij u, maar hoe hebt ge God geëerd, ja hêd? Enz. Uw eigen geweten beschuldigt u; u hebt Zijn goederen verkwist, u hebt ze met drinkgelagen en mooie dingen erdoor gebracht: dát waren de dingen, die uw belangstelling hadden, meer dan ooit Zijn dienst verkreeg; u hebt ze voor uw eigen verantwoording*), voor uw vermaak, voor uw lusten en voor de vleselijke begeerlijkheden van deze wereld verspild. Wat hoor ik daar over u? U zult eerstdaags deze treurige tijding u horen toeroepen: Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult niet langer rentmeester kunnen zijn! Wat kunt ge dan beweren inzake uw gebrek aan kracht? Dit kon ik niet doen, en dat kon ik niet? Waar zijn toch Mijn goederen, die Ik u toevertrouwde? Geef eens rekenschap van uw memorie! Heere, mij komt deze of gene klucht, deze of die onbeduidendheid**) voor de geest. Gij boze en „luie dienstknecht”, die gij zijt! Waarom kon u niet even goed aan Mijn geboden denken! Geef eens rekenschap van uw kennis! Heere, ik heb er koopmanschap mee gedreven en voorspraken mee gedaan, ik heb er leuke kwinkslagen, kritiseringen en vrolijkheid mee bedreven.. Gij boze en „luie dienstknecht,” die ge zijt; waarom wilde ge niet geestelijk zijn voor God, en denken aan de welstand van uw ziel? Enz. God heeft u heel wat meer kracht gegeven, dan u in praktijk brengt, omdat ge onwillig zijt.

5. Hoe meer kracht ge tot bekering bezit, des te meer verzet

*) Letterl.: op u credijt.

**) Letterl.: beusel.

uw wil zich daartegen. Met hoe meer middelen God Zich jegens u verwaardigt, hoe meer preken, hoe groter kennis, hoe meer bestraffing, hoe meer verlichting en hoe meer kracht ter bekering gij hebt, des te meer verzet uw wil zich daartegen. Zo iemand (zegt Bernardus) is een 'averechts mens', tot wie God zeggen moet: „Wat zal Ik u doen?” „Wat zal Ik u doen, o Efraïm, wat zal Ik u doen, o Juda? dewijl uwe weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die henengaat” (Hos. 6:4). Hoe meer hulpmiddelen u krijgt, hoe meer uw weldadigheid verdwijnt. Men zou zo denken, dat hoe hoger het *zonlicht des Evangelies* opgaat, hoe meer uw weldadigheid zou toenemen. Maar des te meer verdwijnt ze juist, evenals de dauw: hoe hoger de zon rijst, des te meer de dauw wegtrekt. Zo is het ook bij velen onder u: hoe overvloediger predikatiën ge beluistert, des te verder verwijderd ge u.

Mogelijk ging iemand vroeger vertrouwelijker met u om. Maar nu ge eens hartelijk vanwege uw zonden bestraft bent, naar die mate ontloopt ge hem nu. Ja, sommigen uwer, die vroeger wel enige *vorderingen* maakten, zijn nu spotters geworden; anderen die tevoren wel enigszins *goedaardig* waren, zijn nu grote gierigaards; en afgunstig, onwillig en werelds geworden. Het vergaat hun als het onkruid: hoe meer men het wiedt, des te meer groeit het aan; of het vergaat hun als de aarde: hoe meer die gewassen wordt, des te meer wordt ze slikkerig. Zo ook zijt gij des te *onwilliger*, naarmate ge over meer middelen beschikt, om het goede te kunnen doen.

6. Uw „ik kan niet” is een *vrijwillig* niet-kunnen. U hebt uzelf uw niet-kunnen voor het grootste deel opzettelijk op de hals gehaald. „Ik kan niets aan de armen geven”, zegt u. Ja, maar u hebt de middelen ervoor gehad, maar het er alles moedwillig doorgebracht. U bezat land, bezittingen en inkomsten, maar u hebt het alles in de kroeg verteerd, u hebt het er met spelen doorgebracht, en daarom is uw „ik kan niet” een vrijwillig niet-kunnen. Uw eigen wil was de oorzaak van uw onvermogen. En daarom is uw eigen wil de oorzaak, dat u niets aan de armen geeft.

„Ik kan niet lezen,” zegt iemand, „en dus is het geen wonder, dat ik zo onwetende ben.” Maar vergeet niet, dat uw ouders u naar school wilden sturen, maar dat u liever een leegloper wilde zijn, zodat u *vrijwillig onwetende* bent! „Ik kan de preek niet onthouden,” zegt een ander, „en daarom is het geen wonder, dat ik ze niet met mijn gezin bespreek, maar ze vergeet.” Ja, maar dat komt omdat ge uw geheugen zo vol propt met de dingen van dit aardse leven of verzwakt door drinken, en dat ge daarom moedwillig vergeetachtig enz. zijt. De onnutte dienstknecht werd vervloekt, omdat hij het hem toevertrouwde pond in een zweedoek weggelegd had. Hij had niets van dat pond verloren, maar het slechts „weggelegd” (Luk. 19:20), en toch werd hij vervloekt, aangezien hij er zich niet op toelagde om het - zegt Chrysostomus - te 'verdubbelen'.

Ach ellendige staat, waarin gij verkeert! Want hij die zijn pond 'weglegde', werd al vervloekt. Maar hoe zal het u dan wel vergaan, die het pond vermindert! Hij verdubbelde zijn bekwaamheden niet, en daarom werd hij vervloekt. En gij verdubbelt niet slechts uw bekwaamheden niet, maar gij maakt ze minder. God gaf u de gaven om veel te verrichten. En nu hebt ge zelfs die gaven niet eens meer, want ge hebt uw gaven vrijwillig verminderd. Daarom kunt ge uzelf niet verontschuldigen, omdat ge niet kunt, omdat ge dit niet-kunnen uzelf aangedaan hebt. U kunt onder de prediking niet schreien, maar u hebt het wel gekund. U kunt nu een bepaalde begeerte geen weerstand bieden, maar u hebt het ééns wél gekund, en nu hebt ge dit niet-kunnen vrijwillig over uw ziel gebracht. En daarom is dit de héle oorzaak, nl. dat ge niet wilt.

7. 't Is mogelijk, dat ge niet kunt, zeker..! Maar u bent met uw niet-kunnen tevreden. U kunt niet heilig zijn, maar ge legt er u bij neer. U kunt uw lusten en begeerten niet kruisigen, en ge zijt onder dat niet-kunnen gerust, ja u zou *niet eens willen* het te kunnen. Mijnheer, ik toon u aan, hoe ge dat ongelijk over u kunt laten gaan, desgewenst. „Maar Mijnheer, u zult het niet voor elkaar krijgen, dat ik dat toelaat; ik wil immers niet door u

onderricht worden! ” Precies zoals het dat hopeloze Juda verging: „Mijn volk heeft het gaarne alzo” (Jer. 5:31). U bent vleeselijk, en u hebt het gaarne alzo. Wanneer iemand geboeid is, en zich niet kan losmaken omdat hij het goed vindt gevangen te blijven; ook al kan hij de gevangenis niet verlaten, dan is dat toch niet de reden van zijn blijven, maar het feit, dat hij *niet wil*.

U kunt niet wandelen in nederigheid of in heiligheid, en „gij hebt het gaarne alzo”. „Kom nou, wou u mij schijnbaar *) zo zuiver hebben?” Dan is de oorzaak: omdat ge niet wilt. Want als het uw éigen wil niet was, dan zou u nooit met uw niet-kunnen tevreden zijn. De gemeente is goddeloos **), doch „gij hebt het gaarne alzo.” Des te meer klanten zult u in uw café krijgen. Zoals ik eens een ondeugende ‘schrijver in de criminele rechten’ persoonlijk hoorde vertellen, hoe blij hij erom was, dat er zoveel deugnieten ***) waren, omdat hij dan des te meer geld verdiende. Zo zijn er ook onder u. Zij hebben er schik in, dat er zoveel de kroeg bezoeken. Want dan hebben zij des te meer ‘nerring’. U hebt het graag zo.. U kunt elkaars zonden niet verbeteren, en ‘gij hebt het gaarne alzo’.

Nu ik de feiten aldus van te voren genoemd heb, en de bewijzen vastgesteld heb, kan ik nu de oorzaken van deze noodzakelijke waarheid laten volgen:

De oorzaak, waarom een goddeloze zich niet tot God bekeert, is niet, dat hij zulks niet kan (hoewel hij het niet kan), maar dat hij zulks niet wil doen.

Hij kan in de dag des *oordeels* dus niet zeggen: „Heere, U weet wel, dat ik zoveel mogelijk elke zonde nagelaten heb en ik de beste wegen die ik kon, ingeslagen ben om een nieuw schepsel te worden, maar ik kón het niet. Een goddeloze zal dat, zonder te liegen, niet kunnen zeggen. De man uit het Evangelie, die niet met een *bruiloftskleed* bekleed was, zou die kunnen zeggen:

*) Letterl.: quansuis.

**) Letterl.: snoode.

***) Letterl.: schelmen.

„Heere, ik kon niet naar de kleedkamer *) van het Evangelie gaan, om mij een bruiloftskleed uit te zoeken?” O nee, „hij verstomde”, Matth. 22:12. God weet de geveinsde te vinden, al was er maar één. En eenmaal ontdekt, staat hij daar stom en verbaasd vanwege de schuld van zijn eigen onwilligheid.

De eerste reden. **)

De eerste reden is deze, welke onze geleerde Godgeleerden op de Dordtse Synode aangetoond hebben, namelijk:

EEN IEDER KAN MEER GOEDS DOEN, DAN HIJ DOET,
EN HIJ KAN MEER KWAAD LATEN, DAN HIJ LAAT.

Maar dit moet ik wel toegeven, dat zij dit niet kunnen zoals degenen, die in de ‘staat der genade’ zijn. In geval ik de waarheid van deze stelling bevestigen kan, dan zal daaruit feilloos volgen, dat de reden waarom de goddeloze zich niet bekeert, niet is dat hij het niet kan, maar alleen, omdat hij niet wil.

Nu volgen de bewijzen hiervoor.

1. Let er eens op: ingeval de mens méér goeds kán doen dan hij doet, dan kan hem niets ter wereld verhinderen om meer te doen dan hij doet, dan zijn eigen wil.

Wanneer een *vuur* meer verbranden kan, dan verbrandt het meer. Want het mist de wil om tussen de kracht en de daad van branden tussenbeide te komen en het branden op te schorten. Vuur brandt van nature, en daarom verbrandt het zoveel mogelijk. Maar de mens is een *vrijwillighandelend* wezen. Wanneer daarom de mens iets kán doen en het toch niet doet, dan komt dat daardoor, dat *zijn wil* tussenbeide komt om het op te schorten; zodat de reden daarvan is, dat hij niet wil. Pilatus bezat de macht om Christus te kruisigen, en hij had macht om het niet te doen, Joh. 19:10. Dus hij had macht om het niet te doen. Wel, waarom liet hij Hem dan kruisigen? Niet omdat hij de macht niet bezat om het tegendeel te doen. Want hij erkent zelf, dat hij die macht wel bezat. Maar hij laat Christus kruisigen, omdat hij dat

*) Letterl.: kleeihuys.

**) Letterl.: grond.

doen wilde. Als dus iemand de macht heeft iets al dan niet te doen, dan is het zijn wil, die het óf uitstelt óf het doet.

2. Wanneer iemand meer *kán* doen dan hij doet, en het evenwel niet wil, dan belet hij noodwendig zichzelf *willens* om datgene te doen, dat hij niet kan doen. De reden is: men behoort eerst te doen hetgeen men kan doen, alvorens men tot dat deel komt, dat men niet kan (doen). Stel eens, dat een verlamd persoon van hier naar Londen zou moeten gaan, terwijl hij immers nog niet één mijl van die grote reis afleggen kan. Maar nu staat er iemand bij de kerkdeur, en die biedt hem aan om hem, als hij maar die afstand kruipen wil, dan verder te dragen. Nu is hij wel in staat om zo ver te kruipen, maar hij wil niet. Belet hij zichzelf dan niet vrijwillig om naar Londen te gaan? Datgene wat hij kon doen, moest hij eerst doen, vóór datgene wat hij niet kan.

Zo staat het ook met u, die in uw zonden leeft. U moest eerst doen hetgeen ge doen kúnt, alvorens u kunt omzien naar Gods hulp, om te doen wat u niet kunt. Indien ge alles doet wat u kunt, dan staat Christus, voor zover u bekend is (hoewel Hij Zich daartoe niet in absolute zin verbonden heeft), toch gereed om u te helpen. Er zijn immers mensen in de wereld, die Hij voorgenomen heeft te helpen; en u weet niet beter, of u bent één van hen. Christus heeft u niets van het tegendeel gezegd. Alleen gebiedt Hij u te doen wat u kunt. Kunt ge uw lange haar niet afknippen? Zijn er geen scharen om dat te kunnen doen? Hebt u niet een tong in de mond, die ge ten onrechte laaft bij uw drinkgelagen? Kunt u niet zeggen: Vertrekken jullie als 't u belieft, jullie dronkemannen; want hier worden jullie niet onthaald.

U behoorde te doen wat u mogelijk is, alvorens u Christus' hulp hebt te wachten, om te doen wat u niet kunt. Indien u echter niet wilt doen wat u mogelijk is, dan belet ge uzelf vrijwillig om datgene te doen, wat u niet kunt. Jozua kon zich voor Ai niet staande houden, en al evenmin de gierige Achan het stelen van de gouden tong beletten. Maar toen deze door het lot aangewezen en bekend was, was Jozua in staat om hem tot een voorbeeld te stellen. Jozua vastte en riep de ganse dag tot de

HEERE, tot de avond toe, opdat de HEERE hem en heel Israël toch maar genadig bewaren wilde. Hoort dan nu, wat de HEERE hem ten antwoord gaf „Toen zeide de HEERE tot Jozua: Sta op; waarom ligt gij dus neder op uw aangezicht?” Jozua 7:10. Israël heeft gezondigd,” ga henen en oefen straf! Ga dat eerst doen, en dan zal Ik u antwoorden aangaande Ai. Want als Jozua niet had willen doen wat hij kón doen, zou de HEERE hem nooit geholpen hebben om te doen, hetgeen hij niet kon.

Zo nu bidt gij om barmhertigheid en genade. Och, dat God u wilde bekeren en alles kwijtschelden! Sta dan op, zegt God. Staat gij daar te bidden om genade, terwijl intussen deze en gene zaken nog niet verbeterd zijn? Want er is dronkenschap in uw huis. Ga heen en verbeter dat. U hebt u verbonden aan bepaalde boze begeerten. Ga die hervormen! Want als u niet doen wilt wat u kunt, hoe kunt ge er dan zeker van zijn, dat God u helpen zal om datgene te doen, wat u niet kunt? O nee, gij blijft steken voor een niet-willen, zolang u dat weigert te doen.

3. Als iemand niet doen wil hetgeen hij kan, dan wil hij ook niet doen hetgeen hij niet kan, al zou hij het kunnen. De knecht die geen mijl of vijf, zes per dag gaan wil voor zijn meester, hetgeen hij *kán*., hij zou ook geen honderd mijlen voor zijn meester willen gaan, indien hij het kon. Daarom zoudt u, die althans een *uitwendige* verbetering kunt aanbrengen - als u dat wilde, en toch: u wilt niet! -, ook geen verdere verbetering kunnen aanbrengen, al zoudt ge dat kunnen.

U hebt geld in uw beurs. Zoudt u dat niet beter kunnen besteden dan met drinken, zwelgen en spelen? Dat zou u goed kunnen doen, maar u wilt niet. Als u maar wilde, dan had u de ware rijkdommen, Luk. 16:11. U hebt natuurlijke gaven en bekwaamheden. Als ge daarin niet trouw wilt zijn, dan zou het u eender vergaan, al bezat u nog grotere en betere. Wanneer u zedelijke en burgerlijke bekwaamheden bezit, maar die niet goed gebruiken wilt, dan zou u er ook niets mee doen, als God u er nog meer verleende. U kunt vloeken en liegen best nalaten, maar u wilt dat niet; en zo zoudt u ook van alle andere zonden geen afstand willen doen, al kon u het. Indien iemand niet doen wil hetgeen

hij doen kán, dan wil hij ook niet doen hetgeen hij niet kan, al zou hij het kunnen.

4. Als iemand toch niet doen wil hetgeen hij kán, dan is hem kunnen en niet-kunnen precies gelijk. Want alles blijft voor zijn wil steken. Ik kan mij niet bekeren, en ik kan mijn zonden niet nalaten..., zegt u. Maar ik vraag u: wie heeft u dat wijs gemaakt, dat ge niet kunt? Ik ben naakt, sprak Adam. Maar wie heeft u te kennen gegeven, dat ge naakt zijt? vroeg God, Gen. 3:11. Evenzo kan ik vragen: wie heeft u dat te kennen gegeven, dat u niet kunt. Getuigt uw eigen geweten er niet van, dat het is, omdat ge niet wilt?

„Graven kan ik niet,” sprak de luie rentmeester; „te bédelen schaam ik mij,” Luk. 16:3. Ik kan niet graven.. Maar als hem een rotting de lendenen aanraakte, dan zou die hem wel leren te graven. „Bedelen schaam ik mij,” sprak hij, maar hij schaamde er zich niet voor, zijn Meester te kort te doen in zijn goed, maar wél geneerde hij zich ervoor om te bédelen.

„Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen,” Luk. 14:20. Is dat waar? Boeide die vrouw dan zijn benen? „De luiaard zegt: Er is een leeuw buiten; ik mocht op het midden der straten gedood worden” (Spr. 22:13). Och arme! uw eigen luie onwillige wil is deze „ik kan niet.”

Kunnen of niet-kunnen is hun precies eender. Zij nemen zelfs niet de moeite om eens te proberen, of zij al dan niet kunnen. De luiaard steekt nooit de neus buiten de deur, om de leeuw op de straat te zien. Maar hij *droomt* er maar van, dat er één is, en hij is geneigd om dat te geloven. Hij wil niet naar buiten, om het te onderzoeken. Die luie rentmeester probeerde het niet eens, of hij al dan niet graven kon. Als hij maar de spa in de vuist genomen had en aan het werk getogen was, dan was het iets anders geweest. Maar.. „ik kan niet graven,” zegt hij; en hij wilde het niet eens proberen, en hij slaat een andere weg in, zonder het ook maar te beproeven.

En daarom: dat kunnen of niet-kunnen doet niet ter zake. Want als iemand niet wil doen hetgeen hij kán, dan betekent kunnen en niet-kunnen wat hem betreft hetzelfde.

5. Als iemand niet wil doen hetgeen hij wel kan doen, dan

zal dit zijn *geweten* (als dat eens gaat spreken!) enkel maar bedroefd maken, omdat hij het dan louter aan zichzelf te wijten heeft, dat hij verloren gaat.

's Mensen geweten speelt nu nog met hem, zolang hij zeggen zal: Kom, kom, 't is, omdat ik niet kán geloven en omdat ik mij niet kán bekeren. Maar in het uur van overtuiging, of ten slotte op de oordeelsdag, dan zal het geweten ernstig-bedroefd zeggen: „Ik ben hongerig geweest (zegt Christus) en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij niet geherbergd; naakt, en gij hebt Mij niet gekleed; krank en in de gevangenis, en gij hebt Mij niet bezocht,” Matth. 25:42v.

En let er dan goed op, dat Christus hun geweten in de oordeelsdag geen 'niet-kunnen' verwijt. Want zij konden wel zeggen: Ach! wij hebben nooit één bete brood of één druppel drinken gehad om dat te doen! O nee! U kunt wel merken, hoe *stom* hun geweten was. Zij konden immers niet zeggen, dat zij niet gekund hebben. Want hebt ge Christus' lieve leden niet even goed kunnen troosten als bespotten? Had ge hen niet evenzeer kunnen huisvesten als uw vleeselijkgezinde vrienden?

Het is opmerkenswaardig te bedenken, dat Gods *bedreigingen* zich niet in het algemeen richten tegen het 'niet-kunnen', noch Zijn oordelen tegen dat 'niet-kunnen', maar tegen die zonden van de mensen in het bijzonder, die zij hadden *kunnen vermijden*.

Want hoewel het zondige geweten de mensen noodzakelijk tot zondigen neigt, toch buigt het hen niet tot deze of gene zonde; aldus spreken onze Engelse Godegeleerden ter (Dordtse) Synode. Zondige begeerlijkheid drijft de mens niet noodwendig tot deze of gene zonde met die bijzondere omstandigheden waarin zij leven, zoals diefstal, leugens enz.

Dus u merkt wel, dat dit een stevige grond geeft aan onze leer; en dat het zo is, kunnen wij bewijzen.

Iedereen kan meer goed doen dán hij doet, en hij kan meer kwaad vermijden dán hij vermijdt.

Dit is een stellige en onfeilbare waarheid, die geen enkel bewijs behoeft. Maar niettemin zal ik het gaan bewijzen.

1. God klaagt over de goddelozen, dat zij bewust en opzettelijk niet meer goed doen *dán* zij doen. Want hoevele predikatiën beluisteren zij! En is er niet meer vrucht van? Zulke overvloedige (heils-)middelen, en dan zo weinig vrucht! Zo klaagt God over Israël. En nochtans weken zij niet af van de zonden van het huis van Jeróbeam, enz. „En het bos bleef ook staan te Samaria,” 2 Kon. 13:6. Ook het bos! Is er niet heel veel aan gedaan, om het bos om te hakken? U moet de zonden van Jeróbeam hebben. Dat zou al weerspanning genoeg zijn, zou iemand kunnen denken. Maar moet ge dan ook het bos nog bovendien laten staan? Hervormt ge dan niets? O neen, zelfs dat bos niet, dat voor uw aangezicht opgericht is?

Merkt toch eens, hoe hevig God hun moedwillige *zorgeloosheid* berispt, dat zij niet meer goeds wilden doen dan zij deden, ja zelfs niet, dat zij dat bos omhakten! Zoveel waarschuwingen en bedreigingen, en blijft het bos dan toch staan? Uw vuile tong, uw gierigheid, die blijft? Niet slechts andere lusten misleiden u, maar ook uw goddeloosheid.

2. Anders zou er geen reden zijn om iemand te prijzen of te berispen; als de mens niet meer goed kon doen *dán* hij doet, of wanneer hij niet meer kwaad kon vermijden *dán* hij mijdt, dan zou niemand geprezen of berispt kunnen worden.

Zoals u wel weet, doen goddeloze mannen en vrouwen veel prijzenswaardige dingen, of althans dingen die prijzenswaardiger zijn dan die van anderen! Bestraft onze Zaligmaker Bethsaïda en Chorazin niet in vergelijking met Tyrus en Sidon? „Wee u, Chórazin, wee u Bethsaïda, want zo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in zak en as bekeerd hebben,” Matth. 11:21. Zouden zij tenminste niet evenveel bekering hebben kunnen tonen? Had-den zij geen zakken om hun lendenen kunnen doen, en as op het hoofd kunnen strooien, als zij maar gewild hadden? Dat hadden zij toch wel minstens mogen doen en zo de werken en predikaties van onze Zaligmaker uiterlijk kunnen eren. Gij die zo'n overvloedig onderwijs hebt, zoals ge hebt, gij zoudt toch minstens het Evangelie wel met enige *uiterlijke eer* kunnen vereren!

Dat zou immers prijzenswaardiger zijn, waarvan echter het merendeel onder u niets weten wil.

3. Anders zou er geen plaats overblijven voor het *zwaard der Overheid*. Want als de mensen niet meer zonden zouden kunnen nalaten dan zij doen, waar blijft men dan met de 'kaak' en de galg enz., en alle andere soorten straf voor de kwaaddoeners? Zou wel iemand zo dwaas zijn om te zeggen, dat Achan het stelen van het Babylonische opperkleed niet had kunnen nalaten? Hij had het stellig wel kunnen laten liggen, als hij maar gewild had. „En Jozua zeide: Hoe hebt gij ons beroerd?” Jozua 7:25. Helaas, hij kon niet antwoorden: Ach, mijn heer, ik heb niet anders kunnen doen. Nee, nee, hij had het kunnen laten. En daarom zijn de menselijke wetten hun gunstig, die tegen hun zin ergens in feilen. Zij veroordelen iemand niet tot de dood, die tegen zijn wil een doodslag begaat.

4. Hoewel de natuurlijke mens de 'oude mens' niet kan afleggen, of de heersende macht van de zonde zo maar in het algemeen kan afschudden, of zichzelf verloochenen kan, maar zijn diepste natuur zondig en vleselijk is, zodat hij van nature zondigt., toch is het zijn natuur niet, om deze zonde op deze tijd en op deze bepaalde manier te bedrijven. De losbandigste booswicht onder de hemel zondigt met voorbedachten rade en met het meest vrije gebruik van de middelen. De dronkaard gaat vrijwillig naar de kroeg, en hij roept vrijwillig om een kan of twee, drie - al naardat hem belieft. De herbergier verdraagt deze wandaad vrijwillig in zijn huis, en hij loopt vrijwillig naar de tapkraan om het gevraagde te halen, enz.

„Efraïm heeft zo gewild; hij heeft gewandeld naar het gebod,” Hos. 5:11. De goddeloze koning Israëls gebod hun, dat zij te *Bethel* zouden aanbidden, en zij deden het vrijwillig en gehoorzaamden hem gewillig. Pilatus was het volk uit eigen vrije wil ter wille, en geselde daarom onze Zaligmaker, Mark. 15:15. Want hoewel dit alles geschiedde naar Gods voorgenomen Raad, toch brengt Gods Raad geen pure noodzaak over 's mensen wil. Hij deed het vrij en gewillig. De goddelozen „veranderen de genade onzes Gods in ontuchtigheid,” Judas vers 4.

Let wel: 'de genade onzes Gods'. Genade dus, waardoor zij méer goeds hadden kunnen doen dan zij deden, en meer kwaad hadden kunnen vermijden dan zij meden. Het is zeker waar, dat een goddeloze een 'slaaf der zonde' is, en hij niet anders dan zondigen kan. Van nature is hij een 'dienstknecht der zonde'. Van de zonde, zeg ik, maar hij is gewillig en ongedwongen 'een dienstknecht der zonde'. Want de Heere geeft hem rede en overleg, goede werkzaamheden en veel algemene genade, waardoor hij van deze of gene daad bevrijd kan blijven, maar *hij wil niet*. Nu en dan wil hij in deze of gene toornige woorden losbarsten. Het verstand moge zeggen wat het wil, de algemene genade wat zij wil., hij wil het doen; hij wil dit doen, of hij wil dat doen.

Ik geef toe, dat wanneer een goddeloze 'hopeloos' is, en van God losgelaten, dan ligt het anders. Want dan is zijn wil daar zo verzot op, dat hij die wil er niet van afscheuren kán. Maar nu is hij des te minder te verontschuldigen. Want zijn wil is dan verdubbeld.

5. Een goddeloze kán meer goeds doen, enz. Want ook een godzalige wedergeboren ziel kan méer zonden vermijden *dán* hij pleegt te mijden. Hoewel God hem bevrijd heeft uit de slavernij der zonde, zodat hij geworden is „een dienstknecht der gerechtigheid,” Rom. 6:18, toch kunnen zij nog meer goeds doen *dán* zij doen, en veel meer zonden nalaten *dán* zij plegen na te laten. Wie zal zeggen, dat het niet in Davids keus lag om anders te doen dan overspel te plegen - *dát* hij pleegde -, en dan die doodslag te begaan, die hij beging?

Daartoe doe ik een beroep op uw *geweten*, godzalige zielen! Wanneer gij bidt: „Vergeef ons onze schulden!” belijdt ge daar niet tenvolle mee, dat gij Gods genade nodig hadt? Belijdt gij niet met schaamte, dat gij aan tal van verzoeken toegegeven hebt, die ge door Gods genade hadt kunnen overwinnen? En dat u menige goede gelegenheid verzuimde, waardoor ge - dank zij Gods genade - uzelf nut hadt kunnen doen?

Ik ontken niet, dat God Zijn uitverkorenen onwederstandelijk in het begin bekeert en dat Hij hen feilloos tot het doel brengt,

maar in bijzondere gevallen handelt Hij zo niet. En hoewel hun wil nu door de genade vrij is, kunnen zij toch vrijwillig zondigen, zelfs dan wanneer zij gehoorzamen; en dat zij vrijwillig gehoorzamen, zelfs dan wanneer zij zondigen. En zo zijn zij gedwongen te erkennen, dat zij meer kwaad vermijden kunnen dan zij doen, en dat zij meer goeds kunnen doen, dan het geval is.

Verder kan een goddeloze meer goed doen *dán* hij doet, en meer verkeers vermijden *dán* hij vermijdt. Dit zal ik bewijzen met bijzondere toepassing op 's mensen consciëntie.

1. Wat de uitwendige daden der zonde in de leden betreft, bent u, gij allen - onheilige mensen, dronkaards, enz. - ontegensprekelijk er in uw geweten van overtuigd, dat dit zonden zijn, zelfs in de uitwendige leden.

De wil heerst over de leden. Kunt u beweren, dat u de herberg niet passeren kon, toen u erin sloop. Of, dat u niet onder het Woord kunt komen? Dan zullen uw eigen benen u veroordelen. Als u beweren kunt, dat u niet ophouden kunt te zweren en te liegen enz., dan zullen uw eigen tanden en lippen u oordelen.

Want wanneer ge deze zonden niet uitroeit, dan komt dat ongetwijfeld, omdat u niet wilt. De Heere heeft heel de uitwendige mens onderworpen aan de wil gemaakt, zodat wanneer de uitwendige mens wanordelijk is, dit het geval is omdat u het wilt.

Laat nu niemand zeggen, dat hij maar één talent heeft en daarom het vermogen mist om goed te zijn. Eén talent is ook een talent, en twaalf 'groten' voor een schelling; en zo niet, dan is het omdat gij niet wilt. Heeft God u geen macht over uw eigen uitwendige leden verleend? De Heere heeft in Zijn genade een heersende macht over uw leden aan uw wil geschonken, zoals de zedeleraars het uitdrukken. En waarom kunt u die niet beheersen? Zoals Christus tot de dienstknecht die Hem sloeg, zeide: „Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?” Joh. 18:23. M.a.w. Kunt ge uw vingers niet thuishouden? Daarom bent u niet te verontschuldigen voor al uw boze zonden.

2. Ge hebt uw natuurlijke aandoeningen binnen in u, en daar-

mee kunt ge méer goed doen dán ge doet, en meer kwaad vermijden dan ge vermijdt. Op dit punt wordt alle burgerlijke belijders de mond gestopt. Kunt ge niet nauwkeuriger op uw wandel letten? Zool niet uit liefde tot God, dan toch wel uit liefde tot uzelf.

Kunt ge niet ijveriger uw goede plichten vervullen, omdat ge hoopt op de hemel? Doe het dan uit vrees voor de hel. Dit is beter dan niets. Beter zó gehandeld, dan niets gedaan. Hoeveel kan een mens wel niet doen uit zelf-liefde en uit vrees! Er is geen godsdienstplicht, of de mens kan die dagelijks nakomen uit eigenliefde en uit vrees.

God heeft deze aandoeningen *) met opzet in uw hart toegelaten. Ik geef toe, dat dit wel niet voldoende is, maar wat dan? Waarom gaat u niet zo ver, als ge kunt? Wat belet u om uw hoogmoed onder de knie te krijgen, uit vrees voor Gods oordelen; en dat ge uw onreine begeerten niet kunt beheersen, uit vrees voor de hel?

Het is bekend dat God alle werkers der ongerechtigheid besloten heeft te verdelen. En ook is het niet onbekend, dat God de hel bereid heeft voor dezulken als gij, als ge blijft leven, zoals ge dat nu doet. U weet, dat dit waar is. En ook weet gij, dat God even goed is als Zijn Woord, en dat gij daartegen niets vermoogt. Daarom breidelt ge dan uw hoogmoedige en weerspannige begeerten niet uit vrees voor deze hel? Dat is beter dan niets. En als u het niet doen kunt uit liefde, waarom kunt u het niet doen uit vrees?

Hebt ge niet zoveel verstand als een onredelijk dier? Want dat zou wel gaarne ergens van eten, maar de knuppel schrikt hem ervan af. Een paard zou wel graag stil willen staan, maar de sporen en de stok kunnen hem nog beter voort doen gaan. En is de hel niet veel meer te vrezen dan alle roeden? Waarom slaat u er geen acht op, uit vrees dat God u naar de hel zou zenden?

Op dit punt zijn de zondaars en geveinsden niet te verontschuldigen. Zij hebben reden voor de hel te schrikken. „De zondaren te Sion zijn verschrikt; beving heeft de huichelaren aange-

*) Letterl.: harts-tochten.

grepen; zij zeggen: Wie is er onder ons, die bij een verterend Vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen Gloed wonen kan? ” (Jes. 33:14). De geveinsden kunnen zo vér gaan, ze kunnen schrikken voor de hel, en zich van talloze zonden onthouden uit vrees voor deze eeuwige Gloed, maar kunt u beweren, dat u de zonden niet weerstaan kunt uit vrees voor Gods oordeel? O neen! Want u kunt de zonde góed weerstaan, uit vrees voor een veel minder kwaad. Bij voorbeeld: de vrees dat de mensen het zouden zien, kan er u van weerhouden, om in het publiek *) overspel te bedrijven, en kan u dan de vreze Gods er niet van weerhouden om het in het verborgene te doen? U durft de wetten des konings niet overtreden uit vrees voor de doodstraf, en kan u de vrees voor de hel niet ervan terughouden, om Gods wetten te overtreden?

God is veel rechtvaardiger in Zijn wetten dan enig sterfelijk mens. En dit weet u heel goed, en vreest u Hem toch niet? Zult gij Mij niet vrezen, zegt de Heere, en zult gij voor Mijn aangezicht niet beven? Jer. 5:22. Kunt u beweren, dat ge Hem zelfs niet vrezen kunt met een slaafse vrees? Nee, dat kunt u niet volhouden. Want als u ziek en op sterven ligt, dan zult u Hem wel vrezen. O, dan wilde u wel een nieuw schepsel zijn, en dat uit vrees voor die grote God. En kunt u het dan nu niet? Nee, 't is waar, nu zijn het uw vermaken, die ge genieten wilt. Nu is het de wereld, waarmee ge bezig moet zijn. Hier ligt uw werkring. Voor God wilt ge echter geen tijd vrijmaken. Nee, u wilt het niet. Want zou u niet kunnen doen hetgeen God u gebiedt, al was het maar uit vrees? Dat is niet anders dan een satanische leugen. Want u zou alles kunnen uit vrees voor de mensen.

Gesteld eens, dat er wetten uitgevaardigd waren, dat wie niet 's morgens en 's avonds met zijn gezin bidt, stellig opgehangen zou worden; of wie een eed zweert, dat die gehangen zou worden; of dat een ieder die in vinnige scheldwoorden losbarst, gedood zou worden. Gesteld eens - zeg ik - dat het er met al de plichten in de dienst van God zó bij stond, dat nalatigheid op

*) Letterl.: op de markt.

dit punt uw leven kostte, en dat de koning zulk een onverbreekelijke wet uitgevaardigd had. Dan durf ik beweren, dat er miljoenen belijders méer in Engeland zouden zijn, dan nu het geval is. Liever dan zich te laten ophangen, zouden vele vloekers nooit meer vloeken; vele leugenaars zouden niet meer liegen; vele gezinshoofden zouden de huis-gebeden nooit meer nalaten. En als u dit doen kunt uit mensenvrees, waarom kunt u het dan niet doen uit vreze voor die grote God?

3. De Heere gaf u een natuurlijk overleg, verstand en voorzichtigheid. O, zegt u, ik ben in verzoeking, eer ik er erg in heb; en de zonde is bedreven, voor ik het weet. Al hing er mijn leven van af, ik kan het niet beteren. Dat geloof ik wel. Wanneer de duivel eenmaal op de been is, dan is er voor dat ogenblik geen 'stillen' bij die gemene duivel aan. U kunt hem dan zo niet terstond op z'n plaats zetten. Maar kunt u het niet voorkomen met raad en overleg? Zelfs de heidenen deden dat, en u geniet zoveel voorrechten boven al die heidenen. God gaf u niet alleen verstand in uw hoofd en een natuurlijke consciëntie in uw gemoed, maar ook de leiding in Zijn Woord om het te voorkomen; en als u dat niet doet, dan wilt u het niet.

Zijn de driften van uw begeerlijkheden hevig? Waarom bedenkt u dan niet van tevoren, hoe ge die moet beheersen? Waarom onthoudt u er zich niet voor enige tijd van, om te gaan smullen? Waarom stelt ge aan uw tafel geen paal of perk? Als uw begeerten in lichter laaie staan, waarom stookt ge ze dan nog extra op? Als lust tot toorn en wraak u overheerst, en ge er een eed uitflapt eer gij het weet: waarom doet ge dan niet - zoals Chrysostomus u aanraadt-, en stelt ge niet een boete voor elke eed? Waarom vraagt ge niet de godzaligen om u maar scherp te bestraffen en een boete te eisen voor elk onbetamelijk woord? Waarom vermijdt u niet dát gezelschap, waar uw tong gelegenheid krijgt om te zweren? Waarom velt ge uw begeerten niet neer met reden op reden?

Zal ik toornig zijn, om mij te laten verdoemen? Zal ik trots zijn, om verdoemd te worden? Enz. Juist die redenen, die ontleend zijn aan de zelfzucht, zijn al voldoende om ze omver te

stoten. U zegt niet te weten, hoe? Wel, het komt daar vandaan, dat u het niet wilt weten. Zij weten niet, noch willen verstaan (Ps. 82:5) volgens de Engelse vertaling). Evenmin weet gij het niet, noch wilt gij het verstaan. Dit is de reden, waarom ge doorlopend in het donker wandelt, omdat ge uw begeerten niet in hun eerste beginselen wederstaat (Seneca). Ge kunt ze nooit overwinnen, tenzij ge ze hier eerst bestrijdt.

De Heere gaf u op deze manier raad. Waarom gebruikt u die dan niet? Enkel en alleen, omdat u niet wilt. Hebt u soms belletselen? Clarancus had die ook, maar hij overwon ze, zegt Seneca. En waarom u dan niet? Als u niet wilt, dan brengt ge uzelf willens en wetens ten verderve. U kunt dus meer doen dan ge doet, maar ge wilt niet; en ge kunt meer vermijden dan ge vermijdt, maar ge wilt niet.

4. U zou kunnen zeggen: Dat zijn allemaal slechts natuurlijke, zedelijke en burgerlijke zaken. En desondanks zou ik toch nog verloren kunnen gaan. Maar och-arme! ik heb geen macht om iets geestelijks te verrichten. Ik kan niet geloven en ik kan mij niet bekeren.. Al is dit inderdaad waar, toch kan uw verweer u niet verschonen. Want hoewel de genoemde dingen natuurlijk zijn, toch gaan ze, wijl natuurlijk, in orde vooraf, en dan volgt het geestelijke. En als ge daarvoor blijft steken, dan stopt u voor een 'niet-willen'.

De Heere gaf een afdoend middel om u te vernederen, en toch wilt ge niet vernederd zijn. U zegt, dat u dat in geestelijk opzicht niet kunt nakomen. Ik geef toe, 't is geheel en al waar; ook kunt ge u niet in geestelijk opzicht bekeren. Maar waarom wilt u dan niet vernederd worden, als ge het niet kunt? Zoals God tot Farao sprak: Hoe lang weigert gij u voor Mijnaangezicht te verootmoedigen? Ex. 10:3. Er is een uitwendige verootmoediging, zoals de vernedering van Achab (1 Kon. 21:19 en 29), waar gij ook wel toe kunt komen, in plaats van die vernedering die ge niet kunt tonen. Waarom bent u dan niet vernederd met zulk een vernedering, als ge kunt?

Vooreerst: Ziet ge niet, dat uw staat verdoemelijk is? Weet ge niet, dat de schuld over allen is gekomen tot verdoemenis? Rom. 5:18. Alle mensen buiten Christus zijn verdoemd. Een ieder die geen nieuw schepsel is, is niet in Christus, maar is tot nog toe een verdoemeling. Zoals ge weet, zegt de Heere dat Zelf. Wat belet u nu, om hieruit een konklusie te trekken: Als dat een ieder geldt, dan ook mij! Als iedereen die geen nieuw schepsel in Christus is, heden ten dage nog een verdoemeling is, dan ben ik tot op dit ogenblik (ook) een verdoemeling. Deze rekenkunde stelde God u ter hand. En waarom redeneert u dan niet op deze manier? „Ik ben een verdoemde man, ik ben een verdoemde vrouw tot nog toe.” Als ge *hier* maar eens toe gebracht wilde worden, dan zou er nog enige hoop voor u zijn. Maar ge wilt niet. Ge wilt liever de één of andere ‘hoop’ ergens *) vandaan halen. Ge wilt dit niet geloven.

Geloof dit, zegt God. Ik wil niet, is uw antwoord. O neen, u wilt liever van uw lusten blijven genieten, en ge wilt dit niet geloven. Want als u het echt geloven wilde, dat u een verdoemd mens bent, omdat ge geen nieuw schepsel in Christus zijt, dan zoudt ge misschien niet eerder aflaten, voordat ge er één zoudt zijn. Ge zoudt dan alles verlooehen en Christus in alles navolgen. Maar ge wilt niet.

Ten andere. Maar, zegt u, ik kan niet. Waarom wilt u dan niet wanhopen aan uzelf? De mens moet wanhopen aan zichzelf, anders kan hij Christus niet krijgen. Zolang iemand leeft en naar het vlees handelt, kan hij geen ware hoop op genade of op kwijtschelding of op iets anders hebben. O nee, hij is dan een dood mens. Alle engelen in de hemel kunnen hem niet helpen. En al waren er duizend Christussen, hij zou zonder hen verloren gaan. En waarom wilt u niet wanhopen aan uzelf? Wanhopen! Dat verhoede God, ik zal niet wanhopen, zolang ik leef. God is daar veel te barmhartig voor, en ik hoop dat ik niet behoef te wanhopen. Christus is voor de zondaars gestorven, en ik zou wel een dwaas zijn, als ik wanhoopte. Zó, dan twist u tegen God vóór

*) Letterl.: uit een hoek.

uw ijdele hopen. Maar waarom, zegt God, wilt gij toch met Mij twisten? Gij hebt tegen Mij overtreden, Jer. 2:29. Gij pleit voor uw hopen en u ligt in uw zonden. Wat wilt ge dan toch! Let er op, de wil is daarop gericht, en ge wilt twisten. Ge kunt wanhopen aan uzelf, maar ge wilt het niet doen, en daarom wilt ge moedwillig omkomen.

Ten derde. Ja, maar ik kan mijn eigen hart maar niet omlaag krijgen, noch mijn eigen wil de baas worden. Beweert u van niet? Waarom kunt u dan niet heengaan en het aan God overgeven? Heere, hier is een verwaand hart, ik kan dat niet verdeemoedigen. Heere, doet U het? Hier is een weerbarstig hart, ik kan het niet onderdanig maken. Heere, doet U het? Maar gij wilt uw hart niet overgeven, gij wilt er uw best niet voor doen, zoveel in uw vermogen is. Zij stellen hun handelingen niet aan, om zich tot hun God te bekeren, Hos. 5:4. Zij willen niet, en daarom wilt ge u niet gedragen om datgene te doen, wat ge kunt doen. Daarom gaat ge opzettelijk daar in verder, en bent u in het geheel niet te verontschuldigen voor God. En als Hij u naar de hel zenden zal, dan zult u wel merken dat uw eigen wil u daarheen gebracht heeft.

Gij had uw uitwendige mens kunnen hervormen, maar u wilt niet. Ge zoudt uw lusten en driften kunnen beheersen, maar u wilt niet. Duizend goede gelegenheden zoudt ge kunnen waarnemen, maar ge wilt niet. En daarom hebt u geen verschoning voor Gods aangezicht te wachten. Ge komt vrijwillig om. Weliswaar kunt ge mogelijk niet, maar noodzakelijk is het niet, want ge wilt niet. Voorwaar, als u dagelijks uw best deed om tegen uw lusten te strijden en die zo goed mogelijk te weerstaan, en dan toch niets bereikte, dan kon het niet anders. Maar dat doet ge niet; ja, u wilt trouwens niet. Hij die wederstaat en dan niets vermag, die kan aanvoeren: „O Heere, in welk een ellendige noodzaak verkeer ik van zondigen!” Maar gij geeft aan uw lusten toe, en daarom bent u niet te verontschuldigen en komt u vrijwillig om.

De tweede grond.

Nu volgt de tweede. Alle goddelozen zijn lui en nalatig. „Gij

boze en luie dienstknecht," zegt Christus in Matth. 25:26. Gij zijt lui geweest met dat éne talent, dat Ik u gaf. Ik gaf u predikaties en onderwijs, en gij zijt te lui geweest om ernaar te luisteren. Ik gaf u kennis van het goede, en gij zijt te lui geweest om er iets mee te doen. Ik spoorde u door de werking van Mijn Geest aan om te bidden, en gij zijt lui geweest in deze plicht. Gij boze en luie dienstknecht, Ik gaf u zo menige schone gelegenheid, om van die vuile lusten verlost te worden, waartoe gij zo zeer geneegen waart, en u bent te lui geweest om die te aanvaarden.

Dit is de tweede grond van deze leer.

Als dit nu waar is, dan moet u de schuld geven aan uw eigen wil, en niet aan het feit, alsof God u de kracht onthield; aangezien luiheid een fout *) van de wil is. Ik kan hem geen luiaard noemen, wie het aan het vermogen om iets te doen ontbreekt, maar alleen hem, die het aan de wil hapert. Niemand zal hem die werkt en zoveel mogelijk zijn best doet, een luiaard noemen, maar wel degene die meer doen kán, en het toch niet wil. Luiheid is een vrijwillige fout van de wil. Hoe lang wilt gij, luiaard nederliggen? Spr. 6:9. Hoe lang wilt gij..? Dit is dus niet bij gebrek aan vermogen, maar aan wil.

Vijf bewijzen.

1. Als u lui bent in goede plichten, dan verbeeldt ge u alleen maar vaak, dat ge niet kunt. Ik kan niet, zoals ik wel graag zou willen, zegt u. O nee. Want waarom bent u dan zo lui, om al maar meer 'ik kan niet' te verzinnen? Een luiaard beeldt zich veel meer 'ik kan niet's in, dan er zijn. Ik wil deze weg niet gaan, zegt hij, ik zou moe worden; ik zou in rovers-handen vallen; ik zou van mijn paard vallen; ik kan niet reizen. „De weg des lui-aards is als een doornheg, maar het pad der oprechten is welgebaand,” zegt Salomo (Spr. 15:19). De luiaard verbeeldt zich, dat er een doornheg op zijn weg staat. Ik zal mij bezéren, ik kan daar niet langs. Wat! Is er een doornheg op de weg? Welnee! Want de oprechte die ze bewandelt, vindt ze gebaand. Die ziet

*) Letterl.: gebrek.

er niet één. O nee, er is niet zo'n doornheg op de weg, maar hij beeldt het zich in, omdat zijn onwil hem een hinderpaal is, en niet zijn onmacht. Hij beeldt zich die onmacht alleen maar in.

Evenzo beweert u, dat u dit of dat niet doen kunt. Waarom bent u toch zo lui om u meer 'ik kan niet's en doornheggen in te beelden, dan er werkelijk zijn? Ik zou dan niet kunnen leven. Och, ik kan niet zo vaak gaan bidden; en zou ik mij gedragen zoals u het voorschrijft, dan zou ik overal bespot worden. U noemt mij een helhond vanwege mijn hoogmoed en verkeerde neigingen. Och, als ik dat geloven moest, dan zou ik nooit meer één blijde dag hebben. Helaas zijn dit allemaal ingebeelde 'ik-kan-niet's en ingebeelde doornheggen. Ik kan zo precies niet zijn, noch dat op mij nemen. Ik zeg u: U beeldt u slechts veel en vaak die 'ik-kan-het-niet's in, en daarom wilt gij niet.

2. Als u slordig in goede plichten bent, dan maakt u van elke kleine moeilijkheid een 'ik kan niet', terwijl niet dan alleen een *onmogelijkheid* een 'niet-kunnen' betekent. Maar als u slordig bent, dan maakt u van elke kleine moeilijkheid een 'ik kan niet'. Ik kan mijn eigen hart niet bekeren of verbreken. Maar waarom bent u dan zo nalatig om van elke kleine moeilijkheid een 'ik kan niet' te maken?

Een luiaard maakt elk moeilijkheidje tot een 'ik kan niet'. De luiaard wenst niet te ploegen vanwege de koude, hij blijft voor een zeer geringe moeilijkheid steken. Zijn vingers zijn zgn. zo teer, die mochten eens pijn gaan doen; zijn tenen zijn als die van een jonge juffrouw, die mogen geen pijn doen. Omdat het wat moeilijk gaat, wil hij het niet doen. Hij wil niet ploegen, omdat het koud is. Wel, bédél dan, als ge daar zin in hebt. Kunt u niet eens wat kou verduren? Ja, dat zóu hij wel kunnen, maar het zou hem zo moeilijk vallen.

Daarom zegt de tekst: Hij wil niet ploegen vanwege de winter. Hij blijft niet steken voor een onmogelijkheid. Want dan zou hij inderdaad niet kunnen. Maar de luiaard wil niet ploegen vanwege de koude, hij blijft maar voor een moeilijkheid aarzelen *), en

*) Letterl.: hangen.

daarom wil hij niet. Ja, als hij er maar eens goed z'n best voor deed, zou zijn arbeid zelf hem wel tegen de kou beschutten. Maar dit is juist de reden, waarom hij tegen de inspanning van het ploegen opziet. En daarom zal elk weinigje koude hem tot een uitvlucht dienen. Dus, waarom bent u zo lui, om elk moeilijkheidje voor een 'ik kan niet' te houden?

Dat is een treurige zaak, dat ik steeds over mijn zonden zou moeten inzitten. Ik kan het niet útstaan, om steeds een slot voor de mond te hebben. Wat! zou men geen enkel woord spreken mogen buiten de Schrift om? Dat bevalt me niet. Wat! zou ik me niet van een leugentje mogen bedienen, als ik er anders niet uit komen kan? Zou ik dan nooit door middel van een weinig wraak mijn recht mogen zoeken? Wat! zou men dan nooit eens de één of andere vriend van vroeger mogen opzoeken? En dat, omdat hun wel eens een eed ontvalt, voor men er erg in heeft? O, dat kan ik niet dulden. Waarom zou men toch zo 'precies' zijn? Dat kan ik onmogelijk verdragen! Niet? Kan dan niet, kan dan werkelijk uw tegenstrevende wil zich niet voor een moeilijkheidje buigen? Ga dan naar de hel, en zie, of ge dat verdragen kunt: en wijt het daar aan uw eigen wil, wanneer ge omkomt.

3. Als u lui bent, dan verandert ge uw eigen bekwaamheid in een 'ik kan niet', en dat niet maar alle moeilijkheden, maar ook uw bekwaamheden. Evenals de hommel, die lui is, zijn bekwaamheid verliest, die hij bezit. Door grote luiheid verzwakt het gebint (Pred. 10:18). Ach, ik ben toch zo doods van binnen, zegt u. Ja maar, mens, 't is toch wel gebeurd, dat God uw hart door middel van een predikatie levend maakte? Waarom liet u het dan weer in verval komen? 't Is toch wel geweest, dat u een weinig welgemoed was; waarom liet u dat dan weer los? Er was toch wel eens een tijd, dat u gematigder was, en wat minder vlug boos werd en opvloog, en waarom hebt u dan deze goede genegeheid laten vervallen? De Heere heeft u vroeger deze dingen gegeven, en u bent er lui mee omgesprongen, en daarom zijn ze nu in verval. Uw levendigheid is vervallen, de droefheid over de zonde is vervallen, uw tijden van aangedaanheid zijn vervallen.

Door grote luiheid verzwakt het gebint. Wie zich slap aanstelt, is een broeder van een doorbrenger (Spr. 18:9). Dus bent u een broeder van een grote doorbrenger, want u bent een luiaard.

4. Als u een luiaard bent, dan houdt u willens en wetens vast aan uw 'ik kan niet's. Er is menige zonde, waarvan ge nu een slaaf zijt, die ge onder uw voeten had kunnen vertreden. Maar nu kunt u dat niet meer. U zou met het hervormen veel verder hebben kunnen gaan, als u maar volgehouden had, toen u ermee bezig was. Evenals een wagen, wanneer die eenmaal op gang is, gemakkelijker blijft lopen, dan wanneer hij helemaal stil staat. Daarom kunt u nu dus niet, omdat ge er nu zo aan vast zit, als een deur aan haar scharnieren.

Nu kunt ge wel bidden en nog eens bidden, zonder een ziertje beter te worden. U kunt het Woord beluisteren en gaan lezen, zonder er heiliger door te worden. Zoals de deur omkeert op haar herre, also de luiaard op zijn bed (Spr. 26:14). De deur gaat al maar op en neer, open en dicht, heel het jaar door. En steeds hangt ze nog precies op dezelfde scharnieren, en na zevenjarige dienst hangt ze nog steeds, waar ze placht te hangen. Ze zit vast aan haar scharnieren. Zo vergaat het een luiaard: hij begeeft zich tot het gebed en komt er weer vandaan, hij beluistert een preek en komt weer uit de kerk terug - naar een goede plicht en ván een goede plicht! -, en toch zit hij nog precies op dezelfde scharnieren. Hij is totaal niets gevorderd, maar bevindt zich nog steeds, waar hij tevoren al was. Zo vergaat het ook u: na duizend gebeden, na duizend preken en oneindig veel goede plichten doet ge nog voortdurend hetzelfde als vroeger, en bent u op dit ogenblik nog geen steek heiliger geworden.

5. Luiheid is een traag en gedeeltelijk aanwenden van de krachten die men heeft. Dit is dan ook de rechte aard van de luiheid, nl. dat iemand grotere bekwaamheid bezit dan hij betoont, maar hij is te lui om die (bekwaamheid nl.) geheel en in alle opzichten te benutten. De Schrift kent het beeld van een man, die zijn hand in zijn boezem verbergt; en hoewel hij nu het eten voor zich heeft, wil hij niet eens de moeite nemen om het eten aan zijn mond te brengen (Spr. 19:24). Let eens op! Waarom lijdt hij

nu honger? Komt het, omdat hij geen eten heeft? Nee, want het eten staat voor hem. Komt het, omdat hij geen handen heeft? Nee, want hij houdt zijn hand in zijn boezem. Komt het, omdat zijn hand verlamd is, zodat hij de macht mist om ze omhoog te heffen? O nee, maar de reden is deze, dat hij ze niet wil uitsteken; hij wil ze niet weer aan zijn mond brengen, zegt de tekst.

Hetzelfde is het geval (bij u): wanneer u bidt, dan wilt ge uzelf niet aansporen; als ge iets verbetert, dan zet ge dat werk niet voort; als ge met een bepaald goed werk bezig zijt, dan prikkelt ge uzelf er niet toe aan. Hier staat een Sabbat voor u, en daar een sacrament..., maar ge weigert het aan uw mond te brengen, ge wilt er uzelf niet toe opwekken. De Heere zegt tot u: deze zonde zal u het leven kosten, en ge wilt niet eens proberen, om dit aan uw mond te brengen of het ter harte te nemen. Misschien zou het u verootmoedigen en voeden, maar u wilt het niet aan uw mond brengen. Hoeveel bekwaamheid hebt u! Maar ge stelt ze slechts gedeeltelijk in het werk. Wanneer u bezig bent om uw geweten te onderzoeken, dan geeft u zich daaraan slechts ten dele over. U zou in vele opzichten méer kunnen presteren, maar u wilt het niet.

O Geliefden, dit stuk zal de wereld doen verstommen voor God, ja, juist dit stuk, zeg ik. Waarom hebt u er niet uw uiterste best op gedaan? Want er is méer (bekwaamheid nl.) in u, dan ge wel vanwege uw luiheid laat blijken.

Er is meer (bekwaamheid), dan u vanwege uw luiheid laat blijken.

Daarvoor zal ik u zes bewijzen geven.

1. Het bewijst dat het in uw vermogen is. Want wanneer God een zondaar bekeert, stort Hij hem geen nieuwe krachten en vermogens in de ziel; Hij stort er geen nieuwe kracht van denken, verstaan, willen, driften en herdenken in. Nee, de ziel bezit al die krachten reeds; verstaan, denken en herdenken heeft ze reeds. God stort haar dus geen nieuwe krachten in, maar de krachten die er al zijn, keert en richt Hij naar Zichzelf. Zoals een horloge

uit elkaar ligt: de raadjes zijn er wel, de veer is er, ja alle onderdelen zijn aanwezig, maar ze liggen uit elkaar, en de vakman zet ze weer in elkaar: zo heeft ook de ziel alles in zich.

Zeker, Gods almachtige hand is er voor nodig, om al deze krachten naar Hem toe te keren. Toch wendt u ze vrijwillig naar iets anders, en niet naar God. Alle zijn ze in u (aanwezig), voor zover u een mens bent, maar God mag ze niet hebben; ja, u zoudt ze nog meer kunnen opwekken dan ge nu doet. Andere dingen mogen er een overvloedig gebruik van maken, maar God niet. (Ik bedoel niet zo'n kracht, waardoor men ook maar het minste goed doen kan in geestelijk opzicht, of waardoor men God verplichten kan om u zelfs Zijn genade te bewijzen).

2. 't Is een bewijs, dat het in uw vermogen ligt (ik bedoel slechts uw luiheid aan te tonen!) -, want u kunt in andere opzichten wel een grote kracht ontwikkelen. Als een knecht voor zijn genoeg in de loopbaan lopen kan, waarom zou hij het dan niet doen in opdracht van zijn meester? 't Is een bewijs, dat het wel in zijn vermogen is, maar dat hij er geen gebruik van wil maken. Kunt u dagelijks niet een uur voor bijzondere gebeden tot God afzonderen? Of om te mediteren en om uw hart te bewerken? U kunt wel tweemaal zoveel tijd méer vrijmaken voor uw 'darm en arm' en tot uw profijt. Kunt u geen tranen storten over uw zonden? U kunt het wel doen, als u boos, toornig of in moeilijkheden bent. Weet u niet, hoe men God verheerlijkt? O, zegt u, mijn talenten zijn zo gering, mijn gaven zijn zo klein, enz. Maar u bent wijs genoeg om verkeerd te doen. „Wijs zijn ze om kwaad te doen, maar goed te doen weten ze niet.” (Jer. 4: 22).

't Is een bewijs dat het wel in uw macht ligt, maar u wilt het niet. U kunt niet spreken voor God, u kunt niet toornen tegen de zonde, noch de ellende van Gods Kerk u aantrekken? Nee? Maar u bevindt uw tong rad genoeg om te kijken en te razen, ja u kunt van toorn (uit)barsten, als u getergd wordt. Dat bewijst, dat het in uw vermogen ligt, en dat er bekwaamheid genoeg in u is, om u moeite te doen. U hebt het voor andere dingen wel over, maar niet voor de Heere. O, hoe tergt dit de Allerhoogste!

dat nl. vreemden al uw krachten zouden verteren, zoals *Efraïm*: „Vreemden verteren zijn kracht, en hij merkt het niet.” (Hos. 7:8). God mocht er niets van krijgen, maar vreemden en vreemde lusten mogen wel beslag op uw gedachten en vermogens leggen, maar Ik niet, zegt Jezus. Evenals een baas over zijn weerbarstige knecht klaagt: je kunt het wel voor jezelf en voor anderen doen, maar voor mij wil je het niet doen! Dat bewijst dat het wel in uw macht ligt, maar ge wilt het niet laten zien.

3. 't Is een teken dat het in uw vermogen ligt. Want u kunt het tonen, wanneer het u maar belieft. Zoals de luiaard, die wel wil werken in zijn vrije tijd, zo kunt u God dienen, wanneer ge niets anders te doen hebt. Zo dacht Farao over de Israëlieten, dat zij nl. God wilden dienen, omdat ze niets anders te doen hadden, „Gijlieden gaat ledig, ledig gaat gij; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons den HEERE offeren” (Ex. 5:17). Want zij hadden niets anders te doen. Zo ook wanneer u niets anders met uw tong weet te doen, dan kunt u die wel aan God geven. Als u niets anders met uw gedachten weet te doen, dan kunt u wel aan God denken. Als ge u niet van een leugen bedienen kunt, dan kunt u wel waarheid spreken. Dat bewijst, dat het wel in uw vermogen is. U spreekt dus geen waarheid, u spreekt ook niet erg beleefd en behoorlijk, als u beweert, dat u het niet kunt doen, maar u wilt het niet doen. Ja, u kunt wel ten zeerste in enig gezelschap geprikkeld worden, en dat alles toch volkomen over u heen laten gaan: een bewijs, dat het in uw vermogen ligt.

4. 't Is een bewijs dat het in uw vermogen ligt. Maar u bent zo lui, dat u het niet wilt tonen. Want de roede kan het er wel bij u uitslaan: zoals bij een kind dat lui is en niets opzeggen kan, maar zijn meester weet het er bij hem wel uit te slaan, en dan kan hij het nog vlug opzeggen ook. Zo kunt ook gij uw gedachten over deze dingen nu niet laten gaan, maar als God u eens komt te tuchtigen en kastijden met ziekte of met de smarten des doods, dan klinkt het: Ach, ik was zo'n dronkaard, ik was zo'n deugniet, ik was zo goddeloos., en: Och, als God mij toch de gezondheid wilde teruggeven, dan zou ik voor de hele wereld niet meer zo willen zondigen, als ik gedaan heb. Dan kunt u hui-

len en schreien, en dan klinkt het: O, ga de dominee eens gauw roepen. Dat bewijst, dat het in uw macht ligt. Want de roede stort niet iets nieuws in u, maar ze slaat er alles uit, wat daar verborgen lag, zo min als de twijgjes van de roede enige kracht bezitten om het kind kennis bij te brengen. Maar het is een teken, dat het in hem (aanwezig) was.

O ellendige die ge zijt! uw bloed rust op uw eigen hoofd *), en waarom stuwt ge dan uzelf niet voort? U kunt wel, maar het schijnt uw dood te zullen betekenen, om te moeten denken aan al die moeite, die al die dingen u bezorgen. Al zou u het besterven, dan kunt u nu niet gaan bidden en al schreiende, boete doen, en kwasi-heilig zijn. O, het lijkt u de dood, om hiermee bezig te moeten zijn; zoals bij de luiaard. „De begeerte des luiaards zal hem doden, want zijne handen weigeren te werken.” (Spr. 21:25). Hij wenst wel een goede oogst te hebben, maar de gedachte aan het ploegen doodt hem. Hij zou wel fijn wat op de markt willen verkopen, maar om daarheen te gaan., het zou hem doden. Zo wilt u ook wel naar de hemel gaan, maar om er moeite voor te doen, o dat doodt u. Doding, zelfverloochening, bekering, verootmoediging, gewetensonderzoek en levensverbetering, o om aan al die dingen te moeten denken, dat zou uw dood betekenen. Een bewijs dat er veel in u is, maar om het naar buiten te tonen, dat doodt u.

5. 't Is een teken dat het wel in uw vermogen is. Want u kunt wel honderdmaal meer doen dan u doet, als het u maar smaakt. Precies als bij een onwillige luie knecht. Je zou veel beter kunnen, als je er maar zin in had, zegt zijn baas. Zo ook gij: Zolang het u lust, kunt ge veel godsdienstiger zijn: een bewijs dat het in uw vermogen is. *Rehabeams* eerste (regerings-)jaren waren vol godsdienst. Petrus Martyr tekent hierbij aan, dat het hem goed voldeed, zolang hij merkte, dat het alles diende tot versterking van zijn rijk. En de Leviëten kwamen van Jerobeam tot hem over. Zolang beviel het hem, en toen was hij godsdienstig. Maar later niet meer. En waarom niet? Een bewijs dat het wel in hem

*) D.w.z.: het is uw eigen schuld, als ge verloren gaat.

was, maar het beviel hem niet.

Zo ook deed Joas wat recht was in de ogen des HEEREN (2 Kon. 12:2), al zijn dagen, waarin de priester Jojada hem onderwees. En waarom? Toen had hij het goed voor met de godsdienst, omdat die hem ertoe diende om Athalia's kuiperijen *) te helpen uitroeien. Jojada was de behouder van zijn leven, zijn hulp bij de regering, de protector tijdens zijn minderjarigheid en de handhaver van zijn scepter. Al die tijd behaagde hem de dienst van God bijzonder goed. Maar later wilde hij niet meer doen, wat recht was in de ogen des Heeren. Om welke reden? Omdat andere dingen hem nu beter bevielen. En toch bleek hieruit, dat het in zijn vermogen lag.

Die in steenachtige plaatsen gezaaid zijn, zij horen het Woord en belijden het zolang het Evangelie hun bevalt. Zij horen en nemen het met vreugde aan, en het bevalt hun goed (Luk. 8:13). Zoals u weet, is vreugde een zeer aangename zaak, en dus konden zij het op een voorbarige wijze belijden. Een bewijs dat het in hun vermogen was. Maar in een tijd van verdrukking en vervolging, nee, dan bevalt het Evangelie hun niet langer, en daarom vallen zij af. Zo kunt ook gij een kind van God liefhebben zolang het u bevalt, ja u kunt hem overal aanprijzen om zijn heilige levenswandel. O, het betekent zoveel voor u, om met zo iemand om te kunnen en te mogen gaan. Maar als hij iets doet dat u niet aanstaat, dan kunt u hem in uw hart haten. Uit dit alles blijkt, dat het wel in uw macht ligt, maar u wilt het niet in praktijk brengen.

6. 't Is een bewijs dat het in uw vermogen ligt. Want u zult het wel laten blijken in de hel. Daar zal de Rijke man laten zien, dat het in hem was, om acht te kunnen geven op een godzalige, arme Lazarus, en om te letten op de zaligheid van zijn vijf broers. Daar zal hij het laten zien, dat het in zijn vermogen lag om de hel meer te vrezen dan hij gedaan had (Luk. 16:28). Dan zal de goddeloze vragen: welk voordeel gaf ons de hoogmoed? En welk nut deden ons de rijkdommen en inkomsten? Dan zullen ze bemerken dat het in hun macht lag, om allen die godsdienstiger

*) factien.

waren dan zij, niet voor geveinsden, dwazen en dollen uit te maken. Wij, zotten die we waren! hielden zijn leven voor razernij, en zijn einde weinig eervol. En hoe wordt hij nu onder Gods kinderen gerekend, en hoe is zijn lot nu onder Gods kinderen! (Boek der wijsheid 5:3-5).

En daarom, het ligt in uw vermogen. Waarom wilt u dan toch uzelf niet aansporen? Dit, zeg ik u, zal u allen voor God doen verstommen in de Laatste dag. Waarom wilt ge uzelf toch niet aanporren? En waarom staat ge ledig (aan de markt) en maakt ge de dag van uw eigen welvaren zo ijdel?

Daarvoor kunt u niet één enkel excuus naar voren brengen.

1. Want u kunt niet beweren dat niemand u huurde. Zeker, het is waar, dat de ijverigste knecht in de wereld noodwendig zijn tijd met niets-doen doorbrengt, wanneer niemand hem te werk stelt. „Wat staat gij hier den gehelen dag ledig? Zij zeiden tot hem: Omdat ons niemand gehuurd heeft”, Matth. 20:6v. Let er wel op: die mensen hebben een excuus, omdat zij nl. nooit voor de wijngaard gehuurd werden. Dat was een ledigheid, waaraan zij nu eenmaal niet ontkomen konden. Maar u bent wel gehuurd, ja u bent al heel vroeg in de morgen gehuurd; en daarom: Waarom staat gij hier den gehelen dag ledig?

2. Nu ge eenmaal in Gods wijngaard zijt, kunt u niet zeggen: Ik kan geen uiterlijke belijdenis doen, ik kan geen voordeel behalen door te horen, ik kan er geen winst mee opdoen, door te bidden, enz. Dit kunt u niet zeggen. Want waarom doet u uw best niet om te arbeiden? Ja, „in allen smartelijken arbeid is overschot” (Spr. 14:23). Nooit werkt iemand, of hij kreeg er één of ander voordeel door. Maar u hebt niet eens willen arbeiden. U hebt daar lui en ledig gestaan. U zou wel graag zalig willen worden, en graag de hel en verdoemenis willen ontgaan. En och, of dan hierin de arbeid bestond die men ervoor doen moet! Zoals de luiaard die graag een goede oogst heeft, en toch ledig staat.

Och, mocht dit het zijn, te werken! Hij ligt maar wat te luiëren en te spelen, en och! of men dan zó kon werken! Och, dat dit ploegen en zaaien betekende, als maar zijn bed de ploeg

en zijn kussen de paarden waren, dan zou hij het wel klaarspelen. Zo vergaat het u ook. Och, of dit het was zich te bekeren! U bent al maar bezorgd en bekommerd om de dingen van dit leven, en denkt: Och, dat dit het was zich te bekeren! O, dat men zich zo kon bekeren en dat men op die manier naar de hemel kon gaan! U bent nalatig in het gebed, in het geloof en in heiligheid. O, Christus Jezus, behoud mij, roept de dronkaard uit; Christus, behoed mij! En zo roept de wereldling: Christus Jezus, vergeef mij toch! En zo wenst u hetzelfde als de luiaard: O, dat dit toch geloven was, en dat dit het was God te dienen; precies, zeg ik, zoals de luiaard wenst: O, dat dit arbeiden betekende., dan zou u wel opschieten, dan zou u uw best wel doen. In alle arbeid is overschot! Maar u wilt juist niet arbeiden, en daarom bent u niet te verontschuldigen. O, welk een sprakeloos schepsel zult u op de Laatste dag voor God zijn!

Dit is de tweede grondslag voor onze stelling. De reden waarom een goddeloos mens zich niet tot God bekeert, is niet omdat hij het niet kan, maar omdat hij het niet wil. De grond hiervan, zeg ik, is:

Omdat ieder goddeloos mens lui en nalatig is.

Gij dan, wier hart de Heere ontwaken deed, wekt uzelf op: Hoewel de goddelozen lui zijn, wilt gij ook lui zijn? O, heeft de Heere niet oneindige redenen om ieder van ons allen te kastijden! Hoe gruwelijk lui is ons hart! Ik kan mijn bandeloos hart niet de baas, zegt de één; en ik kan deze hard-hartige duivel niet uitwerpen., zo spreken wij als Christus' discipelen: „wij kunnen hem niet uitwerpen”. „O ongelovig geslacht, hoe lang zal Ik nog bij ulieden zijn?” (Mark. 9:19), vroeg Christus. Kunt gijlieden hem niet uitwerpen? Hoe komt dat? Het is toch mogelijk door 'bidden en vasten'? Dus ook deze bandeloosheid van hart, deze ijzig-hartige duivel zal spoedig genoeg uitgeworpen kunnen worden door vasten en bidden. Maar o, wij zijn op dit punt zo luiachtig, zo koud, zo doods en zo sluimerig; wij nemen er niet eens de moeite voor.

Er is overvloedig onderwijs en waarom kunnen wij het dan niet leren? Er is ellende genoeg in de kerk en waarom kunnen

wij dan niet bedroefd zijn? Er staan ons jammeren genoeg te wachten, en waarom kunnen wij onszelf daar niet van tevoren tegen wapenen? God zal er dit luie onkruid bij ons wel uitslaan, als wij Hem toebehoren. O, dit tergt Hem: „gelijk edik den tanden en gelijk rook den ogen is, zo is de luie dengen die hem uitzenden” (Spr. 10:26). Het is alsof men iemand die men lood in zijn hielen gegoten had, op een boodschap gestuurd had. Dat doet de baas hem zo zuur aankijken, alsof hij een pint azijn gedronken had. Evenzo, geliefden, tergt onze nalatigheid God ten zeerste. Er is menige weldaad die wij vanwege onze nalatigheid verliezen, en er is menige genade, die wij niet verkrijgen; ja, menig kruis en droefheid brengen wij over onszelf door onze luiheid.

O, laten wij ons dan opwekken en laten wij de vonken die onder de as smeulen, dan opblazen, of anders zal het lijden boos en bitter zijn, dat de Heere ons daarvoor zal aandoen. En tot u, die in uw zonden leeft, heb ik dit te zeggen: U hebt nimmer genade te wachten, alvorens ge met uw luiheid gebroken hebt. U kunt wel wensen bekeerd te worden, uw zonden u vergeven, en behouden te worden enz., maar des luiaards ziel wenst wel veel, maar ze verkrijgt niets. Alleen de ijverige zal vet worden. Alleen de ijverige, de ijverige zal vet worden door genade. Doch gij kunt dat alle dagen van uw leven wensen, maar ge zult nooit genade verkrijgen, als ge er geen moeite voor doet. Ja, uw eigen nieren zullen u pijn doen in de hel: O, hoe heb ik mijn tijd met niets-doen verspild, en welk een gelegenheden heb ik laten voorbijgaan; ik wilde sterven en ik wilde naar de hel, en anders wilde ik niets doen; en wee mij, dat ik ooit geboren ben!

De derde grond.

De goddeloze is niet bereid om alle middelen, die hem ter beschikking staan, te benutten.

Hij is niet slechts lui in het benutten van die middelen en ook wil hij niet zoveel mogelijk zijn best doen, maar tevens wil hij op geen enkele manier zoveel doen, dat hij standvastig die middelen ter hand neemt. Ik kan mij niet bekeren, zegt hij, of zulk

een nieuw schepsel zijn, als waarvan gij spreekt. Maar waarom wilt u dan de middelen niet te baat nemen? Dit ontnemt u elk excuus. Heel de wereld, zowel de godzalige als de goddeloze wereld, heeft een 'ik kan niet'. Zeker, dat 'ik kan niet' van de goddelozen is meer-omvattend en begint vroeger, maar ook het 'ik kan niet' van de godzaligen wordt zeer verminderd, en begint wat later.

De Heere geeft hun bekwaamheid om verder te gaan dan alle goddelozen van de ganse wereld, en daar gekomen, begint hun 'ik kan niet'. De hele wereld, zeg ik, heeft haar 'ik kan niet', en dat noem ik de genademiddelen, die er zijn tussen hun kunnen en niet-kunnen, zoals b.v. gebeden, het horen van Gods Woord, het onderzoek en overwegen, enz. Daar de Heere alle mensen in hun 'ik kan niet's aanschouwde, heeft Hij zulke middelen verordeneerd, waardoor zij zouden kunnen en waardoor zij God hebben te zoeken om datgene te doen, wat zij niet kunnen.

Welnu, een kind van God - wiens 'ik kan niet' enigszins genezen is door genade -, hij kan bidden in het geloof, horen in het geloof enz. En daarom zijn het gelovig gebed en het gelovig horen van Gods Woord enz. de middelen voor hem, om nog meer te verkrijgen. Niet, dat hij nog beter gehoorzamen of nog beter geloven kan, maar hij stelt de genoemde middelen in het werk, om het te kunnen doen. Maar de onmacht der goddelozen strekt zich veel verder uit. Want hij kan niet bidden in het geloof, noch één van deze (andere) dingen in het geloof verrichten, en daarom mist hij het gelovig gebruik van deze middelen. Ik kan dat niet doen, zegt hij. Nee? Maar u zou het alles ter hand kunnen nemen en op zo'n goede manier doen, als u maar mogelijk is. Want deze middelen zijn de uwe. Want hoewel ge niet in het geloof bidden kunt, kunt ge toch in uw huis regelmatig in het gebed voorgaan, hoe die gebeden dan verder ook mogen zijn (Gal. 4:6).

Zeker, u kunt geen gesprekken voeren in de genade, maar u kunt ze dagelijks houden over de genade. U kunt het (gepredikte) Woord voor uw gezin niet in het geloof (thuis) herhalen en repeteren, maar u kunt het wel zo goed mogelijk proberen te doen. Want dit zijn immers de u ter beschikking gestelde mid-

delen. En als ge dus die middelen niet benutten wilt, dan stopt ge voor een 'ik wil niet'; en als ge dan omkomt, hebt ge het aan uw eigen (on)wil te wijten. Het ligt daarom aan uw onwil.

Het eerste dat Christus u vraagt, is: Wat kunt u doen? Bij voorbeeld, toen de zonen van Zebedeüs baden, of de één aan Christus' rechter-, en de ander aan Zijn linkerhand zou mogen zitten; hetgeen hun onmogelijk was, tenzij God hun met een nieuwe gave begenadigde. Maar wat kunt gijlieden doen? vraagt Christus. Kunt gij den drinkbeker drinken? enz. Heere, wij kunnen, zeggen ze dan, Matth. 20:22v. Mijnen drinkbeker zult gij wel drinken, enz. Let er hierbij wél op, dat Christus hun (voor-)stelt het geen zij kunnen, te dóen; en dan gebiedt Hij hun om het aan God over te laten, wat zij niet kunnen.

Het eerste, zeg ik, dat Christus van u vraagt, is: Wat kunt u doen? Ik kan niet heilig zijn, Heere; help mij toch aan de genade, enz. Ja, maar wat kunt u doen? Kunt u niet deze en gene middelen benutten, die Ik u verordeneerd heb? Als u dat niet wilt doen, dan wil Ik u ook niet helpen. Het is aan de middelen éígen, dat ze middelen zijn tot datgene, wat men niet kan doen. Een kind Gods kan in het geloof bidden, maar nu kan hij een bepaalde begeerte maar niet overwinnen, en daarom bidt hij in het geloof, om dat te kunnen doen. Hij kan het Woord Gods in het geloof horen prediken, maar nu kan hij zijn hart niet zo verkrijgen, als hij wel wilde; en daarom, hij luistert in het geloof, om dat te kunnen doen.

Het doen van deze dingen in het geloof, dat zijn de middelen. Welnu, deze middelen bezitten de goddelozen niet. Want die kunnen niets in het geloof doen, maar hun middelen zijn er, om zoveel ze kunnen, die te benutten. Ik kan niet gelovig bidden, zegt u.. Ja, maar u kunt wel regelmatig in uw gezin voorgaan in het gebed (die gebeden mogen dan zijn, wat ze zijn). U kunt niet in het geloof, met uw zonden breken. Maar ge kunt er toch wel mee breken. Een godzalige kan dit alles in het geloof doen, en daarom staan hem deze middelen ter beschikking. Hetgeen nu echter zijn 'kunnen' is, dat is uw 'ik kan niet', en hetgeen zijn middelen zijn, daartoe moet ook gij middelen gebrui-

ken. Bidden moet ge, om te kunnen bidden in het geloof. Het Woord herhalen, om het te kunnen herhalen in het geloof. Uw leven béteren, om het te kunnen béteren in het geloof. En de Heere zoeken, om Hem te kunnen zoeken in het geloof.

Welnu, als u de middelen niet aanvaardt wilt, dan hapert het aan uw onwil. Ik geef toe, dat hier een onderscheid ligt. Want de godzalige heeft een belofte bij het gebruik-maken van de middelen, als hij ze in het geloof gebruikt. Maar u hebt niet zo'n belofte. Wie weet echter, wat God doen zal? Zoals de koning van Ninevé zei: „Laat ons sterk tot God roepen”, d.w.z. laat ons deze en gene zonde afleggen: „Wie weet, God mocht Zich wenden en berouw hebben”, Jona 3:9. Hij had wel geen belofte en kon daarom niet zeggen, dat God de zonden vergeven zou. Maar toch wilde hij de middelen in het werk stellen, hij wilde sterk roepen. En dat gelukte goed, want God verschoonde de stad. Daarom, als u de middelen niet wilt benutten, dan komt ge moedwillig om.

En thans ga ik twee dingen verklaren: 1e. God verordent voor iedereen de middelen, die hij gebruiken en benutten kan. Want hij kan die middelen gebruiken, die God hem als zodanig voorschrijft. 2e. En als hij dit weigert te doen, dan komt hij moedwillig om.

Bewijzen, dat de goddelozen gebruik kunnen maken van de middelen, die God als zodanig voor hen instelde.

Ik kan de prediking van het Woord niet volgen, zegt u; want ik ben doof, ik kan geen preken beluisteren. Nu, dan is dat geen middel voor u. Maar dan zijn het lezen van dat Woord (wat u wel kunt), en het mediteren, dat u ook wel kunt, de middelen voor u. Want een ieder kan van die middelen gebruik maken, die God hem als zodanig heeft voorgesteld.

1. Omdat het aan de middelen zo éigen is, dat ze in staan tussen iemands kunnen en niet-kunnen. Juist daarom heten ze 'media' (= middelen) omdat ze zich voegen tussen iemands 'kunnen' en 'niet-kunnen'. Door welk middel zal ik van hier in Londen komen? Door de lucht vliegen, is voor mij niet het mid-

del. Nee, dat is het middel voor de vogels, maar niet voor mij. Want dat kan ik niet. Maar mijn middel is, om met de benen - als ik die heb - te lopen, of om te rijden, als de benen mij niet dragen kunnen, of om vervoerd te worden, als ik niet rijden kan. Een ieders middel komt tussen hetgeen hij kan en hetgeen hij niet kan, en hij heeft de taak dat (middel) te gebruiken, opdat hij tot wat hij niet kan, de bekwaamheid zou krijgen.

2. Omdat God de mensen niet opwekt als waren ze een hoop stokken of stenen, maar als mensen, die voor onderwijs uit Zijn Woord vatbaar zijn. Als er geen middelen bestonden die zij gebruiken konden, dan waren zij als stokken en stenen. Als ze geen oren bezaten, om het (gehoorde) bij wijze van middel binnen te laten komen; of geen verstand als het middel om het gehoorde te begrijpen; of geen krachten om te willen, of althans daarnaar te streven..., ja, dan zouden wij voor een hoopstokken staan te preken.

Er dienen bepaalde middelen te worden voorgesteld, die de mensen vermogen te gebruiken (hoewel zij zulks niet door enige kracht van henzelf genadig kunnen doen), of anders zou men even goed voor een hoop stokken kunnen prediken. Welnu, God betuigt, dat Hij de mensen trekt, zoals mensen getrokken kunnen worden. „Ik trok ze met mensenzelen”, Hos. 11:4; d.w.z. met zulke zelen als waardoor een mens getrokken kan worden; en dus niet als een hoop stenen of stokken. Als u maar vleselijk verstand van een mens hebt, dan zouden deze koorden u trekken. God trekt u als mensen, mét mensenzelen. Voorwaar, in het levendmaken der harten en in het stuk van bekering is een mens niet werkzamer dan een steen, maar als Hij u tot de middelen trekt, dan trekt Hij u als mensen. En daarom kunt u, als ge wilt, ook komen; en als ge maar mensen zijt. Want deze zelen zijn zelen om mensen te trekken.

3. Gods toorn is hoogst billijk. Wanneer een heer boos is op zijn knecht, omdat die niet doet wat hij doen kan, dan zeggen wij, dat zijn toorn zeer terecht is. Ik weet, dat Gods toorn hoogst

billijk is vanwege die dingen die u niet kunt, omdat Hij u eenmaal de kracht schonk (om het te doen nl.). Maar als Hij u nu de middelen beveelt (te benutten), dan is Zijn toorn hoogst billijk. Wijzelf achten in zo'n geval die toorn zeer terecht, en zou Hij het dan niet doen? Wilt u de middelen niet gebruiken om het (u opgedragene) te doen? Wie zou dit niet vertoornen! Wij lezen ervan, dat om deze dingen Gods toorn komt over de kinderen der ongehoorzaamheid, Ef. 5:6, d.w.z. vanwege overspel, hoerij, ijdele woorden en een ijdele hoop om zalig te worden. Om deze dingen komt Gods toorn over de kinderen der ongehoorzaamheid. Hij zegt niet: omdat men niet bekeerd is of niet vernieuwd is, maar om deze dingen komt Gods toorn over hen. Hierover is Hij vertoorn. Maar Zijn toorn komt veelal over de mensen om deze dingen, d.w.z. omdat zij de middelen niet willen benutten. Zij willen deze zonden, die hinderpalen voor de bekering zijn, niet afleggen.

Dit is hoogst billijk. Als iemand geen macht bezit om het te doen, dan zou er althans een schijn van onbillijkheid in Gods toorn aanwezig zijn. Maar er is niet de minste schijn van onbillijkheid in Zijn toorn, wanneer de mensen zich niet willen schikken naar de middelen, die in hun vermogen zijn. Toen God de Egyptenaars gebod om zich te onderwerpen en te vernederen, toen wilden zij dat niet. Hij gebod hun, dat zij althans de middelen zouden benutten, en Zijn volk zouden laten trekken, en zij wilden niet. U kunt daaraan zien - hetgeen ook de tekst zegt -, dat nl. Zijn toorn zeer billijk was.

Wij vinden in Ps. 78:50 een zeer aangename uitdrukking: „Hij woog een pad voor Zijnen toorn”. Hij woog het af in een weegschaal. Let er eens op, hoe billijk en afgepast God toornig is. Hij legt Zijn toorn en der mensen zonden in een weegschaal, en weegt zo de rechte maat van Zijn toorn af. Zoals wanneer een knecht zijn meester dwingt om toornig te worden, of hij nu wil, ja dan neen..., dan kan hij er niet over klagen, dat zijns meesters toorn onbillijk is. Hij kon zijn opdrachten uitvoeren, en hij wil niet. Hij kon zijn zaken behartigen, en hij wil niet. Want ook al kan hij het werk zelf niet uitvoeren, dan zou hij toch de middelen kunnen benutten, maar hij wil dat niet. Daarom is de toorn van

zijn meester hoogst rechtvaardig, omdat hij hem tot toorn dringt; zoals de drukking der melk boter voortbrengt, zo brengt de drukking des toorns twist voort. Spr. 30:33. Hij drukt op de hartstochten van zijn meester, en dringt ze, precies zoals iemand die karnt, de melk drukt om boter te krijgen. Zo ook, wanneer iemand een anders zachtmoedigheid drukt, dan wekt hij de toorn op, en daarom is die toorn zeer terecht. Evenzo is ook God hoogst rechtvaardig in Zijn Toorn. Wilt u de middelen tot uw levendmaking niet in acht nemen, gesteld dat u uzelf niet levend maken kunt..., maar wilt u zelfs de middelen niet te werk stellen? Dit veroorzaakt des HEEREN toorn, en Zijn toorn is zeer billijk.

4. Gods aanbod met betrekking tot Zijn Koninkrijk, aan de goddeloze gericht, is ernstig gemeend. In geval zij gevoelloos en ten enenmale dood waren, zodat zij niets doen konden, dan zou dat aanbod niet serieus te nemen zijn. Zou iemand soms honderd ponden aan een dood lichaam toevertrouwen, en zeggen: Hier hebt u honderd pond; als u het aannemen wilt, zal ik het u schenken?” Zo'n aanbod zou niet gemeend zijn, aangezien een dode romp niet bij machte is om zichzelf op te wekken, maar totaal gevoelloos is. Zo geldt het nu ook op het stuk van bekering, dat - al is de mens zo dood als een lijk - hij toch niet ten enenmale een dode romp is ten opzichte van al de waar te nemen (heils-) middelen. Hij heeft een natuurlijk leven, zijn verstand en gevoel. Daarom, wanneer God hem in de middellijke weg Zijn Koninkrijk voorstelt, is dit aanbod gemeend. „Keert u tot Mijne bestraffing; ziet, Ik zal Mijnen Geest ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijne woorden u bekend maken”, Spr. 1:23. Hij spreekt daar tevens over de verworpenen en Hij beveelt hun Zijn Geest serieus aan. En daarom behoorden zij de middelen te aanvaarden, maar zij wilden niet. „De roeping Gods is geméend”, zeggen al onze Godgeleerden, en daarom behoorden de genademiddelen die Hij ingesteld heeft, gebruikt te worden.

5. Gods straffen zijn uiterst rechtvaardig. Zou iemand een kreupele willen straffen, omdat hij niet loopt. Zo'n bestraffing zou niet billijk zijn, want hij is niet in staat om te lopen. Ik geef toe, dat wanneer God de goddeloze bestraft - omdat hij godde-

loos is-, al die straffen verdiend zijn, ook al kunnen zij (nl. de goddelozen) - let wel! - niet zonder zonde leven. Maar dan is de billijkheid van de straf gegrond op iets dat voorafgaat, te weten op hun vrijwillige afval en onmacht in Adam. Maar wanneer God hen bestraft, omdat zij de heilsmiddelen niet waarnemen, dan zijn Zijn straffen hoogst billijk, en die bestraffing is gegrond op hun eigen *) onwil. Wilt gij Mij niet vrezen, vraagt God, daar Ik dit of dat doe?

Let erop, dat Zijn straf hoogst billijk is. God bestraft Israël in verband met het onderhouden van Zijn instellingen, zeggende: „De inzettingen van Omri worden onderhouden”, Micha 6:16. Omri's inzettingen kunt u wel onderhouden, en waarom kunt u dan niet evenzo te werk gaan ten opzichte van de Mijne? Hij bouwt een tempel, en u kunt er geregeld naar toe gaan, en waarom kunt ge dan ook niet naar de Mijne gaan? Die bestraffing was zeer terecht. Als u de heilsmiddelen niet aanvaarden wilt, dan wordt u terecht veroordeeld. „Ik kan niet zo vaak preken als sommigen plegen te doen, en ook niet zo lang op één plaats verblijven als velen doen”. Niet? Maar waarom wilt u dan niet van één van uw standplaatsen **) afstand doen? Dat kunt u toch. Als u de middelen niet behartigen wilt, dan is uw verdoe-men is rechtvaardig.

Aldus heb ik dit ene stuk bewezen, dat nl. de goddeloze de (heils-)middelen gebruiken kan, die de Heere hem als zodanig be-veelt.

In de 2e plaats wees ik erop, dat - wanneer zulks het geval is - uw verdoe-men is *moedwillig* zijn moet, aangezien u niet alle (heils-)middelen gebruiken wilt.

1. De Heere zal iemand niet door middel van een mirakel laten lopen, die benen heeft om te gaan en die niet wenst te ge-bruiken. Nu beweert u, dat u graag naar de hemel zoudt wille

*) Letterl.: tegenwoordige.

**) Letterl.: pastorieën.

gaan. Vertel mij toch eens, welke benen God u gaf! Welke mid-delen heeft Hij u verleend? Als ge die niet gebruiken wilt, dan wil de Heere u ook niet buiten die middelen om helpen. Gesteld: de Joden bezaten bepaalde middelen om de Jordaan over te gaan, zoals schepen, schuiten, boten, bruggen of doorwaadbare plaatsen.., en zij hadden daar geen gebruik van willen maken, dan zou Hij ze - buiten die middelen om - nooit erover geholpen hebben. Zoals u weet, sneed de HEERE de wateren af, Jozua 3:13. Maar ingeval zij de middelen geweigerd hadden, zou Hij hen zonder die op deze manier niet bewaard hebben.

Wanneer zij in de woestijn spijsz genoeg gehad hadden om te eten en die niet hadden willen gebruiken, dan zou Hij over hen geen manna hebben laten regenen. Als zij schoen- en kleerma-kers, en dus ook kleren, voldoende hadden kunnen verkrijgen, en die niet gewild hadden, dan zou Hij hun schoenen en kleren niet op een wonderlijke manier voor slijtage behoed hebben. Het betekent God verzóeken, als u de middelen hebt en die niet ijve-rig benutten wilt, en dan toch nog door God geholpen wilt wor-den. U zou graag uw kinderen als Gods kinderen willen zien (worden), en uw gezin als een huisgezin van Christus. Welaan, gebruik dan de middelen!

Stel dan onder de uwen een geregelde aanroeping van Gods Naam in, des avonds en des morgens. Lees geregeld uit de Bij-bel. Ga met hen catechiseren en neem alle gepaste middelen in acht; en zo niet, dan kunt u het ook nooit verwachten. Als u heilig en hemelsgezind wilt zijn, dan moet u de heilsmiddelen gebruiken. Spreek dan over de hemel in uw bijeenkomsten, han-del over de genade; en vraag het aan de vromen, hoe gij een dee-moedig hart krijgen zult, en hoe ge tot het geloof komt en door de Geest geleid worden zult. Als u niet trouw wilt zijn in het ge-bruik van de middelen, dan zijn al uw gebeden tot God niet an-ders dan verzoeken.

U zegt, dat u geplaagd wordt met verstrooide gedachten, en u beweert dat u daar graag van verlost zoudt zijn. Wel, gebruik dan de middelen. Breng niet zoveel tijd door zónder God; bid dage-lijks toch wat vaker tot de Heere, en neem uw plichten wat ge-

trouwer waar. Want als u de middelen niet te baat neemt, zal God u ook, daar buiten om, nooit helpen. U zit vol twijfel, en u beweert van harte daarvan bevrijd te willen worden. Welnu dan: neem de middelen ter hand, of anders spreekt ge onwaarheid. Breek dan toch met zo'n ruime wandel en met zo'n luchtig gezelschap. Want mensen die niet meer heiligheid bezitten dan het vee, zijn uw boezemvrienden. Als u de middelen niet benutten wilt, zal God u daar buiten om nooit zekerheid geven of u bekeren. Als de broeders van de 'Rijke man' niet naar Mozes en de Profeten horen willen, dan zullen zij geen mirakel uit de doden te wachten hebben, Luk. 16:31. Als God u de middelen beschikt, zal Hij u zonder die middelen nooit helpen.

2. God zal niet één mijt*) van de prijs afdoen, die Hij eenmaal vastgesteld heeft. Wanneer een koopman aan de deur **) eenmaal de laagste prijs genoemd heeft, zal hij niet nog lager gaan. Nu, het gebruik van de middelen is Gods laagste prijs. De Heere wil er niet één mijt van afdoen. „Waarom toch zou in de hand des zots het koopgeld zijn?” Spr. 17:16. De genademiddelen zijn dit koopgeld, en dit koopgeld ligt in uw handen. Wanneer de Heere u met deze middelen begenadigt, dan wil Hij niet één mijt op deze prijs laten afdingen. Hij stelt Zijn barmhartigheid en genade op deze prijs. U moet alle middelen in het werk stellen, echter niet zo, alsof de genade werkelijk naar waarde geschat kan worden. O neen, ze gaat alle prijs te boven. Ook niet, alsof de genade niet „vrij” ware. Want ze is vrij en valt buiten elke prijs.

En het is billijk, dat al zou deze prijs op de aalmoes gesteld worden, de trotse bedelaar die zou verkiesen te ontvangen. Als u dat koopgeld niet uitreiken wilt, dat de Heere u in handen legde, dan bent u waard het te derven. Zoveel zal ik geven, ik zal zoveel arbeiden en zoveel bidden en zoveel reformeren.. Nee nee, dat zal er niets aan veranderen. Christus wil die andere penning ook hebben. Uw vuile praat moet ophouden, en uw on-

*) = kleine koperen munt (v. Dale).

**) Letterl.: kramer.

reine begeerten verdwijnen, en ge moet breken met uw oude levenswijze. Hij wil, dat ge u tot al de door Hem gegeven, heilige middelen zult wenden.

Zoudt u 't nog goedkoper mogelijk achten? Mijn eigen kinderen en heiligen hebben het nooit goedkoper gekregen, zelfs geen Abraham, Izaäk of Jakob. Ook zij moesten volgaarne gebruik maken van alle heilige middelen; breken met alle begeerlijkheden, alle plichten in het werk stellen, zoals huisgebeden, overdenkingen in hun hart, onderzoek van hun geweten, heilige raadgevingen met hun mond. Geen van Mijn heiligen heeft ooit een betere koop kunnen doen. En gij bespot hen, omdat zij zo vaak bidden en zoveel belijdenis doen (van hun zonde, nl.); en omdat zij zo dikwijls Gods Woord horen en zo vaak naar de kerk gaan, enz.

Wel, Ik wil er niet één plicht of één lust bij u afdoen. Ik eis, dat u die bij de hand neemt, of anders zult u nooit genade verkrijgen. Ja, maar ik kan het niet van mijn hart gedaan krijgen, om dit op te geven of daarin te kort gedaan te worden. Wel, zullen Christus en gij dan om één enkel muntstukje uit elkaar gaan? Wel, verga dan, ga heen en wijt het in de hel aan uw eigen (on)wil. God staat op deze prijs, en dit is de laagste.

3. God zal nooit van Zijn gewone weg afgebracht worden. U zult nooit beleven, dat God van Zijn gebruikelijke weg zal afwijken, om u barmhartigheid te bewijzen of genade te geven. Nu, de weg waarlangs de Heere gewoonlijk gaat, zijn de middelen der genade en der zaligheid. Daar behoorde u God te zoeken, of anders hebt ge geen reden te hopen, Hem ooit te zullen vinden. Stel eens, dat een arme smekeling met zijn verzoek tot de koning zal komen, dan heeft hij niet te verwachten, dat de koning naar hem in Rochford komen zal, om zijn verzoek in te willigen. O neen, maar hij moet zich tot de koning wenden. De koning bevindt zich aan zijn hof in Whitehall. Daar kan hij terecht. Als hij daarniet naar toe wil, dan is hij moedwillig; en als hem zijn verzoek niet toegestaan wordt, dan heeft hij dat aan zichzelf te wijten. Zo kunt ook gij u nooit inbeelden, dat u God van Zijn gebruikelijke weg afbrengen zult, te weten: van de middelen der genade en

der zaligheid. Doe daarom uw best, om Hem te gehoorzamen door middel van gebeden en smekingen, en door Hem te zoeken!

Deze en nog andere middelen der zaligheid zijn Zijne wegen, dit zijn Zijne paden: daarin moogt gij verwachten Hem te vinden, als u Hem tenminste vinden wilt. „Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten U, o HEERE, verwacht; tot Uwen Naam en tot Uwer gedachtenis is de begeerte onzer ziel,” Jes. 26:8. Daar verwachten de vromen de HEERE, op dat pad waar Zijn weg is. Hij wil niet, dan alleen in Zijn eigen weg aangesproken zijn. Als u Hem daar niet zoeken wilt, dan hebt gij het aan uw eigen wil te wijten, wanneer gij Hem derft. Gij die nalatig zijt om in de wegen Gods te volharden, u hebt nooit te denken, dat u, zolang u leeft, genade zult vinden. Bid om genade, roep om genade, zucht om genade. U kunt er vast op rekenen, dat u zonder genade vergaan zult, als ge het niet wilt zoeken, waar het te zoeken is.

Op bepaalde wegen wilt U Hem wel zoeken, maar niet op alle wegen. Wees er dan zeker van, dat ge Hem zult derven. Dacht u, dat de koning bij u komen zal, om uw verzoek in te willigen? Nee, u moet naar hem toe gaan, en hem aanspreken, wanneer dat maar mogelijk is. God wil niet anders dan in Zijn wegen aangesproken worden. De Joden hadden voldoende sacramenten. Elke maaltijd in de woestijn was een nieuw sacrament. Later baden zij meer dan voldoende, maar - zo sprak God -: Ik wil naar u niet horen; laat Mij eerst eens zien, dat u genade zoekt. „Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijne ogen weg, laat af van kwaad te doen. Leert goed doen, zoekt het recht.. Komt dan, en laat ons te zamen rechten, zegt de HEERE: al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol”, Jes. 1:16-18. Thans kunt u Hem aanspreken, als gij tot Hem komen wilt. Wat! kunt u Zijn vreze niet in uw gezin instellen? Kunt u niet met de vuile en vleselijke vermaken breken? Moet ge zulke onordelijkheden onder uw dak toestaan? Moet ge in de gesprekken doorlopend vloeken? Aan de duivel al maar plaats geven? Steeds verkeerde hartstochten koesteren?

Met Mijn kinderen steeds de draak steken? Wandelt gij op zulke wegen, en denkt ge dan toch nog het goede te zullen vinden?

O neen, dat is hetzelfde, of ge nu een hond de nek zoudt breken of dat u aan Hem zulke gebeden opoffert, zolang ge nl. in uw eigen wegen wandelt, Jes. 66:3. U moet Hem zoeken in de wegen, waarlangs Hij wandelt, maar u moet niet uw eigen wegen verkiezen. Hij zal nooit buiten Zijn pad treden om één van u allen. „Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?” vroeg Saulus. Hij wilde daar graag met God over spreken. Nee nee, ga naar *Ananias*, enz. Als u Hem in Zijn eigen weg niet zoeken wilt, dan hebt u uw verdiende loon, als u Hem voor eeuwig missen moet.

Ik smeeke u daarom: denk over dit stuk eens goed na. U kunt nooit hopen zalig te worden, tenzij u uzelf zo gedraagt, dat ge uw best doet en al die middelen gebruikt, die ge maar kunt. Want hoewel het gebruik der middelen u niet zalig maken kan, toch zijn ze de gewone weg. Hoewel ze niet „de oorzaak om te regeren” zijn, toch zijn ze de „weg naar het Koninkrijk”. En tenzij ge die blijft benutten, kunt u Zijn koninkrijk nooit bezitten.

De redenen hiervan zijn:

1. De hemel is een doel, en een doel kan nooit bereikt worden zonder de middelen. Het *einde* is het eeuwige leven, Rom. 6:22. Het eeuwige leven is een einde, en - tenzij alle middelen daartoe benut worden - zult u het nooit bereiken.

2. God heeft dit einde aan de middelen verbonden *). Hemel noch aarde kan die twee vanéén scheiden. Want al gebruikte u al de middelen die God ingesteld heeft, of waarvan u maar weet dat Hij die besloten heeft.., u zult nooit zalig worden, wanneer Hij eenmaal bepaald heeft, dat deze en gene de middelen voor u zijn; dan zult ge buiten die middelen om nooit behouden worden. Wanneer God voor hen vastgesteld heeft, dat zij op het schip moeten blijven als het middel tot hun behoud, dan zult u merken wat Paulus zegt: „Indien deze in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden”, Hand. 27:31. Zo nu gaat het ook

*) Letterl.: verknocht.

ten opzichte van de hemel: Indien gij niet aan de middelen vasthoudt, gij kunt niet behouden worden.

3. Iedere ziel moet eenmaal voor God rekenschap afleggen, hoe hij van de middelen gebruik gemaakt heeft, of hij ze al dan niet benut heeft; en overeenkomstig die verantwoording, die hij geven kan, zal Zijn oordeel luiden. God heeft gezworen: „Ik leef, zegt de Heere; voor Mij zal alle knie buigen en alle tong zal God belijden. Zo dan een iegelijk van ons zal voor zichzelf Gode rekenschap geven”, Rom. 14:11v. Ja, een ieder van ons. God zal niemand ontzien. Wij allen zullen ertoe genoopt worden om rekenschap van deze dingen af te leggen. En als uw hart zich daar niet naar voegen wil? Dan zal Ik u doen buigen, of Ik zal u in alle eeuwigheid verbreken. Ook als gij nu dus niet buigt, dan zult ge toch eenmaal rekenschap moeten afleggen, hetzij ge al of niet voor Hem gebogen hebt.

4. God zal voor niemand ter wereld een andere deur naar de hemel openen. Als ge niet langs deze weg ingaat, dan zult ge er nooit in komen. Ook zal Hij nooit een andere Bijbel maken; dus richt u daarnaar, of nergens naar. Hij zal nooit een andere weg afbakenen. Dus, ga langs deze weg, of volg uw eigen zin en kom dan in uw moedwilligheid om. Des dronkaards weg zal de Zijne nooit zijn, evenmin als die van de wereldlingen, noch de weg van hen, die onder het Evangelie luieren, ook is de weg van de zorgeloze belijders niet die van Hem. Hij zal Zijn weg nooit veranderen. Want Gods wegen zijn niet uwe wegen, Jes. 55:8. Gij moet uwe wegen goed maken, Jer. 7:5, en op Zijne wegen komen, of u zult het naderende onheil niet ontgaan. Kan er trouwens wel een billijker weg zijn dan deze?

Bewijzen:

1. Bepaalde middelen die God instelde, kunt ge zonder moeite, ja op uw gemak doen. Welke moeite kost het, te zeggen: *ijdele lieden zullen in mijn huis zitten drinken?* Er is dichtbij 'n café in uw stad, maar als zij willen, kunnen zij alle wanordelijkheden uit hun huis wegnemen. Hun eigen wil bereidt hun de ondergang. 't Is heel niet moeilijk om dit te doen. Wilt u het

niet doen? Kom dan om, en wijt het aan uw eigen wil.

2. Bepaalde middelen die God instelde, zijn zelfs nog gemakkelijker te volbrengen. Als u ze maar door een ander wilde laten doen. Misschien zou de vrouw wel voor het gezinsgebed gevoelen, als de man het haar wilde laten doen. De predikant zou u dan kunnen voorlichten, als u het hem wilde toestaan. De Heere Jezus zou veel in u kunnen bewerken, als u het Hem wilde toestaan. Dit is nog minder dan iets te willen: gij die een goede vrouw hebt, die bepaalde dingen wel zou willen verbeteren..., als u het haar maar toestond, enz. Ik smeed u, of u dit speciaal op uzelf wilt toepassen. Uw verderf is moedwillig, als u het niet toestaat of niet wilt toestemmen.

3. Bepaalde middelen zijn nog gemakkelijker. Want er zijn er onder de genademiddelen, die u zelfs naar uw eigen wereldse en vleselijke opvatting van veel nut zijn. U zult zeggen: dat is nog het allerge makkelijkste voor een mens, om zichzelf en zijn vlees welgezind te zijn, zoals bij voorbeeld het verbeteren van uw spelen, dobbelen, kaarten in uw kroegen, uw dronkenschap en drankzucht*), uw hoogmoed en opsmuk en dergelijke dingen meer. Zou dit uw beurs niet goed van pas komen en aangenamer zijn, zelfs volgens uw wereldse inzichten? Daarom, wanneer u deze dingen niet herziet**), dan brengt gij opzettelijk het verderf over u.

4. Bepaalde genademiddelen zijn moeilijker na te laten dan te benutten. Velen uwer wedervaart meer ongerief bij het verzuim ervan, dan u zou overkomen bij het waarnemen van die. Daar behoef ik geen voorbeeld voor te noemen; de bijzonderheden zijn algemeen bekend.

5. Al zijn bepaalde genademiddelen moeilijk, ze mogen dan zwaar zijn, toch zijn ze niet onmogelijk voor u, ze te doen. Ze zullen u niet meer dan een weinig inspanning kosten, en daarom worden ze slechts uit onwil nagelaten.

Nu hoop ik, dat u intussen duidelijk de waarheid van deze

*) Letterl.: kanne-sucht.

**) Letterl.: reformeert.

grondstelling inzielt. Als gij er u niet toe zetten wilt om de mid- delen der genade en der zaligheid te benutten, dan bent u bij uw sterven genoodzaakt, de schuld aan uw eigen wil te geven. En waarom wilt ge dat? Waarom wilt gij sterven, o huis Israëls?

Maar alle duidelijkheid van deze waarheid ten spijt, vervuld de vleselijke wijsheid die vijandschap is tegen God, het vleselijke verstand met vele bezwaren ertegen, die ik zoveel mogelijk zal trachten te ontzenuwen, door op al die bezwaren in volgorde te antwoorden.

1. De eerste tegenwerping is ontleend aan die teksten uit de Bijbel, die zeggen dat zij niet kunnen.

2. Hun eigen gewilligheid: want zij zouden wel willen, maar ze kunnen niet.

3. Hun wens: zij wensten 't wel te doen, maar het ligt niet in hun macht.

4. Hun voornemens en besluiten: maar of zij nu willen, ja dan neen, zij moeten hun goede voornemen opgeven.

5. Hun goede pogingen (zoals zij die noemen): zij strijden tegen hun zonden en toch worden zij ertoe verleid; tot vloeken b.v., nog eer zij er erg in hebben; of zij zijn in een bepaald gezelschap verzeild.

Op al deze bezwaren zullen we nu in volgorde een antwoord geven.

Hun eerste tegenwerping beroept zich op de Schrift, die leert, dat zij niet kunnen.

De Schrift spreekt stellig van vijfderlei „ik kan niet”.

1. Er is een natuurlijk 'niet-kunnen'. Ieder mens is van nature onmachtig om te geloven, en hij kan God niet zien. Ja, maar er bestaat verschil tussen uw u niet kunnen bekeren én het u niet bekeren zelf. Tussen deze twee bestaat onderscheid. Want de oorzaak van uw niet-kunnen is één, en de oorzaak waarom u het niet doet, is een tweede zaak. De oorzaak waarom u niet kunt, is de vleselijkheid van uw natuur, maar de oorzaak waarom u het niet doet, is de moedwil van uw wil. „De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onder-

scheiden worden”, 1 Kor. 2:14. Daar maakt de Apostel een onderscheid tussen het niet-kunnen en het niet-doen van de natuurlijke mens. Wanneer hij het over hun onmacht heeft, dan noemt hij als oorzaak daarvan, dat genade geestelijk is en de mens vleselijk. En voorzeker, hij kan niet (nl. ze niet begrijpen), omdat ze geestelijk onderscheiden worden.

Maar als hij het over zijn niet-doen heeft, dan merkt ge, hoe hij een andere oorzaak voor zijn nietdoen aanvoert. De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid: hij houdt ze voor dwaas. Hij heeft zo'n moedwillige gedachte*) vanwege zijn eigen vleselijke verstand, dat hij het dwaas vindt om daar tegen in te gaan. U kunt niet zus of zo handelen, zegt u, waarom wilt u het dan dwaasheid achten het te doen? Als iemand uw wil tegenwerkt, dan acht u het dwaasheid om zulks te verdragen. O, ik zou wel dwaas zijn, om zo „precies” te leven als sommige mensen. Ik zou wel gek zijn, als ik niet wat wanordelijkheid in mijn huis duldde, zolang ik er maar voordeel bij heb.. Dit is louter moedwil. Dit - en dus niet een „niet-kunnen” - is de oorzaak van uw niet-doen.

't Is waar: U kunt niet, omdat u vleselijk bent, maar uw onmacht is dood en niet werkzaam; uw wil is oorzaak van uw niet-doen. Evenals die opzettelijke blinde: Hij was blind en wilde zijn oogleden niet opendoen. Hij kon niet zien, maar zijn onmacht lag dood, want hij wilde zijn ogen niet ontsluiten. Zijn onmacht is niet werkzaam, totdat hij zijn ogen open wil doen. Ook al kon hij zien, dan zou hij toch niet kunnen, alvorens hij zijn oogleden wilde openen. Zo wilt ook gij uw oogleden niet openen.

2. De Schrift spreekt ook van een niet-kunnen met voorbedachte rade, namelijk wanneer iemand iets niet doen kan, uitsluitend omdat hij het niet over zich verkrijgen kan om dat te doen. U kunt u van deze of gene zonde niet bekeren of ze verlooche- nen**), maar in werkelijkheid is dit uw onmacht, dat ge het niet

*) Letterl.: op-set.

**) Letterl.: verzaken.

over u verkrijgen kunt om de zonde te verloochenen. Want zulk een gedrag*) is zo voordelig en aangenaam voor uw vlees, dat ge het niet over u verkrijgen kunt, het van de hand te doen. U kunt het niet over u verkrijgen om met zo iemand bevriend te zijn, of om met uw ijdelheden te breken, of om u ervan te weerhouden boos te worden, als u getergd wordt, enz. Dan kunt u het niet over u verkrijgen om dat te doen. Zoals het de Joden verging. Hoe kunt gij geloven (vroeg Christus) gij die elkander eer zoekt. Zij wilden zo graag dat hun kennissen een goede indruk van hen hadden, en daarom konden zij het niet over zich verkrijgen om in Christus te geloven. Och! dat zou u van de gunst der *Farizeën* beroven, zodat u veracht zou worden in de wereld. Daarom konden zij het niet over zich verkrijgen om te geloven. Nu, dit is geen excuus: Gij kunt u niet tot God bekeren, gij kunt het niet over u verkrijgen om met uw lusten te breken. Dit is uw niet-kunnen.

3. De Schrift spreekt van een 'niet-kunnen' vanwege Gods oordeel, zoals 'n landloper niet kan gaan; want om zijn omhangen heeft de overheid hem in boeien geklonken. Dit verontschuldigt hem weliswaar geen zier. Want zal een boosdoener moedwillig zijn in zijn luiheid, en zich dan over de magistraat beklagen, dat hij niet naar zijn werk kan gaan? Ik kan niet gaan werken, zegt hij. Maar wie gebod hem om niets te doen, en om niet te gaan werken, toen hij dat nog kon? U bent misschien opzettelijk in uw zonden verder gegaan en nu heeft u de Heere in Zijn oordeel een „ik kan niet” opgelegd. U kunt uit uw zonden niet opstaan. Ja, maar de Heere heeft dit niet-kunnen in Zijn oordeel over u gebracht. Hij heeft u in de boeien geklonken vanwege uw opzettelijke zorgeloosheid, evenals de boze Joden. Zij konden niet geloven, zegt Joh. 12:39v. Want Jesaja had het voorzeggd: Hij heeft hunne ogen verblind en hunne harten verhard.. Konden zij zich dan met hun niet-kunnen verontschuldigen? O neen, de Heere had hen in boeien geklonken vanwege

*) Letterl.: *tours*.

hun moedwil en zorgeloosheid. Zij konden niet geloven, omdat zij er de Heere moedwillig toe geprikkeld hadden, om dit niet-kunnen in Zijn oordeel over hen te brengen.

4. De Schrift spreekt van een samengesteld „niet-kunnen”, een niet-kunnen dus in „*sensu composito*”, zoals wij het plegen uit te drukken: d.i. een niet kunnen in een samengestelde zin. Evenals een dronkaard niet voor zijn gezin, voor zijn arme vrouw en kinderen zorgen kan. O nee! zolang hij dronken op de bierbank ligt, kan hij dat niet. In een samengestelde zin kan hij het niet. Aristoteles verklaart het door zitten. Wie zit, zegt hij, kan niet lopen; d.w.z. zolang iemand zit, kan hij niet wandelen. Zoals Christus zegt van een vleselijk mens: die kan Mijn discipel niet zijn. Hij kan dat niet in een samengestelde zin. Wie tot Mij komt, en niet vader en moeder, vrouw en kinderen, ja zijn eigen leven haat, die kan Mijn discipel niet zijn, Luk. 14:26. Dat kan hij stellig niet, zolang hij op deze voorwaarden *) blijft staan. Mijn vader zou niet meer van mij houden; mijn moeder zou mij niet langer liefhebben, als ik één van Uw discipelen zou zijn. Mijn vrienden zouden niets meer van mij weten willen..Ik moet wel handelen zoals ik doe, en anders kan ik mijn vrouw en kinderen niet onderhouden.

Voorwaar, zolang u op deze voorwaarden staan blijft, kunt u geen discipel van Christus zijn. U kunt dat niet in samengestelde zin. Maar indien u hier tot een scheiding wilt komen, dan kunt u er wel één zijn. „Niemand kan twee heren dienen”, Matth. 6:4. Let erop: als u ze samen dienen wilt, dan gaat dat niet. Maar als u van één van de twee afstand wilt doen, dan kunt u de ander dienen. Dat kan ik niet, zegt u? O nee, dat geef ik u toe. U kunt dat stellig niet in een samengestelde zin. Dat kunt u niet, zolang u nog zo zorgeloos blijft, zoals u nu bent; zolang ge uzelf in deze of gene lust toegeeft, dan kunt u dat niet. De combinatie van uw zorgeloosheid en luiheid mét de godsdienst is de reden, waarom u niet kunt. Dit maakt onze gebeden, ons zich bekeren,

*) Letterl.: „*termen*”.

ons geloven, ja al onze plichten zo zwaar: omdat wij alles graag zouden willen combineren. Wij kunnen bezwaarlijk bidden, en ons hart kan moeilijk gaan worstelen, of zich verootmoedigen, onze wil laat zich bezwaarlijk buigen. Als die combinatie er niet was, dan zouden deze plichten gemakkelijk genoeg vallen. En welk argument kunt u ervoor aanvoeren? Totaal gene. Want het is alleen een „niet-kunnen” in samengestelde zin, dat gij ervan maakt.

5. De Schrift spreekt van een vernederend niet-kunnen. Een onmacht, niet om u in uw uitvluchten te steunen, maar alleen om u te vernederen, ten einde gij buiten uzelf, tot God uitgedreven zoudt worden. Een knecht kan niet leven, tenzij het zijn meester behaagt, om zich over hem te ontfemen. Maar geeft dit hem enig excuus, om zijn meester te vertoornen? Of om nalatig te zijn ten opzichte van de bevelen van zijn meester? Ja, het dringt hem er veeleer toe, om des te zorgvuldiger hem te gehoorzamen en deemoedig tegenover hem te zijn. De Schrift zegt, dat gij zonder God niets doen kunt. Tenzij God u genade bewijst, om u te bekeren en zalig te maken, kunt u door Hem niet aangenomen worden. Dit alles dient, om u te verootmoedigen en niet om u in uw uitvluchten te stijven. Kom, kom, ik kan maar niet alles doen, wat Zijn dienaars mij bevelen.. Ik kan deze zonde niet doden, ik kan niet zo nauwgezet leven, deze preciesheid is veel te groot, waar u over spreekt. O, murmureer toch niet. Want deze onmacht dient u alleen maar te vernederen. Murmureert toch niet zo onder elkaar. Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke, Joh. 6:43v. Dit is geen reden, waarom u zou murmureren of uitvluchten zoeken zoudt, of zo tegenstreeft, zoals u doet. U kunt niet tot Christus komen, tenzij de Vader Zich over u erbarmt, om u te trekken. Des te meer reden hebt u om deemoedig te zijn, en om niet zo voorbedacht en moedwillig verder te gaan, zoals u nu doet. Kunt u niet heilig of zalig worden, tenzij het Hem belijft, Zich over u te erbarmen? Wel, in welk een ellendige staat verkeert u dan, als u Hem zo tergt, zoals u werkelijk doet! Dit zal voldoende zijn, wat de eerste tegen-

werping betreft, die dus aan de Schrift ontleend is.

Uw *tweede tegenwerping* betreft uw gewilligheid. U zou wel willen, zoals u beweert; maar.. u kunt niet.

Hierop antwoord ik u:

1. Mogelijk is dat de wil van uw geweten, en niet van uw hart. Uw hart is vleeselijk en vreemd aan God. Het is er tevreden mee, dat het zo is. Alleen, uw geweten zou wel willen, dat u wat *beter* en wat *hemelsgezinder* werd. Maar het hart wil dat niet hebben. En daarom betekent al uw willen niet anders dan bedrog. Het is alleen het willen van uw geweten, en niet van uw hart. U bent gewoon knorrig te zijn en tegen te pruttelen, en uw geweten zegt u, dat u dat niet behoorde te doen. U bidt elke dag op een vleeselijke manier. En als u dan gebeden hebt, zegt uw geweten u, dat u op een heiliger manier behoorde te bidden dan u gedaan hebt. Dat wilde het geweten wel, maar u niet. Uw geweten wilde wel, dat u naar verzekering van de hemel streefde, maar u wilt daar geen moeite voor doen. En helaas! dit brengt mee, dat u niet te verontschuldigen bent. Want nu veroordeelt gij uzelf, en toch wilt u zondigen. U bent niet te verontschuldigen. „O mens, wie zijt gij, die anderen oordeelt; want waarin gij een ander oordeelt, veroordeelt gij uzelf; want gij, die anderen oordeelt, doet dezelfde dingen”, Rom. 2:1.

Let hierop: wanneer iemand zichzelf oordeelt, dan is hij niet te verontschuldigen. (Ik haal hier de tekst aan, los van het verband, waarin de Apostel ze noemt, nl. om een ander te oordelen). Want de zaak is even goed waar, op welke zonde wij het ook zouden toepassen. En hier ligt de zaak, waarop Paulus zijn uitspraak baseert. (Let wel!): Hij die zichzelf in een (bepaalde) zonde oordeelt en daarin toch nog verder wil gaan, die mens is niet te verontschuldigen. Wat bereikt ge dus met uw tegenwerpingen? U wilde wel, beweert u. Nu, dit zal uw zonde nog verergeren, omdat uw geweten namelijk wel zou willen en gij toch niet wilt.

2. Mogelijk is het een samen-koppelende wil. U hebt een wil

om u te bekeren en om godzalig te leven, maar het geschiedt met een „koppel”-wil. Bekering én.. enige lusten, godzaligheid.. en enige lusten.. U zou graag God, en dan ook nog uw eigen lusten willen behagen; godsdienstig en.. trots, in Christus geloven én tevens.. gierig en ijdel, enz. U wilt slechts met zo’n „koppel” - wil God dienen en tegelijk al dat andere doen. Kom, kom.., kan ik dan niet én God dienen én dat andere doen? Nee, nee, deze samen-koppelende wil is een pure tegenstrijdigheid. Kunt u licht en donker, *Christus* en *Belial* samenvoegen? 2 Kor. 6:15. Het gaat nu eenmaal niet, zich in te beelden om die twee te verenigen. Want dat is onmogelijk! En daarom is zo’n „koppel”-wil niet anders dan bedrog. En de waarheid blijkt in alle opzichten, dat u niet wilt.

3. Mogelijk dat u een *wens*-wil hebt. Dit is niet een wil, maar een velleitas, dus hebt u een wens-wil. Ik wenste het wel te doen, zo goed als ieder ander.., maar ik kan niet. Wel beschouwd is dit geen wil, maar alleen maar zulk een wil, waarmee de dwazen onmogelijke dingen begeren. Ik zou wel in Londen willen zijn, zegt zo iemand, bij wijze van wens. Ik wou dat ik net zo goed vliegen kon als een arend.. Maar dat kan nu eenmaal niet. En daarom is het geen wil, maar louter dwaasheid. ’t Kan zijn, dat u zo de genade wel zoudt begeren. ’k Wenste van harte, dat ik kon doen, wat God zegt. God kent mijn hart. Mijn wil is goed. ’k Wenste wel, dat ik beter was dan ik ben. En toch kan uw geweten bepaalde dingen aanwijzen, die verbeterd behoorden te worden, en die ge niet wilt verbeteren. Dit is een onmogelijkheid, en daarom geen wil. Zoals een dwaas op zijn stoel wil blijven zitten, en dan zeggen: Ik wenste wel, dat ik in Londen was. Hij zou graag in Londen zijn, en steeds (tegelijk) blijven zitten. Op precies dezelfde manier beweert u ook, dat u graag in Christus zoudt willen zijn. U was graag in Christus, en u bent nog te lui om u uit die zondige gestalte, waarin u verkeert, op te richten.

Dit is een onmogelijkheid, een dwaasheid, en geen wil. Dit is een graag willen en toch geen willen. Ik geef toe, dat ook Gods kinderen wel eens iets zouden willen; en dat hun wensen verder

gaan dan hun willen. Hun wil om heilig te zijn, staat volkomen vast, en zij wensten stellig heilig te zijn. Hun wil is het, om diep vernederd te zijn, en zij zouden graag nóg dieper vernederd willen worden. Hun wensen is gegrond op een wil. Zij willen enigermate, en zij zouden nog wel verder willen gaan. Ik wil het, en och, dat ik nog maar meer kon willen! Maar gij, die in uw zondige staat neerligt.., uw wensen is louter dwaasheid. Een wens, gegrond op een niet-willen, is zotheid. Der heiligen wens is gegrond op een wil. Doch bij u is de wortel van die wens deze, dat ge niet wilt.

Mogelijk hebt u zo’n algemene, zwevende wil. Maar wanneer men in bijzonderheden treedt, dan weigert u dat. Zou ik Gods kinderen haten? In geen geval! Ik zal ze nooit haten, zolang ik leef niet. En toch, als men over dit of dat kind van God praat, dan zegt u: Die? O, daar zult u toch ook wel een hekel aan hebben! En die? Wel, dat is de grootste hypocriet uit het hele land, en die neemt meer op zich dan nodig is. En zo staat het er met uw wil jegens Gods kinderen in het algemeen voor, maar de kinderen Gods in het bijzonder, die maakt u bespottelijk. U vraagt: Zou ik tegen Gods geboden iets in tebrengen hebben? Nee, dat heb ik niet. Goed, maar dit of dat gebod wilt u toch niet gehoorzamen. U wilt ook niet het beste denken van hen, van wie u dat behoorde te doen, noch u zo gedragen in de algemene omgang, als u past. U hebt wel het goede voor met de geboden, als het u in uw leven meeloopt, maar uw wil heeft een afkeer van de bijzonderheden van die geboden. Algemeenheden zijn maar begrippen, wanneer ze van de bijzonderheden losgemaakt worden. En daarom is uw wil slechts een inbeelding. Want wanneer de wil metterdaad wil, dan wil ze bijzonderheden; deze bijzondere plicht b.v., of die bijzondere instelling. Het is dus zo, dat het goede in het algemeen wel het voorwerp is, waarop de wil zich richt, maar wanneer de wil tot zijn daadwerkelijk willen komt, dan werpt ze zich op iets in het bijzonder.

4. U mist de juiste wil. Ik spreek hier als regel tot de vleeselijk-gezinde mensen. U hebt, zeg ik, de rechte wil niet. Want als u

werkelijk zou willen, dan zou u kunnen. Als u werkelijk wilde geloven en als u echt een nieuw schepsel wilde zijn, zou u dat kunnen. Want de wil heeft een uitvoerend vermogen, in zover hij wil, enz. Hij heeft een uitwerkende kracht, die zo ver reikt, als hij wil. Als u dus metterdaad en in waarheid heilig zou willen spreken, dan zou uw wil uw tong wel aan het werk zetten; als u de wil maar had, dan zou uw wil de uitvoering bevelen. Mijn tong zal de lof des HEEREN spreken, zegt David in Ps. 119:171v. Mijn ziel zal U loven, vers 175. Ik geef toe, dat het wensen van de wil heel wat verder gaat, dan hij bij de uitvoering daarvan gaan kan. Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, vind ik niet, Rom. 7:18. Ik haal deze tekst des te liever aan, omdat velen haar verdraaien tot hun eigen verderf. O, zegt een goddeloze, mijn wil is wel goed; ik wenste wel - zoals Paulus ook zegt -, maar ik kan het niet volbrengen. En zo leggen de mensen deze tekst verkeerd uit. Want zie, in zoverre Paulus wilde, kon hij ook doen. Want de wil bezat een *uitvoerend vermogen* en een *gebiedende* kracht over de mens. Wat hij dus wilde, dat volbracht hij. Hij volbracht dat in zijn hart, met zijn tong, hand enz.

Maar hij zou zijn wil nog verder willen uitstrekken, dan het geval was. Dat kon hij echter niet. Zijn wil zelf was gedeeltelijk nog onwillig. Hij kon metterdaad niet zoveel bereiken, als hij wel wilde, d.w.z. hij kon zijn wil niet zover uitstrekken, als hij wel wilde. Zijn wil was nog niet volkomen geheiligd. Niet één kind van God ter wereld heeft een volmaakte volheid van wil; en daarom is zijn werk ook niet volmaakt, omdat zijn wil nog niet volmaakt is. Ik zeg dus: Als uw wil tot God bekeerd is, dan bent u zelf tot God bekeerd. Gehoorzaamheid gaat steeds zo ver als de wil, en daarom staat het vast, dat als u gewillig bent, ge ook gehoorzaam zijt. „Indien gijlieden willig zijt en hoort, zo zult gij het goede dezès lands eten”, Jes. 1:19. Een ieder die gewillig is om te gehoorzamen, zo iemand gehoorzaamt ook enigermate, omdat de wil een uitvoerende macht bezit en hij over de gehele mens gebiedt.

Vandaar dat de godgeleerden plegen te zeggen, dat de oprechtheid van de wil de voorwaarde van het Evangelie is. En daarom: Als u niet gehoorzaam bent, dan bent u ook niet gewillig om

te gehoorzamen. Want over al de vermogens van uw ziel en over al de leden van uw lichaam bezit uw wil een *bevelende macht*, om ze te gebieden. Dus indien uw wil ze niet bevelen wil om zich over te geven, dan bent uzelf ook geheel en al onwillig. als een rechter zegt, dat hij mij een garantiebrief wil geven, en hij evenwel - als het erop aan komt - zijn klerk niet beveelt er een te schrijven, en er ook geen handtekening onder wil zetten, dan zie ik duidelijk, dat hij niet wil. Als u zegt: Ik wil Christus gehoorzamen en mijzelf verloochenen, waarom gebiedt u dan uw klerk niet om te schrijven? Indien uw wil niet uw tong gebieden wil: Tong, ge zult nooit meer zo ijdel spreken, als ge gedaan hebt; of tot uw oor: Oor, u zult nooit meer naar ijdele woorden luisteren, zoals u placht te doen; of tot uw gedachten: Gedachten, u zult nooit meer zo in het wilde weg zweven, zoals u deedt. Als uw wil maar gewillig was, dan zou die uw ganse ziel gebieden: Ziel, u zult niet meer doen, zoals u gehandeld hebt. Evenals *David's* wil zijn ziel gebod: Loof den HEERE, mijne ziel, en vergeet geen van Zijne weldaden! (Ps. 103:2); ja, hij gebiedt alles wat in hem was: Prijst Zijnen heiligen Naam! vers 1..., zo ook zou, als u gewillig was, uw wil uw ganse ziel gebieden: Ziel, u zult niet meer zo zelden tot Gods genadetroon naderen als tevoren, enz. Tot zover, wat de tweede tegenwerping betreft, die ontleend werd aan de wil.

De derde tegenwerping.

Maar u wenste het wel te doen, en daarom blijft ge niet steken in een niet-willen.

Ik antwoord u: wie kan het beste zeggen, wat er in u leeft? God of uw eigen hart? Stellig is het 't meest waarschijnlijk de Heere, Die het hart gemaakt heeft, en Die dat daarom het beste kent. Nu, de Heere zegt ronduit, dat ge niet naar de genade verlangt. Ja, dat zegt uw eigen hart ook; en de Heere hoort dat, hoewel gij het zelf niet hoort. Zij spreken tot God: „Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust”, Job 21:14. En toch, omdat gij hieraan zo koppig vasthoudt dat ge naar de genade snakt, zal ik u de reden van uw dwaling aantonen.

1. U hebt slechts ingebeelde begeerten. U dént maar, dat

u genade begeert. En daarom vergist ge uzelf, evenals Seneca's aankomende leerling, die beweerde dat hij begeerde goed te zijn. Nu beweer ik niet, zegt Seneca, dat hij dat liegt, maar wél, dat hij in de méning verkeert, dat hij goed wil zijn. Evenzo beweert ook gij, dat u een begeerte naar genade hebt. Ik wil niet zeggen, dat u daarmee liegt, maar wel dat u slechts van méning bent, dat het zo bij u is. Want helaas! uw gedachten zijn nu het meest ijdele van alle dingen ter wereld. „Hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten vernachten?” Jer. 4:14. Uw gedachten zijn bijzonder ijdel. Daar kunt u niet op vertrouwen. Naäman zei bij zichzelf: „Ik zeide bij mij zelve”, zei hij (2 Kon. 5:11). Maar hoe zeer zijn gedachten het spoor bijster waren, vertelt ons de geschiedenis. Haman dacht (Esther 6:6), hij sprak in zijn hart, zegt de tekst. Maar zijn gedachten kwamen nergens anders op uit dan op galg en strop. Jisbi Benob dacht (2 Sam. 21:16), maar u weet wel, waar zijn gedachten op uitliepen: het kostte hem plotseling zijn eigen hoofd. Er is niets ijdelers bij vleeselijkgezinde mensen dan de gedachten des harten. Zo meent u nu ook, dat u er begeerte toe hebt, maar och-arme! uw gedachten zijn slechts ijdelheid.

2. U hebt slechts onwetende begeerten. U wenste wel één van Gods heiligen (= kinderen) te zijn, maar u wenst het onwetend. Want als u te zien krijgt, wie die heiligen zijn, nl. deze of gene mensen, die u voor zonderlinge mensen en Puriteinen houdt, dan wenst u al niet meer tot hen te behoren. U begeerde wel Christus te volgen, maar dat wenst u onwetend. Want als u merkt, dat u dan Zijn kruis moet opnemen, dan hebt u er geen begeerte meer naar, zoals de Profeet in de persoon van de goddelozen, over Christus spreekt: „Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben”, Jes. 53:2. U wenst op de manier van onwetende mensen, nog voordat u ziet Wie Hij is; maar zodra ge dat ziet, begeert ge Hem al niet meer. U verlangt naar Zijn genade, u wenst te geloven en u te bekeren, en u wilt onrecht over uw kant laten gaan. Dit zijn onbestemde begeerten en wensen, eer ge nog weet, wat

ze inhouden. Maar zodra u dat merkt, b.v. wat dat onrecht is dat ge over uw kant zoudt laten gaan, dan hebt u er al geen lust meer in, om het te doen. Of als ge merkt wat de zonde is, die ge zoudt moeten nalaten, dan wenst u niet langer om ermee te breken. En als ge Hem ziet, dan wenst ge Hem niet; nl. wanneer wij Hem zullen aanschouwen, dan is er geen gedaante dat wij Hem zouden begeren.

3. U hebt zulke vluchtige begeerten. O, zegt iemand, u bent gelukkig, want u hoort goede preken, en u bezit geschikte middelen tot godzaligheid en stichting. Ik wenste wel, dat het mij ook zo verging. Maar, och-arme! onze predikant preekt zo niet; wij hebben een „stomme hond”, en ik woon in een zeer goddeloze omgeving. Als ik maar was zoals u, dan zou ik mijzelf gelukkig kunnen prijzen. God weet het, dat ik van harte verlang naar de stichting van mijn ziel. Zo lopen uw gedachten over eenandermans mogelijkheden, en u wilt uw voet zelfs niet verzetten voor die van uzelf. Want hoe wenst u gesticht te worden, als ge nog niet twee of drie mijlen gaan wilt om gesticht te worden. Uw gedachten lijken wel op dwalende landlopers, die overal willen rondzwerven, behalve waar ze behoorden te zijn. Zo ook zwerven uw begeerten her en der rond, en u bent er gelukkig mee. En hij is gelukkig, en u bent intussen onwillig om daar uw plicht te doen, waar en zoals God het u verordend heeft. Dit zijn dus niet anders dan vluchtige, rondzwervende begeerten. „Beter is het aanzien der ogen dan het wandelen der begeerlijkheid”, Pred. 6:9. Uw begeerlijkheden ontwikkelen zich tot een menigte rondzwervende wensen. Maar u wilt niet waarnemen hetgeen God u te aanschouwen geeft. Zoveel over de derde tegenwerping, ontleend aan de begeerte.

De vierde tegenwerping: U neemt wel een besluit en hebt goede voornemens, maar ach, u kunt ze niet waar maken.

Ik antwoord u: Let er eens op, hoedanig uw voornemen is, en u zult bevinden, hoe bedrogen ge uitkomt. Want deze voornemens, waarover u spreekt, zijn slechts *voornemens inzake de*

toekomst. „Ik zal er later wel beter op letten dan ik eerst deed.., later zal ik..!” Ik neem mij voor, d.w.z. ik zal het later wel doen! Och arme! die wil voor later is geen wil.

1. Want het betekent alleen maar om het nú-willen uit te stellen. Het hart is nu onwillig om te gehoorzamen en daarom wijst het die geboden af voor later (d.w.z. om ze later wel eens te doen, v.d.Hr.). En dat niet vanwege zulke begeerten, die het (hart) zou kunnen hebben, om het later te doen; maar alleen, omdat het (hart) ongenegen is het nú te doen. Zoals wanneer iemand onwillig is om te lenen. Hij zegt: Ik zal het u later wel eens lenen. „Zeg niet tot uwen naaste: Ga henen en kom weder, en morgen zal ik geven; dewijl het bij u is”, Spr. 3:28. Zijn voornemen om het hem morgen te lenen, betekende alleen maar, dat hij het van de hand wees om het vandaag te lenen. En daarom is dit voornemen om het later te willen geven, helemaal geen willen, maar slechts een weigering om het nú te lenen. De gelegenheid hebt ge, en waarom neemt ge die dan niet waar? De verzoeking hebt ge nu bij u, en waarom weerstaat ge die dan niet? Als ge zegt dat ge dit later wel doen zult, dan is dat niet anders dan bedrog, omdat ge het thans niet zoudt kúnnen willen.

2. De wil voor de toekomst is geen wil, omdat ze buiten Gods wil omgaat. Geen wil kan bestaan zonder God. Gods wil geldt u nú. Hij wil u thans hebben, en u wilt niet. U wilt later, maar het is mogelijk, dat Hij dan niet (meer) wil.

Hij die niet wil, als het hem gebeuren mag,
die zal 't geweigerd worden, als hij 't gaarne zag.

Later zou u graag bekering, vergeving, enz. (willen) hebben. Heere, doe mij open! Ja maar, beste man, toen Ik wel wilde, toen wilde u niet. En nu zou u graag willen, maar nu wil Ik niet. Uw wil inzake de toekomst gaat buiten Gods wil om. En daarom is het geen wil.

3. Uw wil voor later is geen wil, want dan zult u die dingen missen, die u voor vast en zeker houdt, en waarop gij uw wil

grondt.

Allereerst neemt u voor zeker aan, dat u dan minder verzoeken zult hebben. O, als deze kwellingen maar eens over zijn, dan wil ik echt wel! Maar, m'n beste man, als dit alles eenmaal voorbij is, dan zullen er wel weer nieuwe opdagen; en als de huidige verzoeken een hinderpaal zijn, dan zullen u deze of gene, ja wellicht nog veel grotere verzoeken wedervaren, en dat zal u later nog veel meer een hinderpaal zijn. En daarom is uw *veronderstelling* geheel verkeerd.

U stelt verder vast, dat u later veel bekwaamer zult zijn. Maar wie vandaag niet bekwaam is, die zal het morgen nog minder zijn. Als u nu de bekwaamheid niet hebt, dan zult u die later nog minder bezitten. U zult hoe langer hoe onbekwaamer worden. Evenals wanneer vlees, naarmate het langer bewaard blijft, des te ongeschikter wordt voor de consumptie. En daarom is deze onderstelling ook verkeerd.

En tenslotte: Uw wil voor later is geen wil, maar 't is een bespotting. Het is Antigonus': „Ik zal geven”. Dit klinkt niet zo best naar de wetten van mensen, en nog veel minder naar de Wet van God. „Ik zal geven”. Dat is geen gave, zeggen de juristen. Evenmin betekent het „ik zal mij wel eens bekeren” een zich werkelijk bekeren, zegt God. Dus u merkt wel: Ook deze tegenwerping heeft niets te betekenen. Spreek mij maar nooit meer over uw voornemens. Want uw voornemens betreffen alleen de toekomst. En zoiets kan niet de naam „willen” dragen.

De vijfde tegenwerping: U doet uw best, en u probeert God te dienen en zalig te worden.

Dan antwoord ik u: Och arme! Zou dit betekenen, z'n best te doen om genade en de hemel (te verkrijgen), als u zo traag u inspannt? Zoals God spreekt over dat vasten, zo mag ook ik wel spreken over uw inspanning. Zou het zulk een vasten zijn, dat Ik verkiezen zoude, dat de mens zijn ziel een dag kwelle? Zo ook: zou dit de inspanning zijn die Ik verkiezen zoude, dat men het er zó afbrengt als u? Maar ik behoef mij niet met dit verweer in te laten. Uw eigen geweten is bekwaam om dit te

beantwoorden. Gij uw best doen? Uw geweten is zich voldoende bewust, dat u in gebreke blijft. U spant zich niet in voor heiligheid. Daarom is uw onbekeerlijkheid moedwillig.

Om dan-mensen die niet horen noch gehoorzamen wilt! - tot een konklusie te komen.

1. Uw ondergang komt uit uzelf voort. Gij kunt die God niet toerekenen. Hij biedt u de middelen aan om het verderf te ontwijken, en u wilt niet, Hos. 13:9.

2. Uw ondergang is hoogst rechtvaardig. U kunt geen gestrengheid of wreedheid voorwenden. O neen! Maar u zelf bent wreed, u verwijst uzelf naar de hel. De Heere dringt het Evangelie der genade bij u aan, maar gij verstoot het, Hand. 13:46.

3. Uw ondergang is niet te verontschuldigen. U hebt niets om uzelf vrij te pleiten. De Heere heeft u alle mogelijkheid tot verschoning ontnomen. Hij had u de zaligmakende kennis aangeboden, en gij hebt niet gewild. Hij heeft u Christus voorgesteld, maar gij hebt Hem niet begeerd. Ook goede werkingen, goede raad en bedreigingen, en u wilde niet. Uw mond is ten enenmale gestopt, als u omkomt, Matth. 22:12.

4. Uw ondergang is niet te ontwijken. Als gij buigzaam en vermurwd had willen worden, had er hoop kunnen zijn. Maar u wilde niet. Ge hebt uw nek verhard. En wat is dit anders dan een niet-willen? Daarom zult u schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zal zijn, Spr. 29:1.

5. Uw ondergang is niet te beklagen. Wiens ogen kunnen medelijden met u hebben? De wil wil haar wil, al zou ze zich het wee ermee op de hals halen, zoals wij plegen te zeggen. God noch de Engelen noch de heiligen (= kinderen Gods) kunnen zich over u erbarmen. Als de dief wil stelen en naar de galg verlangt, laat hem dan z'n gang gaan. Hij is geen voorwerp van medelijden. Zoals wij van een moedwillige zeggen: Niemand kan hem ertoe brengen, dat hij achterdocht krijgt, zo kan ook u niets ertoe brengen, dat ge op uw zaken acht slaat. En daarom bent u, als u rouwklaagt, niet te erbarmen.

6. Uw ondergang is verschrikkelijk. Niet één van al de plagen zal meer wroeging veroorzaken, dan de plaag die men zichzelf op-

zettelijk op de hals haalde. Er zal een tijd komen, dat ge op uw tanden zult knersen, uw eigen-wil zult vervloeken en uw eigen hart verfoeien: Wee mij, ik word geslagen*) en ik heb het mijzelf aangedaan. Ik ben in de hel, en ik heb die zelf aangestoken. Ik had het kunnen voorkomen, maar ik heb niet gewild.

TOEPASSING.

(Tot onderrichting). Laat u dan onderrichten voordat ge wil-lens en wetens uw verderf tegengaat. Verbeter zoveel ge kunt. Wég met al uw ongerechtigheden, de hinderpalen der ongerechtigheid en alle afgoden van uw hart! Werp ze maar in de beek Kedron. Stel zoveel mogelijk een goede (levens-)orde in, gebruik alle middelen ter zaligheid, zo nederig als u maar kunt. Laat er niet één huisgezin zijn, waar geen behoorlijke dienst van God gevonden wordt. Vaders, duldt geen zonden bij uw kinderen, noch gij, heren, in uw knechten **). Lieg of vloek niet. Wees niet begerig. Laat de oefeningen niet na, waar van iets goeds te hopen valt, opdat u niet zonder pardon, rechtvaardig, onvermijdelijk en zonder erbarmen omkomt, en het dan aan uw eigen wil in de Tophet tot in eeuwigheid te wijten hebt. Zoals David dan ook tot Salomo zeide, nadat hij hem het werk dat hij doen moest, voorgesteld had: „Maak u op en doe het, en de HEERE zal met u zijn”, 1 Kron. 22:16; evenzo kan ik tot u zeggen: Maak u op en doe het. Kom aan! ga aan het werk, wend geen uitvluchten voor, verneder u voor God, aanzie uw ellende, en betreur die, en de HEERE zal met u zijn!

Maar misschien zult u zeggen, dat dit een Pelagiaanse of althans een Arminiaanse stelling is. Maar toch, sta mij toe u aan te tonen, dat het de Arminiaanse leer is, om juist het tegendeel te verdedigen. Want u doet, alsof uw wil uw eigendom zou zijn, en dat u gerust doen kunt, wat u maar wilt; terwijl ge beweert, dat het wel uw wil is om u te bekeren, maar dat u dat niet kunt. En ingeval Hij u dan maar het „kunnen” gaf, erkent u daarmee

*) Letterl.: ik ben onder de roe.

**) „Boden”.

de Pelagiaanse dwaalleer toegedaan te zijn. Als God u maar de kracht verleende, dan zou u er het willen aan toevoegen, om dit te laten, enz.

Tenzij het geloof aan deze zaak in uw hart neerdaalt, kunt u niet recht vernederd zijn. Als u zeggen zou: Heere, ik zou in deze tijd graag vernederd worden, maar dat kan ik nu eenmaal niet, dan bent u nog nooit recht vernederd geweest. Een mens is nooit recht vernederd, zolang hij zichzelf vrij pleit. U beweert, dat u wel heiliger zou willen zijn, dat u wel beter wilde bidden, en dat u wel meer verbeteringen zou willen aanbrengen, maar dat u niet kunt. Dit betekent dat u uzelf aan het vrij pleiten bent en nog niet echt vernederd zijt.

Eerste uitvlucht. U verschoont uzelf bij alle zonden, behalve de erfzonde. De mens moet zowel over zijn dadelijke zonden als over zijn erfzonde vernederd zijn, en hij moet zich niet-te-verontschuldigen achten zowel vanwege het één als vanwege het ander. Maar u stelt al uw vernedering op uw val in *Adam*, als u een niet-kunnen voorwendt. Heere, ik geef toe, dat ik in zonden ontvangen en geboren ben, maar nu kan ik niets doen. Ik kan niet anders doen, al zou ik nog zo graag willen. Ik kan niet anders dan zo nu en dan eens drinken en dronken worden. Ik kan niet anders dan zo nu en dan in mijn overijling er een eed uitflappen, enz. Ik erken wel, dat ik in Adams lendenen deze onmacht over mijzelf gebracht heb. Maar al staat dat vast, gebiedt U mij dan toch nog, dat ik met mijn zonden moet breken? Want dat kan ik niet.

Dit is niet de manier om vernederd te worden, maar om zich in uitvluchten uit te putten. Weliswaar vereist de dadelijke verdorvenheid, die natuurlijkerwijs uit de erfzonde voortkomt..., één en dezelfde vernedering als de erfzonde. Maar op een andere wijze, ja met een nieuwe vernedering moet u vanwege uw dadelijke overtredingen vernederd worden. Zo niet, dan bent u nog on-vernederd en wendt ge maar uitvluchten voor. David vernedert zich over beide tegelijk, met een vernedering vanwege het éne, Ps. 51:5, én met een tweede vernedering vanwege het andere, vers 3. Maar zolang u op deze manier pleit, verschoont ge

uzelf vanwege uw dadelijke zonden, en bent u nog nooit echt vernederd.

Ten tweede. Ja, u verschoont uzelf ook ten opzichte van de erfzonde. Ach Heere, ik wilde wel zonder zonde zijn, maar dat kan ik niet. Als U maar wilde, dan kan ik. Gesteld dus, als het zo goed uw eigen zaak was geweest als die van Adam, dan zou u niet van de verboden vrucht gegeten hebben. En daarom was het zijn overtreding, en niet de uwe. Want u zou niet gezondigd hebben, als u het ook maar enigszins had kunnen voorkomen. En daarom verschoont ge uzelf ook op dit punt. Want u beweert, dat u niet gezondigd zou hebben, als u in zijn plaats gestaan had. Hij zondigde, toen hij anders had kunnen doen, maar u zou het niet gedaan hebben. Aldus verschoont ge uzelf ook in dit verband met de erfzonde.

En daarom kunt u niet vernederd zijn, zolang u op deze manier aan het pleiten bent. Het is waar, dat u, evenals Adam, vrijwillig gezondigd hebt. God heeft de mens recht gemaakt, maar zij hebben vele vonden gezocht, Pred. 7:29. Daar spreekt de Prediker over Adams staat der rechtheid. God schiep Adam recht. En dan zegt hij niet: „maar de mens heeft vele vonden gezocht”, alsof het alleen de schuld van hem was, die recht geschapen was. O nee! God maakte de mens recht, maar zij - let goed op! - hij geeft de schuld aan ieder mens, zo goed als aan Adam! -, maar zij hebben vele vonden gezocht. Dus behoorden wij vanwege onze oorspronkelijke verdorvenheid vernederd te zijn. Want u kunt niet vernederd zijn, zolang u op deze manier u vrij pleit. Nee, u verschoont uzelf, en daarom, u was nog nooit echt vernederd.

Ten derde. Ja, u pleit uzelf van elke zonde vrij. U doet, alsof uw zonden niet anders dan zwakheden waren, en alsof het met u er precies eender voorstond als met *Paulus*: Het goede dat ik wil, dat doe ik niet...; ik wilde wel godzaliger zijn dan ik ben, maar dat kan ik niet, en daarom maakt ge al uw zonden tot zwakheden. Want wat is een zonde uit zwakheid anders dan een zonde, waartegen de wil protesteert? U zegt, dat uw wil tegen elke zonde van u protesteert; u zou ze willen nalaten, maar dat kunt

ge niet. Zie dan eens, hoe ver ge nog verwijderd zijt van een oprechte vernedering. Uw *trotse* zonden (Ps. 19:14) betekenen totaal niets voor u, uw tegenwerking al evenmin, en uw moedwil ook al niet. Nee, al uw zonden zijn maar zwakheden. Ja, u maakt uw zonden enkel en alleen tot zwakheden, en nog wel: onvermijdelijke zwakheden. Onvermijdelijke zwakheden zijn van alle het meest te verschonen. Nu, zoals ge zegt, hapert het bij u aan het „niet-kunnen”. Zo maakt ge uw zonden niet alleen tot zwakheden, maar ook tot onvermijdelijke zwakheden, die u nooit zou kunnen ontwijken. Dat zou u wel graag willen, maar u kunt het niet, en daarom, als u deze weg inslaat, kunt u nooit vernederd zijn.

Ten vierde. U prijst uzelf nog meer dan God. Ja, als God u maar eens kracht en bekwaamheid zou geven om een nieuw schepsel te worden, dan doet ge, alsof ge dat aan uzelf, meer nog dan aan God te danken hebt. De wil betekent immers meer dan de kracht. De wil om te geloven en zich te bekeren en een nieuw schepsel te worden, dit zijn slechts de eerste beginselen. Als God u daaraan maar wilde helpen, dan - zegt ge - zou u de rest er wel aan toevoegen. U zou dan wel geloven, u zou u dan wel bekeren en u zou dan wel een nieuw schepsel worden. Als God u dan maar de kracht verlenen wilde, dan zou u er de daad wel aan toevoegen. En daarom prijst ge uzelf nog meer dan God. Want inzake de zedelijke vermogens, die een nadere betrekking op de werkingen hebben, is de werking zelf voorname dan het vermogen. Dat is inderdaad waar. De wil om iets te doen, is beter dan de kracht, en die beide komen van God. Zo laat ons dat de Apostel zien: Het is God Die in u (hij spreekt hier over Gods kinderen!) werkt, beide het willen en het werken, Fil. 2:13. Let wel! De wil én de daad; eerst namelijk de wil, en daarna de kracht om tot de daad te komen. De wil is Gods voorname zegen. En dit is de reden, waarom de staat van Gods kind onder Christus thans beter is, dan ze vroeger in de staat der rechtheid was. Want toen had de mens alleen maar de kracht, als hij zelf wilde; maar nu heeft hij zowel de kracht als de daad zelf. Dit is waar, zeg ik, dat namelijk de wil meer betekent dan de

kracht. En daarom was u nooit in uw leven echt vernederd, wanneer u beweert: O, ik wilde wel, als ik nu ook maar kon! Ge doet, alsof ge meer aan uzelf te danken hebt dan aan God, als God u nog eens bekeren zou. En daarom bent u nog niet in staat u te bekeren. Waarom niet? Omdat ge nog niet vernederd bent. Want ge staat nog veel te trots tegenover de Heere.

Ten vijfde. Ja, gij kunt God zelfs niet om de wil bidden. Want u bent opgeblazen, zodat ge u inbeeldt dat ge die wil al bezit. Ik heb, zegt u, zo'n goede wil om goed te zijn als ieder ander, maar het is mij niet mogelijk te doen wat ik zou willen. Dus zijn al uw gebeden tot God niet anders dan een bespottung. De godzalige, vernederde ziel bidt, zoals de Oude kerk placht te bidden: Heere, geef mij een wil om goed te zijn, daar mijn eigen wil zich (tegen U) verzet. Maar u kunt dat niet bidden. U bent een veel te rijke bedelaar om zo te bidden. Want u bezit al een goede wil, naar uw mening. Niemand kan ergens om bidden, als hij het gemis ervan niet beseft. „Indien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere”, Jak. 1:5. Hij kan nergens om bidden, als hij niet weet dat het hem ontbreekt. U bidt dus ook niet om de wil, want u denkt niet, dat u die ontbreekt. Ja, als God u bekeerde, zou u er Hem geen dank voor kunnen brengen dat Hij u bekeert, omdat uw wil het daaraan niet ontbrak. Mogelijk, dat u Hem bidden zult om het vermogen, totdat u dat hebt, en dat u Hem dan dank zegt voor dat vermogen, wanneer u het hebt. Maar u kunt niet bidden om de wil. Want naar uw gedachte, hebt ge die reeds. En ook kunt u Hem niet bedanken voor de wil, omdat die uw eigendom is. Omdat u zo duivels-hoogmoedig en nog nooit sinds uw geboorte vernederd bent, ja omdat u zo trots bent dat al uw gebeden en al uw dankzeggingen niet anders dan spottaal is., hoe kunt u dan verwachten dat God u bekeert, daar uw hoogmoedige hart tot God durft te zeggen, dat u Hem niet bedanken zou, al deed Hij het!

Ten zesde. U geeft God in alles de *schuld*. Want het is precies, alsof u zou zeggen: Ik kan er niets aan doen. Als God mij niet de bekwaamheid geven wil, wat kan ik er dan aan doen? Mijn wil is even goed als die van een ander. Wanneer deze of gene zo ijve-

rig en zo hemelsgezind zijn, dan geeft God hun daar de kracht voor. Maar (en God weet dat) mijn wil is even goed als die van hen. Ik zou graag evenveel goed doen als de beste, maar dat kan ik niet. Och! als God mij toch maar de bekwaamheid wilde geven, dan zou ik wel willen. M'n beste, hoed u voor deze inbeeldingen. Want ge geeft in alles God de schuld, terwijl de schuld bij uzelf ligt. Want u wilt niet bekwaam zijn. U geeft (zeg ik nogmaals) God in alles de schuld.

1. Want u geeft de schuld aan de natuur. Dat is zo mijn karakter, zegt u, en ik kan het niet, al zou ik wel willen. Maar 't is nu eenmaal zo mijn aard, dat ik niet kan. Ge geeft de natuur de schuld, en daarom geeft u God de schuld, omdat Hij u geen beter karakter geeft. God is het, Die het karakter van de mensen bepaalt. Het karakter van de één is meer opvliegend, dat van een ander meer vreesachtig, dat van een derde wat traag, en van nog weer een ander wellustiger. Geeft u dus uw natuur de schuld; zegt u: mijn natuur is nogal opvliegend en toornig? Och arme! dan geeft u God de schuld. Want Hij beschikt over 's mensen natuur en karakter. Daarom kiest u de zijde van de rampzaligen, die zeggen: Waarom hebt Gij mij alzo gemaakt? Rom. 9:20. U geeft God de schuld. „Ik wilde dat wel niet doen, maar och, 't ligt in mijn aard, ik kan er ook niets aan verbeteren”.. Nee, maar u wilt God de schuld geven! Nee, nee, dit is uw natuur, en u bent met die natuur best tevreden.

2. U geeft de schuld aan de verzoeken. Ongelukkigerwijs val ik vaak in verzoeken, zegt u. Ik werd ertoe verzocht, anders zou ik het niet gedaan hebben. Dit betekent ook de schuld op God werpen. Want het is Zijn voorzienigheid, de verzoeken te ordineren. Die en die verzoeken voor deze, en zulke voor die persoon, nu eens deze en dan weer gene verzoeken. Gods voorzienig bestel beschikt telkens, welke verzoeken ieder mens hebben zal. De één zal verzocht worden tot trots, een ander tot toorn, een derde tot wraak, en een vierde tot gierigheid. Inderdaad, God verzoekt niemand, maar Hij verordent de verzoeken

van de mensen. „Niemand als hij verzocht wordt, zegge: Ik wordt van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade en Hij Zelf verzoekt niemand” (Jak. 1:13). O nee, maar een ieder wordt tot zonde verzocht door zijn eigen begeerten. Zo zou u spreken, als u vernederd was. Maar u geeft God de schuld. 't Was de schuld van de verzoeking, dat ik het deed, zegt u. Dit betekent hetzelfde, als wanneer u zou zeggen: het was Gods schuld, dat ik het deed. Want het was Gods voorzienige leiding, die toeliet dat deze verzoeken u overkwamen.

3. U geeft de schuld aan de tijd. Het zijn boze tijden, zegt u; ik zou zo niet leven, maar het komt, omdat de tijd het eist. Ik zou meer willen vasten, het gehoorde Woord willen overdenken, en veel ijveriger willen zijn dan ik ben.. Maar de tijden zijn boos. Dit betekent ook: God de schuld geven. Want God bepaalt ieders tijd. Als ik maar in de tijd van Christus, of in die van Paulus, of van koningin Elizabeth geleefd had, dan zou ik wel zus of zo gehandeld hebben, zegt u. U geeft God de schuld, want God bepaalt de tijd. Toen God van alle eeuwigheid Zijn algemene raadsplan maakte, stelde Hij ook vast, wie het eerst, wie daarna, en wie het laatst zouden leven; ook: wie hier, en wie daar wonen zouden: die mensen in Rochford, zij in Londen, enz. De Apostel zegt: Hij „heeft uit énen bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt om op den gehelen aardbodem te wonen, bescheiden hebbende de tijden te voren geordineerd en de bepalingen van hunne woning”, Hand. 17:26. Let wel: Hij heeft de plaatsen en tijden verordend, de tijd wanneer, en de plaats waar zij leven zouden. God stelt der mensen tijden vast. En daarom, wanneer u de tijd de schuld geeft, dan geeft u God de schuld.

4. U geeft de schuld aan *dit* gebod. Als er nog een ander gebod zou zijn naast dit gebod, dan zou ik het wel doen (zegt u), maar dit kan ik niet volbrengen. Als het een ander gebod betrof, dat heel anders was dan het onderhavige, dan zou ik het graag op mij nemen. Maar dit kan ik niet op mij nemen. Als het een andere verplichting dan deze betrof, dan zou ik wel iets anders doen

in plaats hiervan. Maar om alle ongeregelheden uit mijn gezin te weren, och! dat kan ik toch niet. Ik kan dan mijn zaken niet verrichten, ik zou dan evengoed geheel geen herberg kunnen houden, als ik niet aan iedereen toestond te vragen wat hij wenste. Dit kan ik niet doen. Dan betekent ook dit, dat u de schuld op God werpt, omdat Hij een gebod als het onderhavige maakte. Dan zou Hij er goed aan gedaan hebben, als Hij een andere Wet gemaakt en een ander Evangelie geschreven had, en dan zou u dat wel onderhouden hebben. Zo legt u dus de schuld op God. Want Hij is het, Die al deze geboden gemaakt heeft. Dit zijn des HEE-REN geboden, Deut. 6:1. De HEERE heeft al die geboden uitgevaardigd, en ook dit gebod. En als u daarom hieraan de schuld geeft, dan geeft u aan God de schuld.

5. U geeft de schuld aan ongeluk en tegenspoed. 't Was mijn ongeluk, 'n feeks van 'n vrouw te trouwen. Daarom kan ik niet anders dan mij boos maken en buitenshuis m'n heil zoeken. Och arme! de huwelijken zijn in de hemel gesloten, God heeft ze besloten en daarom geeft u aan God de schuld. 't Was mijn ongeluk - zegt u -, dat het met mij verkeerd ging, omdat ik in een dergelijk gezelschap verzeilde, en daardoor op het verkeerde pad terecht kwam. Ik had wel graag gehad dat het anders geweest was, maar dát geluk had ik nu eenmaal niet, en het viel voor mij wel erg ongelukkig uit. Aldus begaat u een dubbel kwaad. U gedraagt u nl. als een *atheïst*, door van een „fortuin” (= geluk) te spreken, zoals die mensen (bij de profeet), die een tafel voor de fortuin aanrichtten (zoals het woord in Jes. 65:11 eigenlijk betekent). U begeert, zeg ik, een dubbel kwaad: het éne, omdat u het een fortuin noemt, en het andere, omdat u de schuld aan God geeft. Want datgene wat u zo goddeloos „fortuin” en geluk noemt, dat is - zoals Aristoteles zegt - iets van de godheid. En daarom, als u de schuld geeft aan een kwade fortuin, dan legt u de schuld op God, zodat gij hieraan merken kunt, dat u nog nooit echt vernederd kunt zijn, zolang u op deze manier uw zaak bij God bepleit.

Ik zou het erg graag willen, zegt u, maar ik kan het niet. Nooit

- zeg ik - kunt u vernederd zijn, want dit betekent dat ge God de schuld geeft. Weliswaar mag een kind Gods, dat van onwillig gewillig gemaakt is, zijn onmacht tegenover Christus belijden, zonder dat hij God er de schuld van geeft. „Heere, ik kan mijn hoogmoedige hart maar niet vernederen, noch deze mijn betoverende lusten kruisigen. Heere, ik mis de kracht om dat te doen. Daarom bid ik U, om mij te helpen. Ik herhaal: Een kind van God, dat oprecht gewillig is om het te doen, mag tegenover Christus wel zijn onmacht belijden. Ja, Christus' beloften kunnen nergens anders toepassing vinden, dan waar de ziel werkelijk haar onmacht erkent. Hij geeft de moeden kracht en vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft, Jes. 40:29. Ook al ligt de ziel maar aan haar hart te wrikken en te trekken, en het toch maar niet opwaarts krijgen kan, terwijl zij alle heilige middelen ertoe aanwendt en het dan toch nog niet kan, dan is zij vermoeid van het trekken aan hetgeen zij niet kan (bereiken, nl.); zoals u wel weet, dat het een ieder vermoeien moet, die aan een molensteen wrikt en trekt, die hij toch niet optillen kan. Wanneer de ziel dus voor een niet-kunnen komt te staan, dan zegt Christus: Ik zal u kracht geven; en al heeft zij dan ook geen kracht, Ik zal haar bekrachtigen. Dus een kind Gods mag wel eens zijn onmacht naar voren brengen, zonder evenwel aan God de schuld ervan te geven. Maar dan vernedert hij zijn ziel vanwege alle voorafgaande onwil, ja ook van zijn huidige, veel vuldige onwil. Maar u kunt, zolang u leeft, nooit vernederd zijn, als u die onmacht voorwendt, want dan geeft ge God de schuld.

6. U kunt niet vernederd zijn, aangezien u de schuld van uw zonden niet alleen op God legt, maar ook over al Gods wegen klaagt. 't Is alsof u zeggen wilde: Waarom gebiedt Hij mij toch dat ik mij bekeren zal, daar Hij toch immers wel weet, dat ik dat niet kan. Waarom klaagt Hij dan nog? Rom. 9:19. Hij weet toch wel, dat ik het niet kan. Waarom eist Hij dan van mij hetgeen ik niet kan? Of waarom belooft Hij mij zegeningen, ingeval ik het doe, daar Hij toch wel weet, dát ik het toch niet kan? Waarom helpt Hij mij om meer en meer te kennen? Hij is mij met deze

kennis maar tot schade; Hij maakt dat mijn zonden nog erger zijn, die ik toch niet nalaten kan. Want mijn zonden verzetten zich nu tegen mijn kennis, en de predikanten zeggen, dat dit des te erger is. Dit is dus al het voordeel dat ik met al uw prediken opdoe. Ja, zo vindt ge ook nog iets om over te klagen in al Gods bestraffingen.

Waarom - zegt u - straft Hij mij vanwege het niet nakomen van hetgeen ik toch niet kan? En zo bent u er ver vandaan om vernederd te zijn. Voorwaar, zo is het! U zou grote winst kunnen doen met de kennis, de vermaningen, bestraffingen en kastijdingen, maar dat wilt u niet. Is het niet gemakkelijker, een zonde na te laten, als u ze kent, dan wanneer u er onwetend van bent? Of om aangedaan te zijn, als u vermaand wordt, dan wanneer u totaal niet vermaand wordt? Of om een zondige wandel af te breken, wanneer God die door kastijdingen voor het vlees bitter gemaakt heeft, dan toen ze u zoet waren? Is het niet gemakkelijker met uw dronkenschap te breken, wanneer uw overdaad voor uw maag bitter is, dan toen ze u aangenaam was? Zo staat het nu ook met alle andere zonden. U zou zeer veel van God kunnen verkrijgen door middel van Zijn handelingen, maar u wilt niet. Waartoe zoudt gij nog meer geslagen worden? U wilt toch maar de afval des te groter maken! Gij wilt, zegt God; dit is Godstaal. Hij klaagt over uw wil, maar gij over Zijn wil. Waarom slaat Hij mij steeds, ik kan toch niet anders dan afvallen? Ik kan toch niet doen, zoals Hij wil dat ik doen zal? Mogelijk dat uw hartstochten wat geschikter zijn, dan dat zij zulks zouden zeggen. Maar dit inwendig gemor is er bij u, als u beweert, dat het u aan een niet-kunnen hapert. En daarom kunt u niet recht vernederd zijn.

TOEPASSING 2. (Tot ontdekking).

Als het zo is, dan is de reden waarom gij u niet bétert, niet omdat u niet kunt, maar omdat u niet wilt.

Ziehier dus de bedrieglijkheid van uw hart!

1. Als God mij genade wilde geven, dan zou ik gewillig alles

nakomen. Dit is niet anders dan de bedrieglijkheid van uw hart, dat arglistig is, meer dan enig ding (Jer. 17:9). Want uw hart liegt op dit punt tegenover God, als u zegt: Ik zou het zo graag doen, als God mij maar de bekwaamheid wilde geven. Dan liegt u dus, en God weet dat het niet waar is. Evenals de moedwillige Joden deden: zij wilden wel Gods volk zijn, zij wilden ook wel op God vertrouwen. En toch is het, alsof God tot hen zei, dat zij het liegen. „Ik wist, dat gij hard zijt, en uw nek een ijzeren zenuw is en uw voorhoofd koper”, Jes. 48:4. Zoudt gijlieden in Mij geloven willen? Nee nee, Ik weet dat gij wederspanning zijt en niet wilt. Zo weet God ook, dat gij wederspanning zijt. Ik kan (zegt u) niet inzien, dat het zo'n zonde is, om eens „waarachtig!” of „sakrament” te zeggen. Ik kan ook niet inzien, dat het zo'n grote zonde is, om niet elke dag met mijn gezin te bidden of om elke rustdag de preek niet te bespreken. Als ik kon inzien dat dat alles wel zonde was, dan zou ik me wel verbeteren. Nee nee, dat jockt u tegenover God. U bent weerbarstig en u zou graag zien, dat het geen zonde was. Ook wilt u dat niet geloven. En al wist u dat het een zonde was, dan zou u het toch nog niet willen verbeteren.

2. Daarom beknibbelt u God en verzoekt u de Heere. Als God mij genade zou willen geven - zegt u, - dan zou ik het doen. Dit is niets anders dan met de Heere een spelletje spelen. Want waarom probeert u niet dagelijks wat u zou kunnen doen. Als God mij maar wilde opwekken en overreden, mij aansporen en bekwaamheid geven - zegt u -, dan zou ik het wel doen. Och arme, u beknibbelt God, zoals het volk deed, toen het sprak: „Dat Hij nu afkome van het kruis en wij zullen Hem geloven”, Matth. 27:42. Zij wilden helemaal niet in Hem geloven. Dit was niet anders dan beknibbelen. Christus had genoeg voor hen gedaan om ze te dóen geloven, als zij maar enigermate zulk een wil gehad hadden. En dit was dus niets anders dan een uitvlucht van hun bedrieglijke hart.

3. Daardoor schudt u het Woord van u af, als u het gehoord

hebt. Ja, u zegt wel: God moge mij de genade geven, om zó te handelen als Hij mij vandaag geleerd heeft. Och arme, ik kan van mijzelf toch niets geven. Moge God mij daarom de genade geven. En zo schuift u het van u af en denkt er zelfs niet meer aan. U doet precies eender als mensen, die men „peters” (= doopge-tuigen) noemt, op bepaalde plaatsen plegen te doen. Zodra hun nl. bij het doopvont bevolen is om opzicht op het kind te hou-den en om erop toe te zien, dat het in de dienst van God opge-voed wordt, gaan zij direkt weg en laten deze taak aan de vaders over, met het verzoek: „Ik verzoek u, deze taak op u te nemen.” Zo nu legt ook gij uw last voor de deur van God neer. Als God u een bepaalde plicht oplegt, dan deponeert u die voor Zijn deur, alsof het daar ergens haperde; en dan laat u ze daar liggen, zon-der zelf de zaak eens ter hand te nemen. En u zegt: God geve mij genade. Want de bekering is een gave Gods. Als Hij ze mij niet geeft, dan kan ik mij ook niet bekeren. Ik zou het wel willen doen, maar ik kan het niet, als Hij het mij niet geeft. Op zich-zelf is dit een zeer juiste uitspraak. En het past een godzalige ziel, die ernst maakt met de (heils-)middelen, terdege om zo te spre-ken. Maar u schudt het van u af, om het voor Gods deur neer te leggen, alsof het daar haperde. God zegt u heel duidelijk, dat het aan Hem niet ligt. God wil, dat zij allen tót bekering komen, 2 Petr. 3:9. Maar u wilt niet komen. En dit is het bedrog van uw hart, om het van u af te schudden.

De reden waarom gij u niet bekeert, is dus niet, omdat ge niet kunt, maar omdat u niet wilt.

TOEPASSING (3).

O, mijne broeders, leert dan toch vernederd te zijn. Want dit stuk dringt op grote vernedering aan.

1. Want de hoogmoed des harten ligt niet zozeer in 's mensen onmacht als wel in zijn onwil. Wanneer een ziel alles wat haar mogelijk is, doet, en zoveel zij kan, haar leven herziert, en daarbij zoveel en zo vaak mogelijk de heilsmiddelen in acht neemt, dan getuigt dit niet van een trots hart. Maar vooral is dat wel het ge-

val, wanneer men in de onwil blijft steken. „Zult gijlieden dat dan nog niet horen, zo zal mijne ziel in verborgene plaatsen we-nen vanwege den hoogmoed”, Jer. 13:17. Let wel: vanwege uw hoogmoed. Als gijlieden niet wilt.. Hij zegt dus niet: Als gijlie-den niet kunt, zo zal mijne ziel wenen vanwege uw hoogmoed. Dus het ligt niet aan uw onmacht, maar aan uw onwil. Denk nu niet, dat hierdoor 's mensen wil verheven wordt. O neen, dit punt dringt zozeer tot vernedering van de wil, als maar iets anders ter wereld zou kunnen. Want hier bevindt zich al de hoogmoed van de wil. En daarom moet u op dit punt vernederd worden.

2. Hier ligt vooral ook het verharden van het hart. Wanneer het iemand hapert aan de onmacht, zo iemand verhardt zijn hart niet hoe langer hoe meer, maar die blijft slechts (steken) in die hardigheid van hart, die hij tevoren al had. Gel., u verhardt dán uw hart, wanneer u niet gehoorzamen wilt. En daarom is op dit punt uw vernedering zo hoogst noodzakelijk, om n.l. vanwege uw onwil vernederd te worden. Van Farao staat geschreven, dat hij zijn hart verhardde, Ex. 9:34. En wat volgt er dan? Hij wilde de kinderen Israëls niet laten trekken. Dus uw onwil is het, die uw hart verhardt. Klaagt u over de hardigheid van uw hart? O ga dan heen om uw ziel vanwege uw onwil te vernederen. Want dat is de verharder van uw hart. Ja, sta mij toe, u dit te zeggen: U hebt niet meer hardigheid van hart dan een kind of een zuige-ling, behalve die verharding die uw onwil u berokkend heeft. En daarom hebt u voldoende reden om u vanwege uw onwil te ver-nederen.

3. Hier sputtert vooral uw hart tegen in. Wanneer een kind van de ouders iets opgedragen krijgt, maar voor de onmogelijkheid staat het te doen, dan gehoorzaamt het, voor zover het kan; al-leen, het hapert bij dat kind aan het kunnen. Daarom is het geen tegenstrevende ongehoorzaamheid. Ongehoorzaamheid is het, wanneer iemand niet wil; b.v. als iemand een tegensputterende zoon heeft, die de stem van zijn vader niet gehoorzamen wil, Deut. 21:18. Evenzo bestaat vooral hierin het tegenstreven van

uw hart, en daarom wordt op dit punt de meeste vernedering vereist.

4. Hier komt de grootst mogelijke verachting van Gods wetten openbaar. Het gezag wordt nooit zo zeer geminacht, dan wanneer men zich daaraan niet wil onderwerpen. Een vader wordt veracht, als een zoon niet naar hem wil luisteren; en een heer wordt veracht, wanneer de knecht niet doen wil, wat hem geboden wordt. Ja, een gebod kan alleen maar uit onwil veracht worden. Het kan verzuimd en niet gehoorzaamd worden uit onmacht, maar het kan alleen maar uit onwil veracht worden. „Zo gij Mijne inzettingen zult smadelijk verwerpen en zo uwe ziel van Mijne rechten zal walgen, dat gij niet doet al Mijne geboden,” Lev. 26:15. O, hoeveel oorzaak hebt u dus om vernederd te zijn, als u de HEERE smadelijk verwerpt! Hij kan niet dulden, dat men Hem smadelijk verwerpt. Hij kan nog eerder een ander kwaad verdragen, dan deze, nl. dat men Hem zou versmaden. Maar veracht en versmaad te worden, wil noch kan Hij verdragen. „Om drie overtredingen van Juda, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de wet des HEEREN verworpen hebben”, Amos 2:4. Hij wil de straf voor deze zonde niet afwenden, wanneer de mensen Hem verwerpen. Hoe heel erg nodig is het dus voor u, om vernederd te zijn onder uw onwil, waardoor u het gebod verwerpt.

TOEPASSING (4). Opwekking tot *dankbaarheid*.

Nu komt er een woord tot u allen, die godzalig zijt. O, welk een genade heeft de Heere u betoond, en hoe dankbaar behoort u te zijn! Nooit was er zulk een genade als deze, nl. om genade te bewijzen aan de moedwilligen. O, ellendige ziel, al is haar jammer nog zo groot, toch is zij daarom nog niet het ware voorwerp van barmhartigheid. Want hoewel ellendigheid het voorwerp van erbarmen is, toch is deze, indien zij met moedwil gepaard gaat, niet te beklagen. En nu bent u zo moedwillig geweest, als het maar kan. Allen zijn wij uit één rots gehouwen. De Heere heeft u niet alleen aan barmhartigheid en genade geholpen, maar

ook aan de wil, om die te aanvaarden. Toen Lot onwillig was om Sodom te verlaten, nam de HEERE hem bij de hand en trok hem met geweld mee. Hoor nu eens, hoe de Bijbel daarover spreekt. De Engelen „grepen dan zijne hand.., om de verschoning des HEEREN over hem; en zij brachten hem uit en stelden hem buiten de stad”, Gen. 19:16. Alsof Hij wilde zeggen: Zoudt ge nog gaarne wat willen vertoeven? Dat zult ge niet! Zoudt ge nog willen dralen, om door vuur en sulfer verteerd te worden? Dat zult ge niet! De HEERE was hem barmhartig, of hij nu wilde of niet. Evenzo had u geen erbarmen jegens uzelf, maar de HEERE wel. U was onwillig tegenover de genade, en de HEERE heeft aan u genade geschonken, of u nu wilde, ja dan neen. Hij gebod Zijne goedertierenheid, Ps. 42:9. Ga heen, genade, en omvang hem; ga, goedertierenheid, en maak dat hij u aanvaardt. Het is niet zo, alsof God u tegen uw wil bekeerde. Want toen Hij u bekeerde, werd uw onwil weggenomen. Maar Hij maakte u in plaats van onwillig gewillig. O, die eindeloze genade van God, en die oneindige redenen, die u hebt om dankbaar te zijn!

TOEPASSING (5): Een heilzame vermaning.

Ook nog een woord tot u, die het voortdurend in uw moedwil probeert uit te houden. Is het zo, dat u blijft steken voor uw onwil? Wel, wees dan vermaand om u wat ijveriger in uzelf te vernederen voor de Heere. Uw vermetelheid is onverdraaglijk, dat ge nl. de distelen en doornen, tegen God ten strijde durft opsteken. Weg ermee, en word wijs! Gij verhardt uw eigen hart, en gij ontnemt uzelf steeds meer de bekwaamheid om u daarvan te bekeren. Gij versmaadt de Naam van de HEERE, door die weerspanningheid van uw tegenstrevende wil. U kunt nooit behouden worden, indien uw wil zich niet buigt. Alvorens Christus Zich met de ziel wil inlaten, zal Hij eerst vragen: wilt u zelf wel? Evenals Hij de blinde vroeg: Wat wilt gij dat Ik u doen zal? Heere, zei hij, dat ik ziende mag worden, Luk. 18:41. Zo luidt ook de eerste vraag die Hij aan u voorlegt: wat wilt gij? Heere, dat ik ootmoedig, bekeerd en gereinigd moge zijn. Dus als gij moedwillig zijt, hoewel Hij u nooit onder handen neemt, maar u aan uzelf overlaat, dan zal Hij gerechtvaardigd worden in uw eeuwige schande.

OPROEP TOT AANDACHT.

1. Is het al niet genoeg, dat u in Adam vrijwillig gevallen zijt? Maar moet u dan ook nog opnieuw vrijwillig uw weerspanning tonen? God roept u thans tot de genademiddelen. Die hebt u al eens weerstaan. Wilt u ze dan moedwillig nogmaals weerstaan? Evenals Israël (echter ten onrechte) tot zijn broeders sprak: „Is ons de ongerechtigheid van Peor te weinig, van dewelke wij niet gereinigd zijn tot op dezen dag? Dewijl gij u heden van achter den HEERE afkeert”, Jozua 22:17v., zo kan ook ik vragen: Is uw vrijwillige afval in *Adam* u dan te gering, waarvan gij nog niet gereinigd zijt tot op deze dag? Maar moet u ook Christus nog vrijwillig weerstaan?

2. Let erop, dat zelfs de kinderen Gods, die niet half zo onwillig zijn als gij, die eerder voor een niet-kunnen blijft steken (: „ik wilde het goede wel doen, maar ik kan het niet”)..., zelfs Gods kinderen - zeg ik - proberen zich dagelijks te vernederen. O ellendig mens die ik ben, zegt Paulus in Rom. 7:24. Hij was toch één van Gods kinderen, een erfgenaam van de hemel en verzekerd van de zaligheid. En als zo iemand dan van zichzelf uitroept dat hij ellendig is, o hoeveel te meer hebt u het dan nodig om vernederd te zijn! Want u bent a.h.w. nog een kind der hel, een erfgenaam van de verdoemenis, moedwillig in uw zonde tot dit uur toe. O, ellendig mens die ik ben!

3. Ga eens na, hoe naarmate iemands zonde schandelijker is, hij des te meer reden heeft om zich te vernederen. Uw zonde is hoogst schandelijk. Want u richt uzelf te gronde. Zij hebben het tegen U verdorven, Deut. 32:5. Zo verderft gij uzelf, uw wil verderft zichzelf.

4. Ja, ga eens na, dat er geen groter schande bestaat, dan zichzelf van het leven te beroven. Gij verderft uzelf. O Israël, Gij hebt uzelf verdorven (Hos. 13 : 9). Het is nog eervoller om als een misdadiger aan de galg opgehangen te worden dan zichzelf te vermoorden. Gooi hem in een gat, steek hem een stok door het lijf, richt een gedenkteken voor zijn schande over hem op (ik weet niet, of het bij u ook zo toegaat, maar dat is op sommige plaatsen wel het geval, wanneer iemand zichzelf van kant maakt). Evenzo brengt gij uzelf om, ja - wat nog erger is! -

't beste van uzelf; want u maakt uw ziel van kant. Laat dan uw boze wil u maar kwellen: Wat ben ik toch voor een krankzinnig mens! Ik hunker naar deze (verkeerde) lust, en ik wil met die *hartstocht* niet breken; precies zoals het volk deed: Wij willen een koning over ons hebben. Nee, zei Samuël, de HEERE uw God is uw Koning. Ja, maar wij willen een koning hebben! Evenzo zijt ook gij moedwillig en wilt hetzelfde doen. Och, doe het toch niet! De HEERE verbood het u. Jawel, ik wil het.. Dus, u bent moedwillig en wilt naar de hel. Plaag uw eigen hart daar maar mee. Wanneer een moedwillig misdadiger later te weten komt, dat - ingeval hij niet moedwillig geweest was - de rechter hem gespaard zou hebben.., o, hoe zal dat hem plagen en kwellen! Dan zou hij zelfs wel zijn haar uit kunnen trekken, en zijn eigen vlees kunnen verscheuren. Welk een krankzinnig mens was ik toch! Want ik heb het pardon, dat mij enigszins aangeboden werd, verworpen. Zo verzaakt gij uw eigen, u aangeboden genade, uw eigen weldadigheid. „Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid”, Jona 2:8. Plaag daarmee dan uw eigen hart: ik heb mijn eigen weldadigheid verlaten.

5. Bedenk toch, dat als gij uw eigen ziel maar met deze aandachtige overwegingen wilde plagen, het uw eigen begeerten onder de voeten zou doen vertreden, om ze toe te roepen: Eruit, henen uit! zoals zij dat hun afgoden toeriepen, Jes. 30:22: „Henen uit! ” Hier is voortaan geen plaats meer voor u. Want ik verlaat mijn eigen weldadigheid, zolang ik u bij mij houd.

Zo heb ik u nu bewezen, dat - tenzij gij gelooft, dat dit punt in uw hart geworteld is - gij nog nooit recht vernederd kunt zijn.

I. Aangezien gij hierdoor uzelf van al uw zonden, behalve de erfzonde, vrij pleit.

II. Ja, u pleit u zelfs van die erfzonde vrij.

III. Ja, u maakt van al uw zonden niet anders dan onvermijdelijke zwakheden.

IV. Ja, u geeft aan uzelf meer eer dan aan God.

V. U sluit de weg tot de genade troon af.

VI. Ja, u schuift alle schuld op God; 1. omdat u de schuld aan de natuur geeft, 2. aan de verzoeking, 3. aan de tijd(en), en

4. aan het gebod.

VII. Ja, u hebt iets aan te merken op al Gods handelingen.

O, hoed u dus voor deze goddeloze *pleidooien* en uitvluchten. Laat ik hier nog vier of vijf dingen, die nog niet genoemd zijn, erbij stellen.

1. Deze zelfde uitvluchten zijn de reden, waarom u zo traag en nalatig bent in het gebruik van de genademiddelen, te weten: omdat gij uw hart laat voorwenden: Och, wij kunnen dat niet doen; wij kunnen dit kwaad niet onder de knie krijgen. Waarom weigerde de onrechtvaardige rentmeester eerlijk te werken, om aan de kost te komen? „Ik kan niet spitten”, zei hij, Luk. 16:3. En daarom weigerde hij te werken. En daarom is dit ook de reden, waarom u niet méér bidt en niet méér verbeteringen (in uw levenswijze nl.) aanbrengt, enz. Gij laat uw hart aldus tegenspreken: Ik kan het niet doen. Dit is de oorzaak, waarom u aarzelt om te werken. Hoe weet u echter, wat er zou kunnen gebeuren, als ge u aan het werken begeven wilde? Maar och-arme! ik kán het niet doen, beweert u. En daarom bent u dood en lomp en lui tegenover alle goede instellingen. Schud deze luie tegenwerpingen van u af. Anders zult u nooit aan het werk willen gaan.

2. Dit tegenspreken legt een ongunstig getuigenis af ten opzichte van de godzaligheid en vroomheid. In het algemeen denken de mensen, dat de godsdienst een vervelende, en dat heiligheid een totaal onmogelijke zaak is. Wij kunnen toch geen heiligen zijn, en het is ons immers onmogelijk om zo godzalig te leven. Deze uitvluchten leggen een ongunstig getuigenis af tegen de religie; zoals de verspieders een kwaad gerucht uitbrachten over Kanaän, Num. 13:32. Wat zegt nu de Bijbel in het vorige vers? „Wij zullen tot dat volk niet kunnen optrekken, want het is sterker dan wij,” vers 31. Dit maakte op het overige volk een verkeerde indruk, wat hun ingaan in Kanaän betreft. In het algemeen dachten zij, dat daar wel niet veel van terecht komen zou. Zij waren immers niet sterk genoeg om het te winnen. Zo

brengt ook gij een kwaad gerucht voort inzake het hemelse Kanaän. U zegt: Het vlees is ons te sterk, de duivel te machtig, de verzoeken zijn te groot, en het is ons onmogelijk die alle te bestrijden; wij kunnen ze niet de baas worden. Dit (herhaal ik) brengt een kwaad gerucht over de godsdienst, want u maakt de anderen bevreesd. Ik kan geen levendmaking verkrijgen, ik kan mijzelf niet verloochenen.. Zo brengt u een kwaad gerucht voort inzake deze plichten, en dus staat u schuldig aan die verkeerde geruchten, die alom rondwaren.

3. Dit tegenspreken is een *morren tegen* God, alsof u zei: Waarom geeft God mij zulke geboden, die ik toch niet houden kan? Waarom gebiedt Hij mij om een begeerte uit te roeien, die ik toch niet uitroeien kan? Dit is niet anders dan morren tegen God, zoals die murmurerende discipelen in het Evangelie deden. Toen hun gezegd werd, dat zij Christus' vlees eten moesten, en zoals het lichaam spijszuchtig, zo behoren uwe zielen Christus te nuttigen; zeiden zij: „Deze rede is hard; wie kan dezelve horen?” (Joh. 6:60). En Christus legde deze uitspraak als een murmurering uit, vers 61. Alsof zij zeiden: „Dit kunnen wij niet doen; en: dit is zo moeilijk, dat zijn wij niet bij machte te doen.” De Bijbel zegt, dat het „murmureren” was. Want Jezus wist bij Zichzelf, „dat Zijne discipelen daarover murmureerden”. Die uitvlucht van hun onmacht was een murmurering. Dat geldt ook u, wanneer u op de volgende manier mort: „Zo kan ik mij niet gedragen; ik kan zo niet geloven”, enz. Dit is tegen God murmureren, ja dit zal u tenslotte tot afval brengen, als u uw hart toelaat zó te pleiten.

Mogelijk bent u thans nog een trouw belijdend lid van de kerk, doch al was u nog zo meelevend, en u hield daarbij aan een bepaalde begeerte vast, en u zei: „Ik kan er niet mee breken, ik kan die niet uitroeien”, enz., dan zal u dat (zo verzekeer ik u) uiteindelijk de strop omdoen, als u er niet in voorziet. Zo verging het ook de bewuste discipelen. Het waren erg voorbarige belijders. Want al waren het jongeren van Christus, toch - zegt de Bijbel - keerden deze discipelen terug en wandelden niet meer

met Christus, vers 66. Hun uitvlucht dat zij het niet konden, bracht hen tot afval. Zij gingen weg, weer terug.. Zo zult ook gij afwijken en tot afval komen, als u uw hart zo laat tegenspreken, door op de genoemde manier uw „niet-kunnen” voor te wenden.

4. Dit is de meest onnozele uitvlucht van allemaal. Veel zondaren praten zichzelf schoon, maar er is dan meer beleefdheid in al dergelijke uitvluchten. Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.., zegt de één, ik heb vijf juk ossen gekocht; ik bid u houd mij voor verontschuldigd, zegt een ander, ik heb handel gedreven.. Hoewel deze ellendige verontschuldigers van alle genade buitengesloten worden, gedragen zij zich toch nog enigszins fatsoenlijk. Maar u zegt: Ik kan niet komen, Luk. 14:20. Dit is een zeer onfatsoenlijke uitvlucht. U zegt met alle nadruk tegen Christus, dat u niet komen kunt, alsof u zei: U kunt *U de moeite om mij te nodigen, wel besparen*, want of U het nu met één of met duizend woorden probeert (zoals wij plegen te zeggen), ik kan niet! (Dit slechts als in het voorbijgaan).

Ik heb u nu enkele drogredenen aangewezen, die het hart met zijn „niet-kunnen” pleegt voor te wenden. Allereerst: hoe het tegenover God liegt; daarna: hoe het met God de spot drijft; en ten derde: hoe het daardoor het Woord naast zich neerlegt.

Daarna noemde ik u de sterk-sprekende redenen die wij hebben, om onder dit „niet-willen” vernederd te zijn.

Allereerst, omdat hierbij de hoogmoed van het hart niet in 's mensen onmacht, maar in zijn onwil ligt. Jer. 13:17.

Daarna: Hier bevindt zich voornamelijk de verharding van hart, Ex. 9:34v.

Ten derde: hier zit vooral de weerspanning van hart achter. Deut. 21:18

Ten vierde: Hierin schuilt ook de grootst mogelijke minachting voor Gods geboden, Lev. 26:15.

Tenslotte (om nog even verder te gaan): Hieraan ligt het ook, waarom volgens de Godgeleerden de bekering van de mens een nog moeilijker werk is dan de schepping van hemel en aarde. Daarbij redeneren zij als volgt: Toen God hemel en aarde schiep, had Hij niets dat Hem weerstand bood. Zo min Hij iets had dat

Hem hielp (want Hij maakte alles uit niets), evenmin had Hij iets dat Hem tegenstreefde. Er was bij de schepping van hemel en aarde slechts één moeilijkheid, maar in de bekering van een zondaar zijn er twee moeilijkheden (te overwinnen).

1. Hier is dezelfde moeilijkheid als er bij de schepping was. Want God maakt een verandering uit niets. Niets had Hij tot hulp. Geen gedachte, geen begeerte of enige goede aandoening. En daarom noemt de Schrift het een „nieuw schepsel”. Zo iemand in Christus Jezus is, die is een nieuw schepsel, 2 Kor. 5:17; d.w.z. die is opnieuw geschapen. En daarom, er was niets dat al tevoren bestond, zelfs niet één gedachte. Want alle gedachten der mensen zijn alleenlijk boos, en wel voortdurend, zodat daar dezelfde moeilijkheid aanwezig was als bij de schepping van hemel en aarde.

2. Bovendien is er nog een andere moeilijkheid. Want zoals er niets tevoren tot hulp diende, was er bij de schepping der wereld ook niets dat tegenstand bood. Maar hier is dat wel het geval. De wil weerstaat Gods werk. Want het niet-kunnen biedt geen weerstand. Nee, het geven van nieuwe krachten is niet meer dan een andere schepping. Maar de wil biedt wél tegenstand, ja die wekt heel de ziel tot tegenwerking op. Vleselijk denken weerstaat het, vleselijke begeerten weerstaan het, ja de gehele ziel werkt tegen. En de grootste tegenstand komt van de wil, omdat de wil het voornaamste vermogen van de ziel is. En daarom ligt hier die oneindige moeilijkheid om een zondaar te bekeren, nl. in de verandering van de wil. Dat vergt meer kracht dan er nodig is bij het scheppen van hemel en aarde. God betoont meer kracht, wanneer Hij een zondaar bekeert, dan wanneer Hij een wereld schept. En daarom noemt de Schrift de dag van de bekering van 's mensen wil „de dag van Zijn heirkraft”, „Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkraft”, Ps. 110:3. Op de dag van Uw heirkraft. Let wel: het heet de dag van Gods kracht, wanneer Hij een volk bekeert om gewillig te zijn.

Hoe dat komt? Wel, omdat de wil Hem weerstond. Ja, God werd hier door Zichzelf weerstaan. Want Zijn toorn stelt zich in de weg, om Hem te weerstaan. Heere, bekeer hem toch niet, zijn moedwil heeft U immers vertoornd. De rechtvaardigheid staat

op, om Hem te weerhouden. Heere, behoud hem toch niet, zijn zonden hebben U oneer aangedaan. De genade komt binnen: Heere, hij heeft misbruik van mij gemaakt, behoud hem dus niet. O zeker, als een zondaar zich aan God onderworpen had, zodra hij zondigde, dan zou de genade Hem niet weerstaan hebben. Maar genade heeft met hem onderhandeld, en de zondaar bood aan al de genade tegenstand. Daarom vindt hij in de genade zijn tegenpartij. Ja, men zou denken dat ook de wijsheid hem tégen was. Welk een moedwillige dwaas! Heere, erbarm U maar niet over hem! Er is geen enkele reden, om Zich over hem te erbarmen. Wil hij omkomen, laat hem dan maar omkomen!

Gelijk er, zeg ik, in de bekering van de zondaar niets was om Hem te hulp te komen, zo was alles daarentegen erop uit om Hem te weerstaan. De wil weerstaat Hem, ja God heeft - als ik het zo uitdrukken mag - Zichzelf tot een tegenstander, ja zelfs de genade weerstaat Hem. En zo was het nu niet bij de schepping van hemel en aarde. Het schepsel had God nooit getergd, zodat het niet geschapen zou worden. Maar de zondaar heeft God wel getergd, om hem nooit te bekeren. Dus moet God Zichzelf nu geweld aandoen, als Hij hem denkt te bekeren. O, hoeveel reden hebt u dus om verdeemoedigd te zijn. Want gij wederstaat de Heilige Geest, zoals *Stefanus* tot de Joden sprak: „Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest”, Hand. 7:51. Dus hebt u Gods Geest wederstaan, ja uw wil wederstaat Hem (nog), en die wil is het sterkste ter wereld, om weerstand te kunnen bieden. Zijn Woord komt (tot u), om u te bekeren, en u wederstaat zijn werkingen, Zijn goedertierenheden, Zijn kastijdingen, Zijn instellingen, ja alle heilige middelen tot uw bekering. U wederstaat ze. Ja, Zijn Geest twist in het binnenste van u en gij wederstaat Hem.

Zo gaf ik u vijf dingen in overweging inzake het blijven steken in uw onwil. Nu smee ik u om ook *het volgende* nog te willen overwegen.

1. Al wilt u dan niet, toch hebben Gods dienstknechten hun plicht gedaan en uw bloed over uw eigen hoofd gebracht. Ver-

der kunnen zij niet gaan, als u onwillig blijft. De stalknecht kan het paard slechts naar het water leiden (zoals men zegt). Wanneer het dier dus niet drinken wil, dan kan die knecht er verder niets aan doen. Zo ook kunnen Gods knechten uw toestand niet verbeteren: uw bloed rust op uw eigen hoofd*), zij hebben zich van hun plicht gekwet. Toen Abrahams knecht de vraag stelde: Maar wat moet er gebeuren, als de vrouw weigert mij te volgen? luidde het antwoord: „Zo zult gij rein zijn van dezen mijnen eed”, Gen. 24:8. Zo kunnen ook wij vragen: Heere, maar wat dan, als zij niet willen? Ja, als zij niet willen, laat ze dan maar hun zin opvolgen; u bent er onschuldig aan. De Heere heeft ons bezworen om toch te prediken, te onderwijzen, op te wekken, te bestraffen en tot genade te nodigen. Maar als wij dat doen, en gij intussen niet wilt, dan kunnen wij er niets aan verbeteren. Dan rust uw bloed op uw eigen hoofd. Wij hebben ons van onze eed en schuldige plicht gekwet. Het zou ons verblijden, als u wél wilde; maar zo niet: wij hebben onze plicht gedaan.

2. Als u niet wilt, dan heeft het Evangelie zijn boodschap gedaan en staat uzelf schuldig aan uw eigen eeuwig verderf. Het Evangelie heeft zijn boodschap gedaan. En dit is zijn boodschap: „Die wil, neme het water des levens om niet”, Openb. 22:17. Deze boodschap is u al zo menig keer gebracht. Dit is de laatste vermaning van de gehele Bijbel. Het is, als wanneer iemand aan het eind van de markt al bezig is om zijn kraampje af te breken. Ik heb u, zegt hij, mijn laagste prijs genoemd; als u het ervoor hebben wilt, dan moet u het nemen; en anders moet u het laten, ik moet nu vertrekken. Evenzo is dit het slot van het Boek Gods. Alsof Hij zeide: Ik sta op het punt om nu Mijn Boek te sluiten. Spreek dus vlug, als u wilt. Kom en wees welkom! Maar zo niet, dan moet Ik vertrekken. Als u nog niet wilt, dan weigert ge u te onderwerpen. Ja, dan wilt ge uw eigen lusten volgen en uw trotse moedwil weigert te bukken. U wilt niet één stipje van uw opgedirkte burgerlijke fatsoen en uitwendige gedaante van godza-

*) D.w.z.: de schuld ligt bij uzelf.

ligheid afstaan. U wilt niet wat ernstiger gaan nadenken dan u tevoren deed, noch méer heilige plichten beoefenen dan u deedt; noch naar meerdere heiligheid streven dan u deedt. Daarom, als uw wil zijn wil doordrijven wil, dan zal hij er enkel ellende mee winnen.

3. Ja, als u niet wilt: het bloed van Jezus Christus heeft datgene uitgewerkt, waarvoor het kwam. Het kwam nl. om u op zeer gemakkelijke voorwaarden barmhartigheid aan te bieden, en om u genade, kwijtschelding, zaligheid en de hemel voor te stellen, en dat alles: om niet! Als u nu liever hebt, dat - in plaats van Christus - de zonden over u heersen; als u dus noch horen noch gehoorzamen wilt, dan zeg ik u: Het bloed van Christus heeft volbracht, waarvoor het gekomen was; en uw ziel zal ondervinden, dat u dan iets veel ergers aangeboden zal worden. Want u hebt kennis van de waarheid. Christus heeft u die zeer zuiver voorgesteld, en dus kan het niet anders, of u weet ervan. En toch wilt u zich er niet aan onderwerpen. Houdt u ervan overtuigd, dat u iets ergers zal gepresenteerd worden. Want het eerste dat op uw niet-willen volgt, is dit, dat Christus u woest zal laten, zoals Christus tot Jeruzalem sprak: Ik heb gewild, maar gijlieden hebt niet gewild, Matth. 23:37v. En wat volgt daar dan op? „Ziet, uw huis wordt u woest gelaten”. Zo ook: Christus heeft wél, maar gij hebt niet gewild. Hij heeft u genade-aanbiedingen gedaan, en gij hebt niet gewild. Daarom kunt u verwachten, dat u iets ergers aangeboden worden zal, nl. dat uw ziel u woest gelaten zal worden.

4. Ja, zo u niet wilt, dan vermoordt gij uw eigen ziel: zoals iemand zelfmoord pleegt. De lijkschouwer komt bij hem om te onderzoeken, wie die man vermoord heeft. En wanneer hij constateert, dat hij het zelf was, die zich vermoordde, dan komt hij tot een beslissing. En die mens wordt gebrandmerkt, omdat hij zelfmoord gepleegd heeft. Evenzo vermoordt u uw eigen ziel. De ziel van alle Joden was vermoord. Toen nu de lijkschouwer erbij kwam, constateerde hij: Zij hebben zichzelf vermoord.

„Het heeft u bedorven, o Israël”, Hos. 13:9*). Evenzo vergaat het u: aangezien de lijkschouwer ook over u oordeelt, dan staat het onwrikbaar vast, dat hij merken zal: U hebt uzelf vermoord. O, welk een menigte onder u is er, wier ziel ten enenmale vermoord is. De één door middel van deze, en de ander door middel van die zonde. Wie vermoordde deze mensen? Dat deed God niet. Want Hij stond gereed om ze te helpen. Ook de predikant deed het niet, want hij wendde alle mogelijke middelen aan, om ze te behouden. Hij bleef niet in gebreke om ze te onderrichten en te vermanen. Nee, uzelf hebt uzelf omgebracht. U wilde vleselijk, u wilde verwaand zijn, ja u wilde aan het Woord niet onderdanig zijn. Als de lijkschouwer u beoordeelt, moet hij noodzakelijk constateren, dat u zichzelf vermoord hebt. Uw eigen wil heeft u veroordeeld.

Het leeft toch nog wel in uw herinnering, hoe wij u vermaand hebben, zou u ooit genade verwerven, om uzelf te vernederen! Wij zeiden tot u, dat de éérste vraag die Christus stelt, deze is: Of u ook gewillig bent, zoals Hij het die blinde vroeg: „Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?” Luk. 18:41. Indien u onwillig bent, zal Hij u nooit in behandeling nemen. De onderdanen van het Koninkrijk der genade dienen gewillig te zijn. Christus zal nooit bij een ziel binnenkomen, waar Zijn wil door die van een ander beledigd**) wordt. Zomin de hemel twee zonnen verdraagt, evenmin een hart twee willen. Als uw wil niet gekruisigd en aan de wil van Christus gelijkvormig gemaakt wordt, kan Christus niet in uw hart wonen. Want dan zouden er twee tegenstrijdige zielen in één hart zijn. En dit is onmogelijk. Als Christus komt, dan wil Hij, dat juist die begeerten die u graag zou willen vasthouden, terzijde gelegd worden. Hij wil dit of dat gedaan hebben, en u bent daar tegen. Daarom: twee tegenstrijdige willen kunnen nooit samen bestaan.

O nee, als uw wil met Christus' wil in strijd is, dan zal Christus' wil in strijd zijn met de uwe. Als het uw wil is om datgene

*) Vgs. de Engelse vertaling: „Gij hebt uzelf bedorven”.

**) geaffronteert.

te doen wat Hem een aanstoot is, dan zal het Zijn wil zijn om te doen, wat u kwellen zal. „Indien gij met Mij in tegenheid zult wandelen, zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen”, Lev. 26:23v. Nee nee, uw wil moet buigen, en anders zal Christus u niet in behandeling nemen. De wil is een algemene veronderstelling van het gehele Evangelie. Het „kort begrip” van het ganse Evangelie komt hierop neer, dat de mens zichzelf verloochent; dat hij Christus' kruis op zich neemt en Hem zo navolgt. Welnu, daar wordt - zoals u merkt - verondersteld, dat de wil reeds bereid is: „Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf”, enz., Luk. 9:23. Er is niet één gebod, niet één belofte of onderdeel*) in het Evangelie, of zij vooronderstellen de wil. Christus zal Zijn mond niet opendoen, tenzij uw wil ten onder gebracht is.

Nog een enkel woord tot u, die de vrijgekochten des HEEREN zijt, en dan zal ik het geheel gaan besluiten. Ik bid, of God dit stuk aan uw hart wil brengen. Want al is het, dat uw wil getemd en onderdanig gemaakt is, vergeleken bij anderen**), en dat gij niet zoveel weerstand biedt als zij, toch moet gij ook dit punt in u opnemen. Nl. dat er nog menige *Kanaäniet* is, die nog in uw boezem verblijf houdt, en dat wij het aan onze eigen wil te wijten hebben, dat ze nog niet uitgeroeid zijn. Wij drijven onszelf niet voldoende aan, noch arbeiden wij zo vurig in de Heere, als wij wel zouden kunnen, noch ook wandelen wij zo ingetogen als wij zouden kunnen. O gel., juist deze onwil bezorgt ons al deze onheilen, die ons ooit berokkend werden.

Want nooit zondigen wij tegen het Evangelie, dan alleen uit onwil. O zeker, wij zondigen ook tegen de Wet, telkens nl. wanneer wij die niet kunnen (volbrengen). Maar nimmer zondigen wij tegen het Evangelie, dan uitsluitend met ons niet-willen. Het Evangelie vraagt niet anders van de gelovige, dan alleen datgene dat hem gegeven wordt. En daarom zondigen wij nooit tegen het Evangelie, dan alleen met onze onwil. Zo klinkt het Evangelie: „Zo iemand wil”, Matth. 16:24v. O, laten wij dan onszelf

*) Passagie.

**) Letterl.: on-vrome.

opwekken! Zullen wij dan tegen het Evangelie zondigen? Zullen wij tegen de genade zondigen?

Ten andere. Wij kunnen God nooit mishagen dan alleen door onze onwil. Ik zeg dit alleen met betrekking tot Gods volk. Wij kunnen ons Gode-welgevallig-zijn nooit bezoedelen dan alleen met onze onwil, ook al kunnen wij niet nalaten te zondigen in onze gebeden, in onze plichten, ja in alles wat wij doen. En toch beveelt dit niet ons Gode-welgevallig-zijn, noch bezoedelt het dat ook maar enigszins, in zover God onze wil bezit. Want als er een volvaardig gemoed is, dan is dat „aangenaam naar hetgeen hij heeft, niet naar hetgeen hij niet heeft”, 2 Kor. 8:12. Maar als God dit door ons verbeterd wil hebben, en wij weigeren; of door ons vernieuwd*) wil hebben, en wij willen niet; wij laten zorgeloosheid en slordigheid binnen in onze wil., dan mishagen wij hiermee, ja hiermee alleen onze goede God. Dit is een bijzonder opmerkelijke zaak! Want als er dan slechts één ding is, waarin wij Gode mishagen kunnen, zullen wij ons dan niet daarvoor wachten?

Ten derde. Het geweten kan ons nooit veroordelen dan vanwege onze onwil. Als een kind van God zondigt en het niet verbeteren kan, dan kan zijn geweten hem ook nooit veroordelen. Al is de onmacht van een kind van God nog zo menigvuldig, ja al was ze nog honderdduizend maal groter, dan nog belet ze nooit zijn oprechtheid. Want die oprechtheid vindt alleen in de wil haar grondslag **). Het is onze onwil, die de oprechtheid kwetst, en daarom veroordeelt het geweten ons alleen op dit punt. Beschaamt ons geweten ons op onze wegen? Dan hebben wij dat aan onze onwil te wijten. Hebben wij weinig rust? Dat komt vanwege de weerspanning van onze onwil. O, o! dit is een eindeloos kwaad, want het staat onze troost in de weg, en belemmert onze vrijmoedigheid om tot de troon van Gods genade te naderen. Het belet onze lijdzaamheid, ja elke goede plicht. Het berokkent ons oneindig veel schade. Het doorboort ons het

*) hervormen.

**) wortel.

hart en verwondt zelfs onze ziel, wanneer ons geweten maar een weinig vrede verleent. Het is een zeer droevig beletsel. Dit alles komt voort uit onze onwil, omdat wij weigeren zo zorgvuldig en voorzichtig te zijn, zoals wij behoorden.

Ten vierde. God kan nooit over ons verstoord zijn, dan alleen vanwege onze onwil. Zeker, zolang iemand niet in Christus is, blijft de hele rekening open staan, en is God om alles toornig. Maar God is bij Zijn kinderen nergens anders toornig om, dan vanwege hun onwil; zoals Nehemia het van Gods volk in *Juda* zegt: „Maar zij neigden het oor niet: daarom hebt Gij hen gegeven in de hand van de volken der landen”, Neh. 9:30. God is niet boos op Zijn volk om hun onmacht, maar uitsluitend vanwege hun onwil. Het is vanwege onze onwil, dat de HEERE *niet uittrekt* met onze dienaren, en dat Hij Zijn Woord niet zo levend maakt aan ons hart (Ps. 60:12). Het komt vanwege de onwil van ons hart, dat Hij ons land bedreigt en ons geestelijk voedsel gaat inkorten, en dat Hij de inleidende tekenen geeft van Zijn naderend vertrek. Zijn wij zelf niet doodziek vanwege onze onwil? Wij klagen over de verdorvenheid en magere gestalte van onze ziel. En aan wie anders dan aan onze onwil hebben wij dit te wijten? Wij zouden veel méer kunnen toenemen dan nu het geval is. En wat anders belet dit, dan onze onwil? Hoe komt het, dat sommigen onder ons verachten - zoals wij plegen te zeggen -, dan daarom, dat wij weigeren de wacht te houden! Deze, ja deze onze onwil, mijne broeders, is de reden, waarom God zo getergd is jegens ons. O, laten wij onszelf aansporen en deze onwil afschudden, opdat de toorn niet uitbarste en er geen helpen aan is. Want wanneer iemands verkeerde dienstknecht weerspannig is, ja, dat ligt in 's mans aard, maar wanneer iemands kind tegenstreeft, voorwaar, dat vertoornt de vader.

Einde.